

*Αναπτύσσοντας Δεξιότητες Φιλίας
στα Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας.*

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ
ΜΑΘΗΣΗΣ.

Επιμέλεια Σημειώσεων: Ελένη Μοσχοβάκη, Ιωάννα Μπαρούτα.

47^Η & 67^Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΧΙΟΥ-ΣΑΜΟΥ 2010-11

Η δακτυλογράφηση έγινε από τη συνάδελφο Ιωάννα Μπαρούτα χωρίς τη συνδρομή της οποίας δεν θα ήταν εφικτή η αποστολή του υλικού. Το υλικό των σημειώσεων προέρχεται από ιδέες-δραστηριότητες που μας απέστειλαν τα παρακάτω νηπιαγωγεία τα οποία και ευχαριστούμε θερμά.

Νηπιαγωγεία Χίου	Νηπιαγωγεία Σάμου
1 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	1 ^ο Νηπιαγωγείο Πόλεως Σάμου
3 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Πυθαγορείου
4 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Χώρας
5 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Παλαιοκάστρου
7 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	3 ^ο Νηπιαγωγείο Καρλοβάσου
8 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Μεσαιού Καρλοβάσου
9 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Λέκκας
11 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Υδρούσσας
12 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	Νηπιαγωγείο Κοκκαρίου
Νηπιαγωγείο Λιβαδίων	Νηπιαγωγείο Ηραίου
1 ^ο Νηπιαγωγείο Βροντάδου	Νηπιαγωγείο Μυτιληνίων
3 ^ο Νηπιαγωγείο Βροντάδου	Νηπιαγωγείο Πλατάνου
Νηπιαγωγείο Συκιάδας	Νηπιαγωγείο Κοντακαϊίκων
Νηπιαγωγείο Λαγκάδας	Νηπιαγωγείο Κουμειίκων
Νηπιαγωγείο Καρδαμύλων	Νηπιαγωγείο Βαθέος
Νηπιαγωγείο Κάμπου	1 ^ο Νηπιαγωγείο Καρλοβάσου
1 ^ο Νηπιαγωγείο Καμποχώρων	2 ^ο Νηπιαγωγείο Καρλοβάσου
2 ^ο Νηπιαγωγείο Καμποχώρων	Νηπιαγωγείο Βουρλιωτών
1 ^ο Νηπιαγωγείο Αγίου Μηνά	Νηπιαγωγείο Κωνσταντίνου
2 ^ο Νηπιαγωγείο Αγίου Μηνά	
Νηπιαγωγείο Καλλιμασιάς	
Νηπιαγωγείο Θολοποταμίου	
Νηπιαγωγείο Νενήτων	
Νηπιαγωγείο Βολισσού	
2 ^ο Νηπιαγωγείο Χίου	

Προτείνετε πρακτικές ιδέες (στη στήλη "Ευκαιρίες") που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε διάφορες χρονικές στιγμές του προγράμματος και θα προσέφεραν καθημερινές ευκαιρίες για την προώθηση δεξιοτήτων φιλίας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Ημερήσιο Πρόγραμμα	Ευκαιρίες
<p><i>Προσέλευση</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κάθε φορά που έρχεται ένα παιδί του τμήματος στην τάξη, τα παιδιά λένε <i>Καλημέρα</i> και του κάνουν μια αγκαλιά. • Κατά την είσοδο των παιδιών στην αίθουσα, τα υπόλοιπα νήπια χαιρετούν το φίλο τους που φτάνει με τον εξής τρόπο, «<i>Γεια σου Γιώργο, πολύ σ' αγαπώ σ' έχω φίλο καλό</i>» ή σε συνεννόηση με όλη την ομάδα εφευρίσκουν κάποιο σύνθημα που να αναφέρεται στα χαρίσματα του παιδιού π.χ. <i>Γεια σου Γιώργο που παίζεις όμορφα</i> ή <i>Γεια σου Κατερίνα που τραγουδάς ωραία</i> κ.α. • Κάθε παιδί που φτάνει στο σχολείο, υποδέχεται τους επόμενους συμμαθητές του, πιάνοντάς τους το χέρι και λέγοντας διάφορα συνθήματα όπως <i>Καλημέρα φιλαράκι, δως μου ένα φιλάκι!</i> • Καθημερινά ένα παιδί (διαφορετικό την κάθε φορά) καλωσορίζει τα υπόλοιπα παιδιά και τα βοηθάει να κρεμάσουν τα μπουφάν τους και να τακτοποιήσουν τα πράγματά τους. Η/ο νηπιαγωγός μπορεί να παροτρύνει ενδεικτικά, ως εξής: <i>Καλημέρα! Πώς είσαι; Πώς πέρασες; Θα ήθελες να βοηθήσεις τον φίλο σου να τακτοποιήσει τα πράγματά του;</i> (Θα μπορούσε και το παιδί να κάνει αυτές τις ερωτήσεις στους φίλους του), <i>καλημέρα, φίλη/φίλε μου...</i> Και χαϊδεύονται στο μάγουλο. • Τα παιδιά, που φτάνουν το πρωί στο σχολείο, κάνουν στους φίλους τους μεγαλοπρεπή χαιρετισμό: Ανταλλάσσουν χειραψία, χαϊδεύουν την πλάτη του άλλου, φιλιούνται σταυρωτά. • Κάθε πρωί ο/η νηπιαγωγός κολλάει ένα

	<p>αυτοκόλλητο στα νήπια (τα σχέδια είναι διπλά) και αυτά βρίσκουν το ζευγάρι τους για την υπόλοιπη μέρα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κάθε παιδί που μπαίνει στο νηπιαγωγείο καλημερίζει τα παιδιά και το ίδιο γίνεται και από τους υπόλοιπους. • Παρότρυνση από την/τον νηπιαγωγό να ασχοληθεί σε μια γωνιά που συμμετέχουν κι άλλα παιδιά. • Κάθε παιδί επιλέγει ένα φίλο και προσπαθούν με την βοήθεια της/του ν. (δηλ. νηπιαγωγού) να συνεργαστούν και να παίξουν μαζί. • Το πανώ της 'καλημέρας' που φτιάξαμε, μας θυμίζει να μπαίνουμε στην τάξη λέγοντας μια δυνατή 'Καλημέρα!' • Όταν κάποιος έχει γονική προσκόλληση πρωινή, κάποιος φίλος αναλαμβάνει να τον βοηθήσει να μπει στην τάξη και να τον κάνει να νιώσει άνετα. • Κάθε παιδί, μόλις φτάνει στο σχολείο, βρίσκει και προσθέτει στο Παρεόδεντρο το όνομα ενός φίλου του. • Ετοιμάζουμε όλοι μαζί την τάξη για τη διεξαγωγή του προγράμματος. • Φοράμε την κονκάρδα της τάξης μας που φτιάξαμε όλοι μαζί.
<p>Κύκλος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διαλέγουμε από το Κουτί της Φιλίας τον <i>Φίλο της ημέρας</i> και καθόμαστε μαζί. • Μαθαίνουμε τραγούδια για την φιλία και τραγουδάμε από ένα καθημερινά. • Παιχνίδι με το κουβάρι: Το πετάμε και λέμε τι μας αρέσει στον φίλο μας. • Λέμε κάτι θετικό για τον καθένα μας, ένα κολακευτικό σχόλιο (γ.π. <i>Καλημέρα Εύα, με το κόκκινο μπλουζάκι</i>). • Υπενθυμίζουμε τους κανόνες της φιλίας. • <i>'Με τα φτερά των φίλων μου'</i>: Τα παιδιά

	<p>γράφουν θετικά σχόλια στα φτερά πεταλούδας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λέμε όλοι μαζί δυνατά το σύνθημά μας <i>'Είμαστε οι καλύτεροι!' / 'Όλοι μαζί φίλοι καλοί, όλοι μαζί πιο δυνατοί!'</i>, τονίζοντας την αξία της φιλίας και της ομαδικότητας. • Κάθε μέρα, ένα παιδί αναλαμβάνει να επιλέξει τον καλύτερό του φίλο της προηγούμενης μέρας και να αιτιολογήσει την απάντησή του. • Χαιρετάμε τους φίλους μας με ξεχωριστό τρόπο κάθε μέρα, γ.π., με χειραψία, με το χάδι, με το σώμα, με τα μέρη του σώματος μας.. • Στον Κύκλο μιλάει μόνο το παιδί που κρατάει το <i>Κοχύλι</i>. Μαθαίνουν να ακούν και να σέβονται αυτόν που μιλάει κάθε φορά.. • Τα παιδιά κάθονται στον Κύκλο δίπλα-δίπλα ανάλογα με το χρώμα/ είδος των ρούχων τους, γ.π., η ομάδα των jeans.. • Καθόμαστε δίπλα όχι μόνο σ' εκείνους που έχουμε φίλους από παλιά και αφήνουμε να καθίσει δίπλα μας όποιο παιδί θέλει. • Λέμε 'Καλημέρα' σε διάφορες γλώσσες που έχουμε μάθει στον διπλανό μας ονομαστικά. • Τα παιδιά επιβραβεύουν και χειροκροτούν τους συμμαθητές τους όταν παρουσιάζουν το μετεωρολογικό δελτίο καθημερινά ή δείχνουν στους συμμαθητές τους ζωγραφιές ή άλλες εργασίες / κατασκευές. • Μετά τις ελεύθερες δραστηριότητες κάθε παιδί περιγράφει τι έκανε, με ποιους έπαιξε, ποια παιχνίδια μοιράστηκε.. Η/ο νηπιαγωγός κάνει θετικά σχόλια και ενισχύει τη φιλία μεταξύ των παιδιών. • Επαινούνται και εισπράττουν θετικά σχόλια οι παρέες που προσπάθησαν, έπαιξαν και μοιράστηκαν το παιχνίδι τους. • Όταν καθόμαστε, ξεκινάει η νηπιαγωγός ένα φιλί και αυτό ταξιδεύει από παιδί σε παιδί και στο τέλος επιστρέφει σε αυτή, ένα
--	---

	<p>τεράστιο φιλί.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τραγουδάμε με παλαμάκια το όνομα κάθε παιδιού και το τραγούδι - <i>Καλημέρα, τι κάνεις; (Γ. Πάριος)</i>. • Οι βοηθοί παρουσιάζουν στην τάξη την ταυτότητα της ημέρας. Συζήτηση για τον καλό και άσχημο τρόπο να ζητήσεις κάτι ή να λύσεις μια διαφορά και ποια συμπεριφορά είναι ενοχλητική. • Τα παιδιά αναφέρουν καλές συμπεριφορές τους στο σπίτι με γονείς, αδέρφια, παππούδες. • Στη συζήτηση που κάνουμε κάθε πρωί στην 'παρεούλα' για το πώς περάσαμε την προηγούμενη μέρα, κάθε παιδί μπορεί, αν θέλει, να κάνει μια ερώτηση σε κάποιο άλλο παιδί-φίλο του (γ.π. <i>τι παιχνίδια έπαιξε στο σπίτι του, τι έφαγε το μεσημέρι, αν πήγε στην παιδική χαρά κ.ά..</i>) • Σκεπαζόμαστε με το πάπλωμα από ρόμβους με τις καλές πράξεις των παιδιών. • Τα ζευγάρια των παιδιών που κληρώνονται είτε από το 'κουτί αγάπης και φιλίας' είτε διαλέγοντας κομμάτια παζλ (και βλέπουν με ποιον θα ταιριάξουν), τα οποία θα συνεργαστούν κατά την διάρκεια της ημέρας, παρουσιάζουν ο ένας τον άλλον, λέγοντας τα προτερήματα και τα ελαττώματα του άλλου. Η ομάδα συμφωνεί ή διαφωνεί. • Παρουσίαση αγαπημένων πραγμάτων που έχουν στο σπίτι από τα παιδιά και ακολούθως ερωτήσεις και συζήτηση από ομάδα. • Καθιέρωση της καταγραφής του προγράμματος της ημέρας, κατόπιν συμφωνίας ή και ψηφοφορίας. • Σε δραστηριότητες γλωσσικών ή μαθηματικών ασκήσεων (πχ ανάγνωση ή ταξινόμηση), ρωτάμε το παιδί εάν χρειάζεται βοήθ, και η επιλογή του
--	---

	<p>παιδιού-βοηθού φροντίζουμε να εξυπηρετεί την ενίσχυση των δεξιοτήτων φιλίας, ή ορίζουμε μικρή ομάδα που θα ολοκληρώσει την δραστηριότητα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παίζουμε το παιχνίδι <i>‘Δίπλα μου θέλω να καθίσει..’</i> • Παίζουμε το παιχνίδι <i>‘Ο κύκλος που μεγαλώνει.’</i> Το παιχνίδι ξεκινάει από δύο παιδιά που χορεύουν ζευγαρωτά. Στο σταμάτημα της μουσικής, καλούν ένα παιδί ακόμη να μπει στον κύκλο κι εξηγούν το λόγο που τον επέλεξαν, αποδίδοντάς του ένα θετικό χαρακτηρισμό π.χ. καλώ την Μαρία γιατί είναι υπομονετική... • Συζητάμε με όλα τα παιδιά τα προβλήματα που προκύπτουν. • Κάθε νήπιο μπορεί να πει λίγα λόγια για έναν φίλο του και τα υπόλοιπα να μαντέψουν για ποιο παιδί πρόκειται. • Τα παιδιά σχηματίζουν ένα κύκλο στη μοκέτα και παίζουμε το παιχνίδι <i>‘Με τους φίλους μου, μου αρέσει να..’</i>. Όποιο παιδί πιάνει την μπάλα στα χέρια του, θα πρέπει να λέει τι του αρέσει να κάνει με τους φίλους του και να εκφράζει συναισθήματα όπως <i>‘μου αρέσει να παίζω μπάλα και να αγκαλιαζόμαστε όλοι μαζί όταν βάζουμε γκολ σαν ομάδα’</i>. Στη συνέχεια, δίνουμε ένα χάδι στον διπλανό μας και ζητάμε να ταξιδέψει το χάδι αυτό κα στα υπόλοιπα παιδιά, να ταξιδέψει ένα φιλί, ένα φιλικό χτύπημα στο πόδι, μια <i>‘γλυκιά’</i> λέξη. Μπορούν τα παιδιά να αλλάζουν θέσεις ώστε να έχουν επαφή με όλους τους φίλους τους.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να εναλλάσσονται στις γωνιές δραστηριοτήτων και με αυτό τον τρόπο να παίζουν με διαφορετικά παιδιά καθώς θα μοιράζονται διάφορους ρόλους.. • Τα παιδιά ενθαρρύνονται να παίζουν συχνά

Ελεύθερες δραστηριότητες

ελεύθερο θεατρικό παιχνίδι.

- Τα παιδιά γράφουν γράμμα ή ζωγραφίζουν κάτι για τους φίλους τους και το στέλνουν στο «Έχεις μήνυμα».
- Παροτρύνουμε τα παιδιά ως ομάδα να δημιουργούν κάτι κοινό π.χ. ένα σπίτι από τουβλάκια, ένα κάστρο, μια φάρμα με ζώα και στη συνέχεια παίζουν με/σε αυτό. Παρέχουμε επιβράβευση με το να φωτογραφίσουμε τις δημιουργίες τους κατά την διάρκεια και στο τέλος/ ή βγάζουμε φωτογραφία αυτή την ομάδα που συνεργάστηκε όμορφα την οποία παρουσιάζουμε και στα υπόλοιπα παιδιά.
- Αφήνουμε τα παιδιά στην γωνιά γ.π. του ιατρού, ώστε να μοιραστούν διάφορους ρόλους, όπως γιατρός, ασθενής, νοσοκόμα και να παίξουν σε μικρές ομάδες.
- Στις 'γωνιές' τα παιδιά παίζουν σε ομάδες 3-4 ατόμων και μοιράζονται τα παιχνίδια τους.
- Καθιέρωση της κλεψύδρας -που μόνα τους χειρίζονται- για την περίπτωση που διεκδικούν κάτι πάνω από δύο.
- Κατασκευή πόστερ για το φίλο που έχει γενέθλια με ελεύθερη διακόσμηση και καταγραφή των προσωπικών ευχών του καθενός.
- Τα υλικά που χρησιμοποιούμε (μαρκαδόροι, χαρτιά, πλαστελίνες, ψαλίδια, κόλλες κλπ.) είναι κοινά, δίνοντας ευκαιρίες να μοιραζόμαστε.
- Καθημερινά, ένα παιδί αναλαμβάνει να περνάει απ' όλες τις 'γωνιές' της τάξης και να παίζει με όλα τα παιδιά με τον καλύτερο τρόπο και να τα βοηθάει.
- Ενθαρρύνονται τα μοναχικά παιδιά αλλά και τα προνήπια να μπουν σε ομάδες και να αλληλεπιδράσουν με άλλα παιδιά.
- Ενθαρρύνονται παιχνίδια ρόλων στο Κουκλόσπιτο, στο Κουκλοθέατρο, στην

	<p>γωνιά της μεταμφίεσης... και συνεργασίας στο Οικοδομικό υλικό και το Μαγαζάκι.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παροτρύνουμε τα παιδιά να αλλάζουν άτομα συνεργασίας να συνομιλούν μαζί τους και να αλληλεπιδρούν. • Τα παιδιά διαλέγουν τις γωνιές που θέλουν να παίξουν. Στη περίπτωση που παρατηρήσουμε ότι σε μια συγκεκριμένη γωνιά να παίζουν συγκεκριμένα παιδιά, προτείνουμε το «σακουλάκι της φιλίας». Στο σακουλάκι υπάρχουν τα ονόματα όλων των παιδιών. Μέσα από αυτό προτρέπουμε τα παιδιά να επιλέξουν έναν άλλο φίλο τους ,τυχαία, για να παίξουν μαζί του. • Όταν προκύπτει κάποιο πρόβλημα: 1) Το συζητάμε κι έπειτα αγκαλιαζόμαστε και γινόμαστε πάλι φίλοι, 2) 'Απελευθερώνουμε το θυμό μας'. Παίρνουμε από ένα μπαλόني, φυσάμε με δύναμη φυλακίζοντας μέσα όλο το θυμό μας. Μόλις φουσκώσει το μπαλόني μας, το κρατάμε από την άκρη και λέμε: <i>Θυμέ μου σε πιάνω, σε βλέπω σε χάνω. Σε αφήνω να χαθείς κι άλλο να μην ξαναρθείς. Με αυτά τα λόγια ελευθερώνουμε το μπαλόني και το βλέπουμε να αδειάζει και να πέφτει κάτω.</i>
<p>Οργανωμένες δραστηριότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά συνεργάζονται σε μικρές ομάδες δράσης για την τακτοποίηση της τάξης αλλά και βοηθούν τους συμμαθητές τους με το να μοιράσουν χαρτιά, ψαλίδια, κόλλες, μαρκαδόρους προκειμένου να κάνουν τις εργασίες τους. Με την σειρά τους οι νηπιαγωγοί παροτρύνουν συνεχώς τις αποδεκτές συμπεριφορές και την συνεργατικότητα, ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση και την προώθηση των μεταξύ τους σχέσεων των παιδιών. • Οι ευκαιρίες ποικίλλουν ανάλογα με το

	<p>είδος της οργανωμένης δραστηριότητας. Γ.π., στην ώρα της Δανειστικής βιβλιοθήκης, ένα παιδί θα μπορούσε να προτείνει στο άλλο, να πάρει ένα παραμύθι που του άρεσε και να το αιτιολογήσει ή να του φέρει το βαλιτσάκι του για να το βάλει μέσα και να το πάρει σπίτι του.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της αλληλοδιδακτικής μάθησης (τα νήπια βοηθούν μέσα από την συναλλαγή τα προνήπια) μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. • Τα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται σε ομαδικές κατασκευές, μουσικοκινητικά παιχνίδια, δραματοποιήσεις.. • Σε χαρτόνι σε σχήμα καρδιάς δυο φίλοι αφήνουν το αποτύπωμα της παλάμης τους και γράφουν γιατί είναι φίλοι. • Στα γενέθλια του κάθε παιδιού, οι υπόλοιποι συμμαθητές του, βρίσκουν τις προτιμήσεις του (δηλ. τι του αρέσει να κάνει) και όποιο παιδί βρει τις περισσότερες ορίζεται και ως ο Καλύτερός του Φίλος, μια και τον ξέρει καλύτερα απ' όλους. • Οργανώνουμε σκυταλοδρομίες. Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, δείχνουμε τη διαδρομή και εξηγούμε τους κανόνες του παιχνιδιού. Ξεκινά ο πρώτος της κάθε ομάδας και για να συνεχίσει ο επόμενος, προϋπόθεση είναι να επιστρέψει ο προηγούμενος χτυπώντας το χέρι του επόμενου. • Ομαδικά παιχνίδια, παιχνίδια συνεργασίας, παιχνίδια σε ομάδες. • Τραγούδια, γ.π., <i>Ελάτε να γίνουμε φίλοι, Αν όλα τα παιδιά της γης..</i> • Κατασκευή πανό από την ομάδα με τη λέξη «καλημέρα». • Καταγραφή μηνυμάτων αγάπης και φιλίας σε χαρτιά με σχήμα καρδούλας και ανταλλαγή τους από τα παιδιά. • Κατασκευή καρδιών με σαπουνοπηλό από
--	--

	<p>κάθε παιδί και ανταλλαγή τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή του δράκου της αγάπης με μια κοιλιά και πόδι από κάθε παιδί. • 'Η αγαπημένη συντροφιά' (χάρτινα παιδάκια με ενωμένα χέρια, φτιαγμένα από το κάθε παιδί, για την πόρτα της τάξης). • Κάθε ζευγάρι ζωγραφίζει σε ένα κοινό χαρτί. Όταν η μουσική, σταματά τα χαρτιά περνούν στα διπλανά ζευγάρια κι έτσι κυλιόμενα ζωγραφίζουμε όλοι σε όλα τα χαρτιά, μοιραζόμενοι πινέλα και μπογιές. • Χωρίζονται σε ζεύγη και φτιάχνουν καπελάκια με κοινή απόφαση για την διακόσμησή τους. • 'Η ορχήστρα της αγάπης'. Μουσικοχορευτικό. Περνάμε τα όργανα από τον ένα στον άλλο χορεύοντας. Σε κύκλο με τα όργανα, κάθε παιδί λέει: <i>Με λένε Μαρία</i> και η ομάδα με τα όργανα απαντά <i>Και την Μαρία την αγαπάμε!</i> • <i>Ο τυφλός και ο οδηγός του</i>. Παιχνίδι ανά ζεύγη. Με απαλή μουσική υπόκρουση, τα ζευγάρια κινούνται στο χώρο. Ο τυφλός με δεμένα μάτια και ο οδηγός του που αναλαμβάνει να του εμπνεύσει ασφάλεια και σιγουριά, να τον φροντίσει. Ο οδηγός μπορεί να είναι και εκπαιδευμένος σκύλος. • Δυο δυο τα καγκουρό πηδάνε μέσα στα στεφάνια μαζεύοντας ό,τι βρίσκεται μέσα σε αυτά μέχρι το τέλος της διαδρομής. • Ομαδικό παζλ για τους κανόνες συμπεριφοράς «Κάνε το σωστό». Δραματοποίηση κατά ζευγάρια των 2 κομματιών του παζλ που παριστάνουν το καλό και το κακό. • Η καλή γιαγιά ζητά από τα παιδιά να τη βοηθήσουν στα ψώνια. Τους δίνει την κάρτα με το όνομα του προϊόντος και το παιδί πάει στο μαγαζάκι και με αντιστοίχιση φέρνει το προϊόν. • Παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού, με
--	---

	<p>χαρτάκια-λέξεις που οδηγούν βήμα βήμα στον Θησαυρό, κάτι που εξαρτάται από του καθενός την επιτυχία. Ο Θησαυρός μοιράζεται.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξάσκηση προκειμένου να πάμε Αυστραλία και να ελευθερώσουμε τη μαμά Κοάλα από τον Ζωολογικό κήπο. Αναρρίχηση με σχοινί, πέρασμα κάτω από θάμνους, προσεκτικό πέρασμα από το συναγερμό, δεν ξυπνώ το φύλακα. • Φτιάχνουμε μία συνταγή με τα βασικά συστατικά της φιλίας (σεβασμός, αγάπη, επικοινωνία, κατανόηση, κ.λπ.), ψάχνουμε να βρούμε πώς γράφεται η λέξη φίλος/η σε άλλες γλώσσες, αφιερώνουμε τραγούδια που όταν τα ακούμε μας φέρνουν στο μυαλό την εικόνα ενός φίλου μας και αιτιολογούμε τις επιλογές μας... • Κάνουν θετικά σχόλια είτε με λεκτικό τρόπο <i>Έκανες καλή δουλειά!</i>, είτε με σωματική επαφή, π.χ. <i>αγκαλιά</i>. • <i>Μαγειρεύω για τους φίλους μου</i>. Κάθε εβδομάδα ένα νήπιο εκτελεί μια απλή συνταγή και καλεί τους φίλους του να τη δοκιμάσουν. Όλα τα παιδιά της τάξης συμμετέχουν στη διαδικασία προσφέροντας τη βοήθειά τους. • Ομαδικές εργασίες όπου τα παιδιά βοηθούν το ένα το άλλο, να μοιράζονται για π.χ. τα υλικά που χρειάζονται, να περιμένουν την σειρά τους, να προτείνουν ιδέες και λύσεις. • Φτιάχνουμε το 'Δέντρο της Φιλίας'. σε κάθε φύλλο γράφουμε κάτι φιλικό που έκανε κάποιος παιδί και το κολλάμε στο δέντρο. • Δημιουργούμε το 'Άλμπουμ της Φιλίας'. • Κατασκευάζουμε ένα δώρο και το χαρίζουμε στο φίλο μας. • Φτιάχνουμε το <i>'Κουτί του Θησαυρού του διάσημου προσώπου της τάξης μας'</i>.
--	---

<p><i>Αυλή</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο "Καλός Φίλος" γίνεται υπεύθυνος για την ομαλή μετάβαση των παιδιών στην αυλή και υπενθυμίζει τους κανόνες της αυλής στους συμμαθητές του ώστε να παίζουν με ασφάλεια. • Η/ο νηπιαγωγός προωθεί να συμμετέχουν όλοι μαζί σε ομαδικά - συνεργατικά παιχνίδια, προσπαθώντας να ακολουθούνται σωστά οι κανόνες του παιχνιδιού χειροκροτώντας στο τέλος όλοι μαζί και τους νικητές και τους χαμένους. • Παίζουμε παιχνίδια που απαιτούν συνεργασία όπως 'διελκυστίνδα', 'πλάτη με πλάτη', σκυταλοδρομίες, ειρήνη-πόλεμο, νερό-φωτιά, το περπάτημα της αράχνης. • Σε δυάδες τα παιδιά μεταφέρουν τις μπάλες με την πλάτη χωρίς να συμμετέχουν τα χέρια τους, κάποιες άλλες ομαδούλες παιδιών αναλαμβάνουν να ποτίσουν τα φυτά του σχολείου που έχουμε φυτέψει. • Τα παιδιά βγαίνουν στην αυλή με τρενάκι τραγουδώντας ένα τραγούδι για την φιλία. • Παίζουμε παραδοσιακά παιχνίδια, π.χ., Η μικρή Ελένη, Κρυφτό κ.λπ. • Παίζουμε με το «Φίλο της ημέρας» καθώς και με άλλα ζευγάρια φίλων. • Ομαδικές κατασκευές με την άμμο στην αμμοδόχο. • «Σπιτάκι» της ομάδας κάτω από τα δέντρα. • Αυτοσχέδια κούνια για όλους. • Μοιραζόμαστε τα φρούτα της μανταρινιάς. • Καθαρισμός της αυλής από την ομάδα. • Όλη η ομάδα λέει, πριν βγει στην αυλή, κάποιο λάχνισμα - ποιηματάκι για την φιλία, που να το έχει δημιουργήσει η ίδια η ομάδα, γ.π., «φίλοι, φίλοι κολλητοί, παίζουμε όλοι στην αυλή, παρεούλα δυνατή!» • Τα παιδιά ζητάνε συγγνώμη και ενθαρρύνουμε αυτή την συμπεριφορά τους (π.χ. <i>Λυπάμαι που σε χτύπησα</i>).

	<ul style="list-style-type: none"> • Φτιάχνουμε το τρένο της φιλίας για να βγούμε στην αυλή. Ένα παιδί με συνοδεία μουσικής κινείται γύρω από τα άλλα παιδιά. Στο σταμάτημα της μουσικής, πλησιάζει κάποιον και του λέει: Έλα φίλε μαζί μου στο τρένο, σε τοπίο μαγικό να βρεθούμε, να χαρώ, να χαρείς, να χαρούμε! Το άλλο παιδί ρωτάει: Πού είπες πως θα με πας; - Θα πάμε στις φιλίας τη χώρα, μα πρέπει να μου φέρεις δώρα. Το παιδί λέει το δώρο π.χ., αγάπη, ευγένεια, συμπάθεια, βοήθεια... κ.λπ. και επιβιβάζεται στο τρένο.. • <i>‘Αγγίζω το φίλο μου.</i> Χτυπάμε το ταμπουρίνο και τα νήπια τρέχουν στο χώρο σύμφωνα με το ρυθμό. Κάθε φορά που σταματά το ταμπουρίνο εκτελούν τις εντολές της νηπιαγωγού (αγγίζω το χέρι του φίλου μου, αγγίζω το κεφάλι του φίλου μου, αγγίζω το πόδι του φίλου μου, αγγίζω τη μύτη, το αυτί του φίλου μου κ.α.) • <i>‘Καθοδήγησέ με, φίλε’.</i> Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια. Φτιάχνουμε μια διαδρομή με κώνους, τουβλάκια και στεφάνια. Ο ένας από το ζευγάρι έχει κλειστά μάτια με ένα μαντήλι κι ο άλλος τον καθοδηγεί με τις κατάλληλες εντολές, ώστε να περάσει από τα εμπόδια χωρίς να τα ακουμπήσει.
<p>Δεκατιανό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οργανώνουμε 4μελείς ομάδες εργασίας για κάθε μέρα της εβδομάδας, υπεύθυνες για την τακτοποίηση και καθαριότητα μετά το φαγητό. • Την ώρα του πλυσίματος των χεριών (πριν το φαγητό) κάποιο παιδί (ίσως μετά από κλήρωση) μπορεί να γίνει βοηθός και να βάζει στα χέρια των υπόλοιπων παιδιών υγρό σαπουνι και να επιβλέπει αν τα πλένουν καλά. • Δίνουμε αρκετό χρόνο στα παιδιά να

	<p>συνομιλούν μεταξύ τους, ώστε να ενισχυθεί η φιλία μεταξύ τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθόμαστε στο ίδιο τραπέζι με το «φίλο της ημέρας», περιμένουμε να φάει, αφήνουμε και φέρνουμε μαζί τις τσάντες μας. • Ένα παιδί αναλαμβάνει να μοιράσει στα υπόλοιπα παιδιά τις τσάντες τους λέγοντας «Ορίστε» και «Ευχαριστώ» για να ετοιμαστούν για το δεκατιανό τους. • Τα παιδιά κάθονται στα τραπέζια ανάλογα με το φαγητό τους. • Το ένα με το άλλο παιδί βοηθά, π.χ., στο ξεφλούδισμα της μπανάνας, στο άνοιγμα του τάπερ (αν αυτό δυσκολεύεται)... • Τα παιδιά παρουσιάζουν ατομικά το κολατσιό τους και επιβραβεύουν με χειροκρότημα τον φίλο τους που έφερε 'υγιεινό' πρωινό. • Κατά την ώρα του δεκατιανού δύο νήπια - διαφορετικά κάθε μέρα- συνεργάζονται και μοιράζουν δίσκους στα υπόλοιπα παιδιά. Κάτω από τους δίσκους υπάρχουν κολλημένες καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών. Μπορούμε, επίσης, κατά τους τρεις πρώτους μήνες της σχολικής χρονιάς να κολλήσουμε καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών στα τραπέζια που τρώνε και εργάζονται. Τα παιδιά κάθονται πάντα εκεί που βρίσκεται η καρτέλα με το όνομά τους. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα ονόματα αλλάζουν στα τραπέζια ώστε να έχουν όλα τα νήπια την ευκαιρία να γνωριστούν μεταξύ τους, να συνεργαστούν και να γίνουν φίλοι και με άλλα παιδιά./ Μπορεί να γίνει αρίθμηση τραπεζιών και τα παιδιά να επιλέξουν στην τύχη χαρτάκια που αντιστοιχούν στους αριθμούς των τραπεζιών. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται 'νέες παρέες'. • Τα παιδιά εύκολα, μετά από δική μας προτροπή, μοιράζονται το φαγητό τους με
--	---

	<p>άλλο παιδί που ξέχασε να φέρει φαγητό ή που του έπεσε κάτω, ή εύκολα μοιράζονται την πετσέτα τους</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πικ-νικ στον κήπο του δημοτικού σχολείου, της εκκλησίας, της παιδικής χαράς, του μοναστηριού, των περιβολιών της γειτονιάς και της αυλής μας.
<p>Φαγητό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ένα ζευγάρι παιδιών γίνεται βοηθός και φροντίζει για τη σωστή υγιεινή των υπόλοιπων νηπίων στο μπάνιο, το συμμάζεμα του φαγητού και την καθαριότητα των τραπεζιών. • Χωρίζουμε σε ομάδες τα παιδιά ανάλογα με το φαγητό που έχουν. Για παράδειγμα, ομάδα ζυμαρικών, όσπριων, κρέατος... • Ένα παιδί αναλαμβάνει να μοιράσει μωρομάντηλα σε όλους πριν το φαγητό. • Παιχνίδι ρόλων μάγειρας-σερβιτόρος-εστιάτορας. • Ζητάμε από τα παιδιά να λειτουργήσουν ομαδικά στο στρώσιμο των τραπεζιών /τίναγμα των τραπεζομάντηλων και βοηθούν συμμαθητές τους που τυχόν συναντούν δυσκολίες. • Σε ζεύγη τα παιδιά μοιράζουν σε όλους νερό ή κάτι που κάποιος έφερε από το σπίτι να προσφέρει σε όλους. • Δημιουργούνται ομάδες εργασίας-καθαριότητας. Προβληματίζουμε τα παιδιά θέτοντας το ερώτημα <i>Αν κάποιος από εμάς δεν είχε φαγητό τι θα μπορούσαμε να κάνουμε οι υπόλοιποι ως καλοί φίλοι;</i> • Οι «καλοί τρόποι» που εισάγουμε από νωρίς, κι ένα πρωτόκολλο του «ευχαριστώ - παρακαλώ - θέλεις κάτι άλλο;» ανάμεσα στα παιδιά που σερβίρονται και αυτά που αναλαμβάνουν τον ρόλο του «βοηθού-μάγειρα» ενισχύει ιδιαίτερα τις θετικές σχέσεις.

	<ul style="list-style-type: none"> • Τρώνε ανά ζεύγη σε στυλ 'δειπνού' και το καθένα προσφέρει στο άλλο κάποιο έδεσμα που έχει προετοιμάσει η μαμά του γι' αυτό τον σκοπό. Επίσης, αυτό μπορεί να εφαρμοστεί με όλη την ομάδα, δηλ. Η μαμά ενός παιδιού κάθε μέρα θα μαγειρεύει για όλους και το παιδί σε συνεργασία με έναν φίλο του θα σερβίρει το φαγητό.
<p><i>Παραμύθι</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά για να δραματοποιήσουν ένα παραμύθι, χωρίζονται σε ομάδες, επιλέγουν ρόλους και λύνουν προβλήματα που προκύπτουν με τη συνεργασία. • Με την ενθάρρυνση της νηπιαγωγού, τα νήπια στην αρχή της χρονιάς, χωρίζονται σε μικρές ομάδες. Οι ομάδες αυτές επιλέγουν κάθε βδομάδα τα παραμύθια που θα διαβαστούν, ενώ μπορούν να δείχνουν τις εικόνες στους συμμαθητές τους και με τη βοήθεια της νηπιαγωγού να αναφέρουν λίγα πράγματα για το περιεχόμενο. • Όταν κάποιο παιδί δεν κατανοεί το παραμύθι ένας φίλος του αναλαμβάνει να το αφηγηθεί. • Ξεφυλλίζουμε μαζί ένα παραμύθι. • Τα παιδιά διηγούνται στους φίλους τους ένα παραμύθι. • Μια φορά την εβδομάδα ένα παιδί φέρνει το βιβλίο που του αρέσει από το σπίτι του και το διαβάζει στους φίλους του. • Τα παιδιά κατά ζεύγη ζωγραφίζουν ό,τι τους άρεσε από το παραμύθι ή χωρίζονται σε ομάδες και ζωγραφίζουν κάποιες σκηνές από το παραμύθι, βοηθώντας το ένα το άλλο. • Ένα παιδί αναλαμβάνει με ένα φίλο του να βρουν σε ένα βιβλίο πληροφορίες και να τις παρουσιάσουν στην υπόλοιπη ομάδα. • Ανάγνωση του παραμυθιού «Ο Τομ Τιριτόμ και η πολιτεία που ήταν χωρισμένη στα

	<p>δου» του Χρ. Μπουλώτη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατά την διάρκεια της ανάγνωσης ενός παραμυθιού τα παιδιά επιλέγουν με ποιον φίλο τους θα καθίσουν. • Το παιδί που διηγείται ένα παραμύθι , δέχεται σεβασμό επικρότηση, επιβράβευση από τους συμμαθητές του. • Στην αίθουσα αν είναι δυνατόν, προκαλούμε χαμηλό φωτισμό, βάζουμε χαμηλή μουσική, ώστε τα παιδιά να είναι ήρεμα και να μπορούν να συζητούν. • Φτιάχνουμε το δράκο και τον πύργο, κοιμόμαστε μέσα στον πύργο του δράκου με φαναράκια με κεριά. Αφηγούμαστε το παραμύθι με τα χαμένα παιδιά που φρόντισε ο δράκος της αγάπης. • Ζωγραφική χαρούμενων και λυπημένων προσώπων, επικόλληση τους σε μπαλόνια, παρουσίαση του αντίστοιχου προσώπου ανάλογα με το πώς νιώθει ο κάθε ήρωας του παραμυθιού «Ο μαύρος κότσυφας και ο άσπρος γλάρος». • Κουκλοθεατρική ανάγνωση των βιβλίων <i>Άλλος για το πλοίο, Αγάπη σα θάλασσα, Φλόριαν και Μάξ, η ιστορία ενός αλόγου και ενός τρακτέρ.</i> • Κουκλοθεατρική παρουσίαση των βιβλίων <i>Η χαρούμενη αλυσίδα</i>, που αφορά την βιολογική τροφική αλυσίδα και την αλληλεξάρτηση των όντων, <i>Για πού τό'βαλες Χορχίτο, Όχι όχι μην τα παρατάς.</i> Συζήτηση ενός συχνού προβλήματος στην τάξη: δεν ακούμε απερίσκεπτα τους φίλους, αλλά μόνοι μας σκεφτόμαστε και αποφασίζουμε. • Κατασκευή βιβλίου: «Η γη πεθαίνει». • Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν το παραμύθι <i>Το πάρτυ της αγάπης</i>, που γίνεται βιβλίο. • Ο Τριγωνοψαρούλης γίνεται βιβλίο από τα παιδιά.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Δραματοποίηση με κοστούμια της ιστορίας <i>Πεντάμορφη και το Τέρας</i>.
<p><i>Χαλάρωση</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά συνεργάζονται στο πώς θα ταχτοποιήσουν τα κρεβάτια τους για να ξαπλώσουν όλοι άνετα. Όσα παιδιά δεν κοιμούνται κάνουν ησυχία για να ξεκουραστούν οι συμμαθητές τους. • Μέσα από μία σακούλα με τα ονόματα των παιδιών, κάθε μαθητής επιλέγει ένα φίλο του και στρώνουν ο ένας το κρεβάτι του άλλου, ενώ μπορούν και να ξαπλώσουν μαζί. Την επόμενη μέρα, με τον ίδιο τρόπο, επιλέγουν έναν άλλο φίλο. • Τα νήπια βοηθούν τα προ-νήπια να στρώσουν ή να μαζέψουν τα κλινοσκεπάσματά τους, να βγάλουν ή να φορέσουν τα παπούτσια τους.. • Τα νήπια ξαπλώνουν στα διπλανά κρεβατάκια με τον «φίλο της ημέρας». Μοιράζονται την κουβέρτα τους. • Βοηθάμε κάποιον που ίσως νιώθει υπερένταση να χαλαρώσει διαβάζοντας ένα παραμύθι κάποιο το ένα παιδί στο άλλο, κρατώντας το χεράκι του, κάνοντας ησυχία ώστε να μην ενοχλούνται οι υπόλοιποι. • Ένα παιδάκι, ξαπλώνει στην κοιλίτσα του άλλου. Ακούνε μουσική με κλειστά μάτια. Όταν σηκωθούν, μας λένε πώς αισθάνθηκαν, μήπως άκουσαν τίποτα στην κοιλίτσα του φίλου τους. • Όλα τα παιδιά πιάνονται σε κύκλο, κλείνουν για λίγο τα μάτια τους και στη συνέχεια ο καθένας με την σειρά του λέει τι του άρεσε, τι του έκανε εντύπωση από τις σχολικές μας δραστηριότητες. • Προσφέρουμε μασάζ στους φίλους μας, τους νανουρίζω ή τους ξυπνάμε με τραγούδι (Ροζαλία, Κοιμήθηκα...κ.λπ.) • Το πρώτο παιδί που θα ξυπνήσει, ξυπνά και τον διπλανό του κ.ο.κ. • Βάζουν όλα μαζί τα παπούτσια τους να

	<p>κάνουν την παπουτσοχώρα και την παπουτσοπαρεούλα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <ΑΡΑΧΝΗ> Ακούγοντας αγαπημένα μας χαλαρωτικά κομμάτια και με την βοήθεια ενός κουβαριού από μαλλί δημιουργούμε από χέρι σε χέρι έναν ιστό αράχνης. Αφού όλα τα παιδιά κρατήσουν με το χέρι τους το μαλλί, αρχίζουμε πάλι να το τυλίγουμε. <p><ΜΑΓΙΚΟ ΦΤΕΡΟ> Πάλι με χαλαρωτική μουσική και με τη βοήθεια ενός φτερού παγωνιού αγγίζουμε το κάθε παιδί στο κεφάλι.</p> <p><ΑΡΧΗΓΟΣ ΟΜΑΔΑΣ> Είμαστε στον κύκλο. Το παιδί που είναι χαλαρό και ήρεμο, γίνεται αρχηγός ομάδας, κάθεται σε τιμητική θέση και με τη σειρά του επιλέγει τον επόμενο αρχηγό.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούγοντας χαλαρωτική μουσική, παίρνει αγκαλιά το καθένα τον/την φίλο/η του, κλείνουν τα μάτια και νιώθουν και προσφέρουν το άγγιγμα τους το ένα στο άλλο. • Τραγουδάμε το τραγούδι <i>Κοιμήθηκα επάνω στα λουλούδια και το κάθε παιδάκι ακουμπά στον ώμο του φίλου του.</i> • Κάνουμε ένα κύκλο με τα παιδιά και ξαπλώνουμε κάτω, έτσι ώστε να σχηματίσουμε με τα σώματά μας ένα κύκλο, στο κέντρο του οποίου βλέπουν τα πόδια μας. Τα πόδια μας είναι κλειστά, τα χέρια μας κοντά στο σώμα μας, με τις παλάμες μας να κοιτούν προς τα πάνω. Είμαστε όλοι μαζί ένα λουλουδάκι. Το κάθε ένα παιδάκι είναι ένα πέταλο του λουλουδιού. Τώρα είναι μέρα και ο ήλιος λάμπει, έτσι το λουλουδάκι μας είναι ανοιχτό. Παίρνουμε βαθιές εισπνοές και εκπνοές. Το βράδυ το λουλούδι μας κλείνει και τα πέταλα μαζεύονται. Καθόμαστε λοιπόν όλοι με μαζεμένα πόδια, σκύβουμε μπροστά με τεντωμένα χέρια και ενώνουμε τα δάχτυλά
--	---

	<p>μας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε φάσεις έντασης και προστριβών για να χαλαρώσουν και να τονίσουμε την ενότητα της ομάδας τραγουδάμε τον 'Κρίκο' (<i>Είναι ένας κρίκος γερός δυνατός, όπως ο κύκλος απόψε αυτός, που μας ενώνει σε νέα ζωή και έχει την αγάπη πνοή.</i>) Πιανόμαστε όλοι μαζί από τα χέρια και φτιάχνουμε κύκλο.
<p><i>Κύκλος πριν την αποχώρηση</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά εκφράζουν τα συναισθήματά τους για το πώς πέρασαν καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και εξηγούν γιατί έχουν τα συγκεκριμένα συναισθήματα. • Χρησιμοποιούμε τα 'Κουτιά των συναισθημάτων' (λύπη, χαρά, θυμός..)στα οποία κάθε παιδί βάζει την φωτογραφία του στο αντίστοιχο κουτί με το συναίσθημα που το εκφράζει και δικαιολογεί την επιλογή του. • Πριν την αποχώρηση λέμε πως περάσαμε σήμερα και τι θα μπορούσαμε να κάνουμε την επόμενη μέρα. Σεβασμός στην πρόταση του άλλου. • Τα παιδιά, αφού παραλάβουν όλα τα αντικείμενά τους, συγκεντρώνονται στον κύκλο και συζητούν τι τους άρεσε την ημέρα που πέρασε. Συγκεκριμένα, αναφέρουν πράγματα και συμπεριφορές που τους άρεσαν από τους συμμαθητές τους, καθώς και δραστηριότητες που έκαναν με τους φίλους τους και διασκέδασαν. Μπορεί σε ένα χαρτί, μετά το τέλος της ημέρας, τα παιδιά να γράφουν το όνομά τους και δίπλα με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, να γράφεται η δραστηριότητα που τους άρεσε, αλλά και τα ονόματα των φίλων με τους οποίους έπαιζαν και πέρασαν καλά.

	<ul style="list-style-type: none"> • Αποχαιρετισμός με ένα φιλάκι. • Τα παιδιά που συνεργάστηκαν σωστά ή βοήθησαν το συμμαθητή τους σε κάποια δραστηριότητα και η ομάδα υπηρεσίας της ημέρας επιβραβεύονται πριν την αποχώρηση. / Στον κύκλο πριν την αποχώρηση, θα μπορούσε κάθε παιδί να σηκώνεται όρθιο, να επιλέγει ένα άλλο παιδί, με το οποίο πιστεύει ότι ήταν 'καλός' φίλος τη συγκεκριμένη μέρα και να κάνει χειραψία λέγοντας π.χ. <i>μπράβο, ήσουν φίλος μου σήμερα γιατί με βοήθησες να βάλω το μπουφάν μου/ μου έδωσες ιδέες να φτιάξω το κάστρο με τα τουβλάκια/ μου βρήκες το κομμάτι που έλειπε από το παζλ, κ.ά.</i> • Ο ένας φίλος βοηθά τον άλλο να ντυθεί και να φορέσει την τσάντα του. Του εύχεται «καλό μεσημέρι» ή «καλό απόγευμα». • Εκλέγουμε δικαιολογώντας τον καλύτερο φίλο της ημέρας. • Τραγουδάμε όλοι μαζί το 'Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι' και γινόμαστε μία αγκαλιά κρατώντας τους ώμους των φίλων μας και κινούμαστε δεξιά-αριστερά στο ρυθμό του τραγουδιού. • Τραγουδάμε όλοι μαζί μετά την προσευχή το τραγούδι «Γεια σας παιδιά..» και βοηθάει - αν χρειαστεί- ο ένας τον άλλον να βάλει το μπουφάν και την τσάντα του. • Ένα παιδί αναλαμβάνει να μοιράσει στα παιδιά τις τσάντες τους κι ένα άλλο τα μπουφάν τους. • Κάθε παιδί χαιρετά ξεχωριστά τον κάθε φίλο του με όποιο τρόπο θέλει. • Όλη η ομάδα αγκαλιάζεται και τραγουδά το 'Τώρα πέρασε η ώρα..' • Τα παιδιά κατά ζεύγη κάνουν 'συμβούλιο', συζητούν, αποφασίζουν και ανακοινώνουν ποια δραστηριότητα ή ποια στιγμή ήταν η καλύτερη γι' αυτούς, εκείνη την ημέρα. • Τα παιδιά ανακοινώνουν με ποιον φίλο τους
--	---

	<p>έπαιξαν εκείνη την ημέρα και επιλέγουν με ποιον θα παίξουν την επόμενη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Όλη η ομάδα λέει ένα σύνθημα αποχαιρετιστήριο, το οποίο το έχουν δημιουργήσει τα ίδια τα παιδιά όπως 'παίξαμε, γελάσαμε, τι καλά περάσαμε, φίλους κάναμε πολλούς, στην καρδιά μας θησαυρούς.' • Προσευχή για τους φίλους που είναι άρρωστοι. • Όταν τελειώσουμε τη δραστηριότητα της ψυχοκίνησης κάνουμε έναν κύκλο όρθιοι και ακουμπάμε τις παλάμες μας στα γόνατα. Έτσι επιτυγχάνουμε να έχουμε βλεμματική επαφή με όλα τα μέλη της ομάδας. Αφού το βλέμμα μας ταξιδέψει σε όλους τους φίλους μας λέμε όλοι μαζί «Ευχαριστώ Πολύ» και μοιράζουμε φιλάκια σε όλους. • Ζητάμε από τα παιδιά την ώρα της αποχώρησης να κάνουν θετικά σχόλια για την συμπεριφορά κάποιου παιδιού στην τάξη αλλά και να εκφράσουν τα παράπονά τους για συμπεριφορές που τους πλήγωσαν, με σκοπό να διορθωθούν. • Διατηρούμε το θετικό ψυχολογικό κλίμα της τάξης.
<p><i>Μετάβαση δραστηριοτήτων</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά προτρέπουν το ένα το άλλο είτε να συνεργαστούν μαζί, είτε να καθίσουν μαζί, είτε να οργανώσουν μαζί την επόμενη δραστηριότητα. • Σε ζευγαράκια τα παιδιά κάθονται και διαβάζουν ένα παραμύθι και συζητούν μεταξύ τους. • Όλα τα παιδιά βοηθούν για να μαζέψουν και να τακτοποιήσουν παιχνίδια, ψαλίδια, μαρκαδόρους κ.λπ. • Ασχολούμαστε με αν φίλο μου με κάτι που μας αρέσει ώσπου να ολοκληρώσουν την

	<p>οποιαδήποτε πράξη τους οι υπόλοιποι συμμαθητές μας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύνθημα με παλαμάκια από δάσκαλο και επανάληψη από τα παιδιά: <i>Σώπα, κοίτα και άκουσε.</i> • Μέτρηση από το 1-10, <i>σαν ελέφαντας, σαν λαγός, σαν πεταλούδα,</i> για να συγκεντρωθούν. • Παιζουμε την αλυσίδα που μας οδηγεί στην επόμενη δραστηριότητα λέγοντας το κατάλληλο λάχνισμα. • Κατά την μετάβαση των δραστηριοτήτων κάνουμε κύκλο, πιανόμαστε από τα χέρια και λέμε το σύνθημα της ομάδας μας: <i>Είμαστε μια ομάδα και βοηθάμε ο ένας τον άλλο!</i> • Όταν έχουμε φέρει σε πέρας κάποια ομαδική δραστηριότητα, δεν ξεχνάμε να φωνάζουμε το μότο μας <i>Ένας για όλους και όλοι για έναν!!!</i> • Όσα παιδιά έχουν ολοκληρώσει την δραστηριότητά τους, βοηθούν τα παιδιά που έχουν καθυστερήσει και χρειάζονται βοήθεια, τους επαινούν (π.χ. <i>πολύ ωραία ζωγραφιά, τέλειωσε να την κρεμάσουμε</i>), συμμαζεύουν την τάξη βοηθώντας ο ένας τον άλλον. • Λέμε τραγούδια για την μετάβαση. Π.χ., <u>Το πρωί</u>, για τη μετάβαση από τις ελεύθερες δραστηριότητες στον 'κύκλο': <i>Στην παρεούλα τώρα, πέρασε η ώρα να πούμε ιστορίες, να τραγουδήσουμε... Στον κύκλο: Καλημέρα, καλημέρα, καλημέρα σε όλα τα παιδιά. Καλημέρα, καλημέρα, καλημέρα και να' μαστε καλά. Καλημέρα τι κάνεις, σ' αγαπάω πολύ, καλημέρα χαρά μου καλημέρα ζωή. Μ' αγαπάς, σ' αγαπώ, θέλω πάλι να σου πω. Μια αγκαλιά κι ένα φιλάκι σου γλυκό λέμε πάντα σ' αγαπώ. Στο δεκατιανό: Πίσω τα χεράκια τα καλά παιδάκια και το κορμάκι ν' ακουμπάει στο καρεκλάκι. Δε μιλάμε, δε μιλάμε το φαγάκι μας θα φάμε, τρώω για να μεγαλώσω και παιδί να' μια γερό κι όταν το φαί τελειώσω κάνω πάντα το σταυρό.</i>
--	--

	<p><u>Αποχαιρετισμός:</u> <i>Γεια σας παιδιά, γεια σας παιδιά, γεια σας παιδιά και να'σαστε καλά.</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Αλλάζουμε ζευγάρια, ώστε να υπάρξει ευκαιρία για ανάπτυξη φιλίας και με άλλα παιδιά. Με το νέο μας ζευγάρι χορεύουμε έναν χορό σε ζευγάρια (π.χ. βαλς, 'γαλάζιος Δούναβης').• Εμφανίζεται κάποια κούκλα ίσως, που είναι 'φίλη' όλης της τάξης και πιθανόν να έχει κατασκευαστεί και από τα ίδια τα παιδιά. Η κούκλα μιλάει στα παιδιά και αφού τους δίνει πρώτα συγχαρητήρια για το πόσο καλοί φίλοι είναι μεταξύ τους, τους ενθαρρύνει να προχωρήσουν στην επόμενη δραστηριότητα. Πιθανό όνομα της κούκλας η Φιλίτσα η φιλεναδίτσα, ή η Φούλα η φιλεναδούλα...κ.ά.• Πριν από κάθε δραστηριότητα τραγουδάμε όλοι μαζί το τραγουδάκι '<i>Στον κύκλο τώρα</i>' (<i>Στον κύκλο τώρα έφτασε η ώρα να παίξουμε παιχνίδια, να διασκεδάσουμε</i>).
--	---

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ για τις ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΦΙΛΙΑΣ

☞ ΒΙΒΛΙΟ: Ένας για όλους και όλοι για έναν, Weninger Brigitte, εκδόσεις Πατάκη, 2006

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Ροδοφίκα Κυριακή, Μπακόλα Ανδριάνα, Παπαδημητρίου Αφροδίτη

Στην αφόρμηση, επιλέξαμε την κούκλα της τάξης την 'Τιτίκα' η οποία μας παρουσίαζε το πρόβλημα που είχε με την φίλη της, ισχυριζόμενη πως δεν είναι 'καλή' φίλη. Τα παιδιά προβληματίστηκαν για το 'ποιος είναι και τι κάνει ένας καλός φίλος' ώστε να τη βοηθήσουμε και τα καταγράψαμε σ' ένα χαρτόνι. Το κάθε παιδί με το ζευγάρι του ανέλαβε να το γράψει και να το ζωγραφίσει. Η κουβέντα μετά γύρισε σε εμάς, μεταξύ μας (Παιδί κ Γλώσσα = προφορικός/γραπτός).

Στη συνέχεια, διαβάσαμε το παραπάνω παραμύθι, που μας έφερε η 'Τιτίκα'. Το κάθε ζώακι συναντά στο δρόμο του ένα καινούργιο φίλο. Παίξαμε με μαθηματικά ξεκινώντας από το πρώτο ζώακι (1) και μετρώντας στο τέλος πόσοι έγιναν φίλοι (Παιδί κ Μαθηματικά). Το κάναμε και δραματοποίηση (Δημιουργία κ Έκφραση) και το σύνθημά μας από τότε είναι το «ΕΝΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΓΙΑ ΕΝΑΝ!»

Επίσης, κάναμε το «Δέντρο της φιλίας». Ο καθένας βούτηξε την παλάμη του σε νερομπογιά της αρεσκείας του και γύρω από ένα λουλούδι χωρίς πέταλα, το οποίο έγραφε 'το δέντρο της φιλίας' στο κέντρο, αφήνανε αποτυπώματά τους για φύλλα. Ακόμα, ζωγράρισαν και αυτό που τους άρεσε από την ιστορία (Παιδί κ Τέχνη) και όποιος ήθελε, έγραφε όπως μπορούσε το σύνθημά μας. Τέλος, ζωγράρισαν τον καλύτερό τους φίλο και εξήγησαν γιατί τον αγαπούν τόσο πολύ (Κοινωνικο-συναισθηματικός τομέας). Αυτό το βιβλίο κανονίστηκε να το παίρνει το κάθε παιδί με τη σειρά σπίτι του (κάθε Παρασκευή) ύστερα από σύσσωμη εκδήλωση ενδιαφέροντος. Φτιάξαμε, επιπλέον, κανόνες φιλίας τους οποίους και φροντίζουμε να ακολουθούμε.

[Χρόνος διάρκειας θεματικής προσέγγισης: Τρεις (3) ημέρες]

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Η Μιμή με τα μεγάλα αυτιά*, Κέστερ Σλεντς - Αντρέα Χέμπροκ. εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Διμπιτούζη Γεωργία, Παπαδοπούλου Κυριακή, Μαθιού Ιουλία*

Με αφορμή μιας σύγκρουσης δυο παιδιών, τα οποία έλεγαν το ένα στο άλλο 'δεν σε έχω φίλο', ξύπνησε η μασκώτ της τάξης ο Λάκης ο Λαγουδάκης που κοιμόταν βαριά και ήταν πολύ λυπημένος. Τα παιδιά ρώτησαν τον Λάκη Λαγουδάκη γιατί ήταν λυπημένος και τους είπε ότι στεναχωριόταν για μια φίλη του την Μιμή την ποντικίνα, που δεν την έχουν φίλη τους τα άλλα ποντίκια. Έτσι, παρουσιάσαμε το παραμύθι 'Η Μιμή με τα μεγάλα αυτιά'. Τα παιδιά με πολύ ενδιαφέρον ζήτησαν από τον Λάκη τον Λαγουδάκη να τους διαβάσει το παραμύθι (Γλώσσα-Ανάγνωση-Προφορικός λόγος). Έτσι κι έγινε.

'Η Μιμή ήταν μια ποντικίνα που είχε μεγάλα αυτιά και όλα τα ποντίκια την κορόϊδευσαν και δεν την είχαν φίλη τους. Μια μέρα ο βατραχούλης την πλησίασε και την βοήθησε να καταλάβει ότι με τα αυτιά της, μπορεί να κάνει πολλά πράγματα αν τα χρησιμοποιήσει σωστά. Έτσι και έκανε. Στην βροχή, τα έκανε ομπρέλα, στην ζέστη, τα έκανε ανεμιστήρα ακόμα και φτερά για να πετάξει. Από τότε, κανείς δεν την κορόϊδευε και όλοι την είχαν φίλοι τους.'

Μετά την αφήγηση του παραμυθιού θέσαμε έναν προβληματισμό στα παιδιά για την διαφορετικότητά της και ακούσαμε τις απόψεις τους. Κάναμε δραματοποίηση του παραμυθιού και θέλησαν από μόνα τους να ζωγραφίσουν κάτι που τους έκανε εντύπωση από την ιστορία (Δημιουργία κ' Έκφραση). Μετά την Χαλάρωση, παίξαμε το παιχνίδι 'Η μικρή Ελένη' με σκοπό να μπούμε στη θέση της Μιμής (Φυσική αγωγή). Την επόμενη μέρα, στον Κύκλο, βάλουμε σε κλήρο τα ονόματα των παιδιών. Κάθε παιδί τραβούσε ένα όνομα κάποιου παιδιού (χωρίς να βλέπει το χαρτάκι τι έγραφε) και του έκανε μια αγκαλιά. Εκείνη την ημέρα ζητήσαμε από τα παιδιά να παίζουν με βάση τους κλήρους. Λίγο αργότερα, φτιάξαμε το «Δέντρο της φιλίας». Σχηματίσαμε την παλάμη κάθε παιδιού σε χαρτόνι κανσον και με οδηγό τους κλήρους, κάθε παιδί έκοψε την παλάμη του άλλου παιδιού (αυτό το κάναμε για να περάσουμε στα παιδιά το μήνυμα πως όλοι είναι φίλοι μας και με όλους μπορούμε να παίζουμε) (Δημιουργία κ' Έκφραση). Την ώρα της αποχώρησης, τα παιδιά έλεγαν καλό απόγευμα σε όποιο παιδάκι έφευγε.

Την επόμενη μέρα, στον Κύκλο τους ρωτήσαμε αν τους άρεσε ο τρόπος που έγιναν τα ζευγαράκια την προηγούμενη μέρα και τι μπορούμε άλλο να κάνουμε για να διαλέξουν άλλο φίλο να παίξουν στις γωνιές. Μας είπαν,

πως μπορούνε να παίξουν με το παιδάκι που κάθεται δίπλα τους. Έτσι, τους ζητήσαμε να μας ζωγραφίσουν τον φίλο τους που καθόταν στην διπλανή θέση. Αυτό ήταν μια πολύ καλή ιδέα για να φτιάξουμε την 'Αλυσίδα της φιλίας', τελικά όμως το φτιάξαμε με παρόμοιο τρόπο. Την ώρα που κάναμε Τρενάκι για να βγούμε στην αυλή, ζητήσαμε από τα παιδιά να θυμούνται ποιο παιδάκι είναι μπροστά τους έτσι ώστε όταν γυρίσουμε στην τάξη να κάνουμε το ίδιο Τρενάκι (το πρώτο παιδάκι έπρεπε να θυμάται το τελευταίο). Όταν γυρίσαμε στην τάξη τα παιδιά να μας πουν (ένα-ένα παιδί ξεχωριστά) ποιο παιδάκι ήταν μπροστά του στο τρενάκι. Τα παιδιά σηκώθηκαν, έκαναν κύκλο, πιάνοντας το πρώτο παιδί του τρένου το τελευταίο και παίξαμε 'Γύρω - γύρω όλοι'. Μετά το παιχνίδι, ζητήσαμε από τα παιδιά να γράψουν το όνομα του παιδιού που είχαν μπροστά τους στο Τρενάκι, χρησιμοποιώντας ως βοήθεια τις καρτέλες με τα ονόματά τους. Έτσι, φτιάξαμε την 'αλυσίδα της φιλίας' από χρωματιστούς χάρτινους κρίκους (Δημιουργία και έκφραση).

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι*, Πφίστερ, Μάρκουσ,
εκδόσεις Παπαδόπουλος

☺ Εκπαιδευτικός: Κατερίνα Καλογερά

Με αφορμή τα παράπονα κάποιων παιδιών ότι θέλουν να κάθονται δίπλα στους φίλους τους, μιλήσαμε σχετικά με τον κανόνα της τάξης μας 'Είμαστε όλοι φίλοι', εκφράσαμε απόψεις για το τι είναι φιλία και διαβάσαμε το παραμύθι *Ο Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι*.

Αφού διαβάσαμε την ιστορία του Ασημάκη, κουβεντιάσαμε το περιεχόμενό της και συζητήσαμε τα εξής θέματα: 'Γιατί είναι σημαντικοί οι φίλοι; Ποιοι λόγοι μας κάνουν να μαλώνουμε; Πώς συμφιλιωνόμαστε με τους φίλους μας; Πώς δείχνω σε κάποιον ότι θέλω να τον κάνω φίλο; Εμείς είμαστε καλοί φίλοι; Πότε ένας φίλος δεν είναι τόσο καλός;'

Στη συνέχεια, αφού τραγουδήσαμε το 'Ελάτε να γίνουμε φίλοι', γράψαμε σε τέσσερις (4) καρτέλες τις λέξεις του στίχου του τραγουδιού και παίξαμε ως εξής: αλλάξαμε τη σειρά των λέξεων και τα παιδιά έπρεπε να βρουν τη σωστή σειρά για να σχηματίσουν την φράση. Στη συνέχεια, κρύβαμε μια λέξη και τα παιδιά έπρεπε να βρουν ποια από τις 4 λέξεις λείπει. Τέλος, φτιάξαμε το δικό μας σχετικό παραμύθι με την φιλία 'Ο καλός λύκος και η Κοκκίνοσκουφίτσα γίνανε φίλοι' (Γλώσσα: Προφορική επικοινωνία: Ομιλία και ακρόαση/Ανάγνωση/Γραφή).

Ζωγραφήσαμε σε καρδιές πως φανταζόμαστε την φιλία.

Τραγουδήσαμε το τραγούδι 'Ελάτε να γίνουμε φίλοι'.

Φτιάξαμε μια αφίσα με αφορμή το τραγούδι αυτό. Κάθε παιδί ζωγράφησε ένα συμμαθητή του, στη συνέχεια κόψαμε τις φιγούρες αυτές και τις κολλήσαμε σε χαρτόνι με τρόπο που να σχηματίζουν κύκλο, για να δείξουμε ότι όλα τα παιδιά πιάνονται σε κύκλο και είναι φίλοι χορεύοντας το τραγούδι (Δημιουργία και Έκφραση).

Κινητικά παιχνίδια: α) Με το άκουσμα της μουσικής τα παιδιά περπατούν κι όταν η μουσική σταματήσει βρίσκουν ένα φίλο και τον χαιρετούν με διάφορους τρόπους. Μετά ενώνουν τις πλάτες τους, τους ώμους τους κ.λπ. και περπατούν με αυτό τον τρόπο μαζί, προσπαθώντας να μην πέσουν, β) είμαστε σε κύκλο, ένα παιδί κρατά ένα κουβάρι, ξεκινάει λέγοντας κάτι που του έκανε ένας φίλος του και αισθάνθηκε όμορφα. Το κουβάρι συνεχίζει να κυλά από παιδί σε παιδί και σχηματίζεται ένας ιστός αράχνης (Φυσική αγωγή - Αγωγή υγείας)

Αφού προτείναμε χρώματα για την φίλια (Αν η φίλια είχε χρώμα θα ήταν...), τοποθετήσαμε πέντε χαρτόνια στο πάτωμα και το κάθε παιδί, έδειχνε την προτίμησή του σε ένα χρώμα, ακουμπώντας μια μαύρη κορδέλα πάνω στο χαρτόνι. Μετρήσαμε, λοιπόν, τις ψήφους και γράψαμε τους αριθμούς. Επεξεργαστήκαμε έννοιες περισσότερα, λιγότερα και την έννοια της διατήρησης της ποσότητας ανεξάρτητα από τη διάταξη (Μαθηματικά).

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Ένα τσαμπί σταφύλι, Μαρία Γουμενοπούλου, β. Γλώσσα, β' Δημοτικού
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Ζαχαρούλα Παντελεάκου, Ευσταθία Τσεβοπούλου

Με αφορμή το φθινοπωρινό μας θέμα για το σταφύλι και κάποια μικροπροβλήματα στις ελεύθερες δραστηριότητες όσον αφορά τα παιχνίδια και τα υλικά της τάξης (π.χ. 'Αυτό είναι δικό μου', 'Κυρία, μου παίρνει τους μαρκαδόρους', 'Δεν μου δίνει κι άλλα τουβλάκια'...), διαβάσαμε την ιστορία 'Ένα τσαμπί σταφύλι'. Στην ιστορία αυτή, ένας γεράκος κάλεσε όλους τους συγχωριανούς του για να φάνε όλοι μαζί ένα τσαμπί σταφύλι που έκανε η κληματαριά του. Από αυτό το τσαμπί μοίρασαν δίκαια τις ρώγες για να φάνε όλοι, όπως έγινε και με το κρασί που έφτιαζαν. Μαζεύτηκαν πάλι όλοι οι χωριανοί για να πιούν το κρασί από το βαρελάκι του γέροντα, δίκαια μοιρασμένο πάλι και όλοι παρέα περνούσαν όμορφα με γέλια και χαρές.

Αφού διαβάσαμε την ιστορία αυτή, συζητήσαμε σχετικά. Γιατί ο γέροντας δεν έφαγε μόνος του το σταφύλι και δεν ήπιε μόνος του το κρασί αλλά κάλεσε και τους συγχωριανούς του; Ποιο πιστεύετε ότι ήταν πιο σημαντικό για το γέροντα, να φάει και να πιει μόνος του μεγάλη ποσότητα ή να περάσει καλά με τους φίλους και συγχωριανούς, μοιράζοντας τα πράγματά του κι ας φάει και ας πιει λιγότερη ποσότητα; Τι κέρδισε μοιράζοντας το τσαμπί και το κρασί; Μπορούμε κι εμείς να κάνουμε κάτι παρόμοιο με τους συμμαθητές μας, όπως έκανε ο γέροντας; Πώς, με ποιο τρόπο και γιατί; Τι θα κερδίσουμε κάνοντας κάτι παρόμοιο; Συζητάμε, λέμε την άποψή μας, βγάζουμε συμπεράσματα για το πόσο σημαντικό πράγμα είναι η φιλία και πόσο σημαντικό επίσης είναι να μοιραζόμαστε τα παιχνίδια μας με τους φίλους και συμμαθητές μας.

Γράφουμε τη λέξη ΦΙΛΙΑ και καταγράφουμε λέξεις που σχετίζονται με την φιλία σύμφωνα με τις απόψεις των παιδιών: αγάπη, γέλια, χαρά, μοιράζομαι, σέβομαι. Στη συνέχεια σε καρτέλες γράφουμε τα γράμματα της λέξης Φ Ι Λ Ι Α και τα παιδιά προσπαθούν να τα βάλουν στη σειρά για να σχηματίσουν σωστά την λέξη (Γλώσσα).

Τα παιδιά ανέλαβαν ρόλους και δραματοποίησαν την ιστορία που διαβάσαμε. Κάθε παιδί καλούσε τον 'γείτονά' του, όπως και στην ιστορία: «Έεε γείτονα, έλα να φάμε μαζί το σταφύλι!», «Έεεε γείτονα, έλα να πιούμε μαζί το κρασί!» κι όταν μαζεύτηκαν όλα τα παιδιά-χωριανοί έστησαν φαγοπότη και χορό (τραγούδι 'Μπαίνω μεσ' το αμπέλι'-παραδοσιακό).

Στις ελεύθερες δραστηριότητες, κάποια παιδιά επιλέγουν μια γωνιά της αρεσκείας τους και τους ζητήθηκε να καλέσουν τους φίλους τους για να κάνουν κάτι όλοι μαζί σαν ομάδες (όπως περίπου έκαναν και στην δραματοποίηση της ιστορίας): «Εεεε Γιάννη, έλα να φτιάξουμε με τα τουβλάκια ένα κάστρο», «Εεεεε Αλέκο, έλα να φτιάξουμε με τα ζώα μια φάρμα», κ.λπ. κι έτσι χωρίστηκαν σε τέσσερις (4) μικρές ομάδες και έφτιαξαν κάτι όλοι μαζί, μοιράζοντας τα υλικά και στη συνέχεια τα παρουσίασαν σε όλη την τάξη.

Επίσης, φτιάξαμε ομαδικό κολάζ: Παιδικές φιγούρες -ο καθένας τον εαυτό του-, τις κόψαμε και τις κολλήσαμε έτσι ώστε να πιάνονται χέρι-χέρι. Στη συνέχεια γράψαμε τα ονόματά μας και τη λέξη Φ I Λ I A γιατί όλοι στην τάξη μας είμαστε φίλοι (Δημιουργία και έκφραση).

Τα παιδιά μοίρασαν ρώγες σταφυλιού στους συμμαθητές τους, δίκαια, όπως έγινε και η μοιρασιά στην ιστορία που διαβάσαμε. 'Πόσες ρώγες μοίρασες, πόσες περίσσεψαν, πόσες θέλουμε ακόμα για να φάνε όλα τα παιδιά; Καταγράφουμε τους αριθμούς σε κάθε μοιρασιά' (Μαθηματικά).

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ένα χαρούμενο λιβάδι*, Φυλλιώ Νικολούδη, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Παπαντώνη Φλώρα, Πουπάλου Ειρήνη*

Με αφορμή την ανάγνωση του παραμυθιού, αναπτύξαμε μια σειρά δραστηριοτήτων.

Δημιουργία πινάκων διπλής εισόδου, στους οποίους καταγράφονται οι προτιμήσεις των παιδιών για διαφορετικά θέματα (λουλούδια, χρώματα, τραγούδια, ήρωες, παιδικές εκπομπές στην τηλεόραση). Με αυτό τον τρόπο συμπεράναμε ποιες είναι οι κοινές επιλογές των παιδιών αλλά και τονίσαμε την σημασία του *‘Μπορεί να είμαστε διαφορετικοί αλλά να’ χουμε και πολλά κοινά’*.

Μετά από συζήτηση για το πώς μπορούμε να βοηθήσουμε το λουλούδι-παπαρούνα να ενταχθεί στην ομάδα με τις μαργαρίτες, προτρέπουμε τα παιδιά να μας παίξουν κουκλοθέατρο, παρακινώντας τους να βρουν λύση στο πρόβλημά και με δικές τους ιδέες, αυθόρμητα ανέπτυξαν διάλογο, ώστε να δώσουν ένα δικό τους τέλος στο παραμύθι.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Ποσειδώνας και η Φρουφρού*, Γιολάντα Τσορώνη - Γεωργιάδη, εκδόσεις Σαββάλας
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Μπέκου Χρυσαιγή, Κουβακλή Αγγελική*

Το βιβλίο δουλεύτηκε με αφορμή ένα γεγονός που συνέβη μέσα στην τάξη. Ένα κορίτσι δε μοιραζόταν τα ζωάκια με ένα άλλο παιδί. Οπότε κάποια παιδιά αντέδρασαν και ξεκίνησε συζήτηση για το όλο θέμα. Στη συνέχεια, είδαμε τις εικόνες στον υπολογιστή με θέμα την φιλία και ταυτόχρονα σχολιάζαμε. Μετά περάσαμε στην 'παρεούλα' όπου αφηγηθήκαμε το παραμύθι ενώ τα παιδιά παρατηρούσαν τις εικόνες. Ακολούθησε συζήτηση κι έγινε δραματοποίηση ανά δυο παιδιά. Αυτό το διασκέδασαν πραγματικά. Επίσης, τα παιδιά ζωγράφισαν τι σημαίνει φιλία για το καθένα.

Την επόμενη μέρα, αφού ξαναθυμηθήκαμε το παραμύθι, τα παιδιά χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες. Κάθε ομάδα έφτιαξε το δικό της παραμύθι για τη φιλία, φτιάχνοντας το δικό της σενάριο και εικονογραφώντας το. Το αποτέλεσμα ενθουσίασε όλα τα παιδιά. Ακόμη, εξαιτίας των εικόνων του παραμυθιού δουλέψαμε τις έννοιες 'πάνω - κάτω', και συνεχίσαμε με παιχνίδια κίνησης στο χώρο της τάξης (Γλώσσα: Προφορική επικοινωνία, ομιλία και ακρόαση/Ανάγνωση/Γραπτός λόγος - Δημιουργία και έκφραση - Μαθηματικά - Φυσική Αγωγή).

☞ ΒΙΒΛΙΟ: Μαθαίνω να συμπεριφέρομαι σωστά, εκδόσεις Σαββάλας
☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Μαρία Καμπεράκη, Μαρκέλλα Συρρή

Με βοηθό το βιβλίο και τις συζητήσεις που ακολούθησαν για τους κανόνες συμπεριφοράς και της Φιλίας, φτιάξαμε το Λουλούδι της φιλίας με τις χαρούμενες φατσούλες και τις λυπημένες. Κάθε παιδί έχει ένα πέταλο από το λουλούδι. Για να δείξουμε τη δύναμη της φιλίας μας γεμίζουμε τα πέταλα με χαρούμενες φατσούλες. Αν κάποιος είναι ευχαριστημένος και χαρούμενος με ένα φίλο του γιατί περνάνε καλά, παίζουν ωραία κ.λπ. μπορεί να του χαρίσει μια χαρούμενη φατσούλα για να βάλει στο πέταλό του. Αν όμως είναι δυσαρεστημένος με τον φίλο του γιατί τον ενοχλεί, τον πειράζει, δεν τον βοηθάει, τότε βάζει την λυπημένη φατσούλα. Αν κάποιος μαζέψει 5 χαρούμενες φατσούλες παίρνει το 'βραχιολάκι της φιλίας' στο σπίτι να το φοράει και το επιστρέφει την επόμενη μέρα.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Τριγωνοψαρούλης εναντίον μεγάλου καρχαρία, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη
- ☺ Εκπαιδευτικός: Αρετή Τζιώτη

Καθίσαμε στον κύκλο και πρότεινα στα παιδιά να διαβάσουμε το συγκεκριμένο βιβλίο. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και δέχτηκαν αμέσως. Τα παιδιά είναι οκτώ και έτσι είναι εφικτό κατά την ανάγνωση παράλληλα να βλέπουν και τις εικόνες του βιβλίου. Καθ' όλη τη διάρκεια της ανάγνωσης τα παιδιά πρόσεχαν με αμείωτο ενδιαφέρον.

Δραστηριότητες επέκτασης:

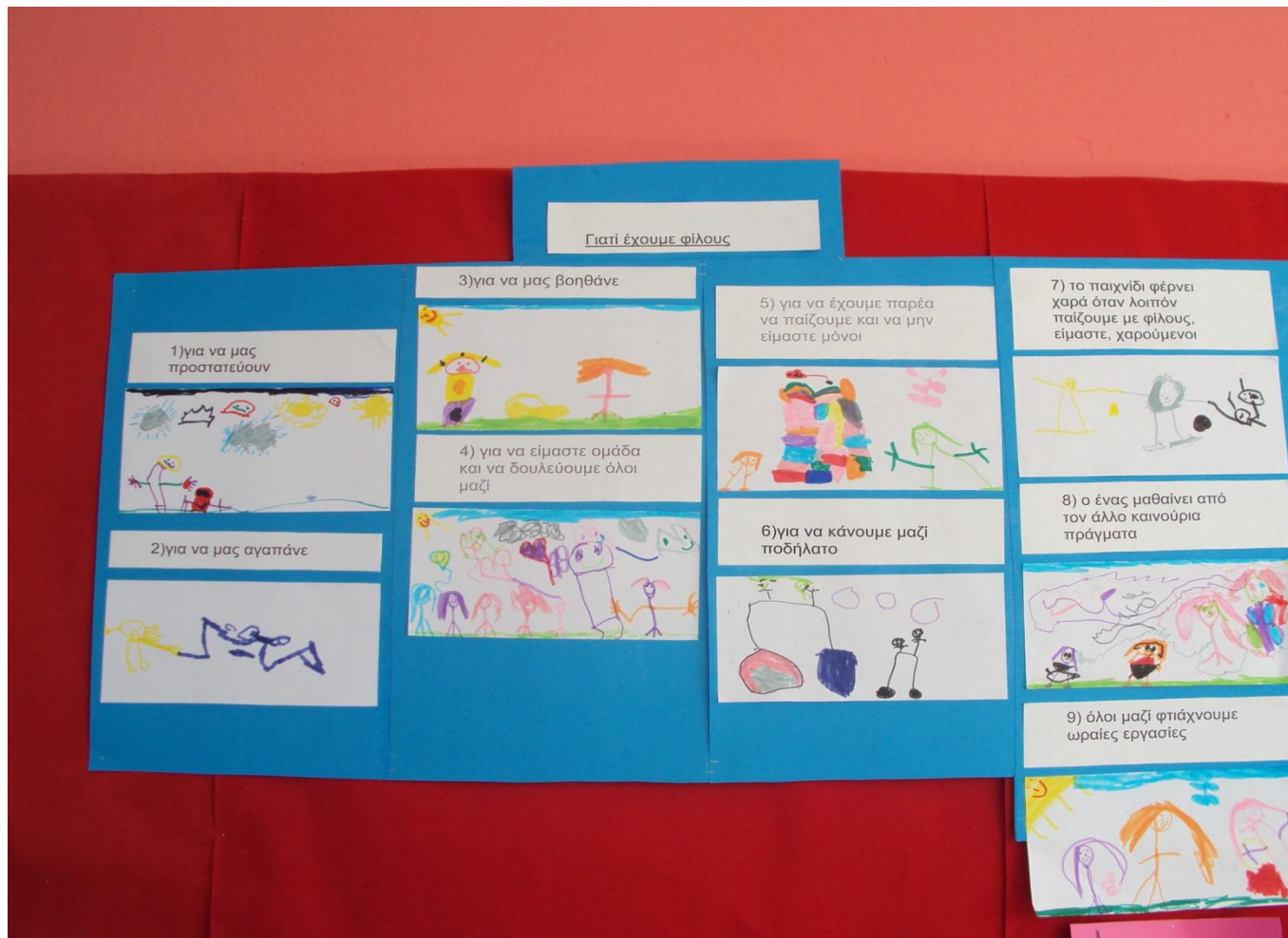
1) Αφού ολοκληρώθηκε το βιβλίο, τους ζήτησα να μου διηγηθούν την ιστορία πάλι βλέποντας τις εικόνες. Κάθε παιδί συνέχιζε την ιστορία από εκεί που την άφησε το προηγούμενο παιδί με βάση την εικόνα που έβλεπε και τις ερωτήσεις μου (οι οποίες γινόντουσαν μόνο αν κάποιο παιδί δυσκολευόταν στην διήγησή του). Η αναδιήγηση ολοκληρώθηκε με επιτυχία, με την πλήρη συμμετοχή των παιδιών.

2) Στη συνέχεια ρώτησα τα παιδιά να μου πει κάθε ένα ένα τη γνώμη του γιατί πιστεύει ότι τα άλλα ζώακια της θάλασσας αγαπούν και έχουν φίλο τον Τριγωνοψαρούλη.

Αφού κάθε παιδί έδωσε την απάντησή του, ρώτησα τα παιδιά γιατί έχουμε φίλους.

Όταν τα παιδιά έδωσαν την απάντησή τους ρώτησα τι θα μπορούσαμε να κάνουμε τις απαντήσεις που έδωσαν. Τα παιδιά πρότειναν να τις γράψουμε και να τις εκτυπώσουμε στον υπολογιστή, να τις κόψουμε να τις κολλήσουμε σε ένα χαρτόνι και να το κρεμάσουμε. Τους πρότεινα αν θέλουν το χαρτόνι να έχει και εικόνες που να δείχνουν αυτά που είπαμε και πρότειναν να ζωγραφίσουν. Έτσι μέσα στο επόμενο διάστημα γράψαμε, εκτυπώσαμε και κόψαμε τις απαντήσεις τους, τα παιδιά συνεργάστηκαν ανά δύο και ζωγράρισαν κάτω από κάθε απάντηση τι έδειχνε η φράση και τα κολλήσαμε σε ένα χαρτόνι.

3) Τα παιδιά πρότειναν και ζωγράρισαν τη φιλία κάθε ένα με το δικό του τρόπο.

4) Αποφάσισαν και έφτιαξαν ένα βιβλίο για τη φιλία με τίτλο «ο Κωστάκης που δεν είχε φίλους»

2ο Υπνιογείο Κορυχώρων
(κλασικό τμήμα)

« Ο Κωσσοκός, που δεν είχε φίλους »

Δαφνώνας - 2010

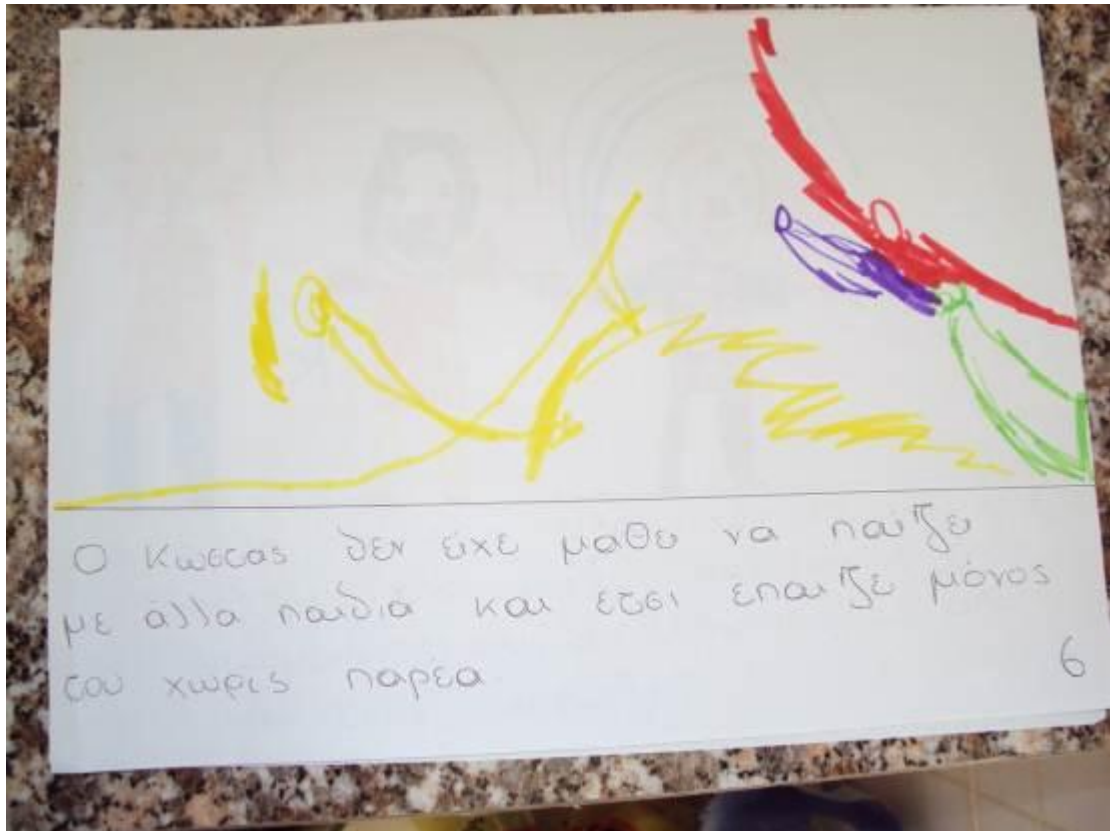

Μια φορά και έναν καιρό υπήρχε ένα
παιδάκι, που το λέγανε Κωσσοκός.

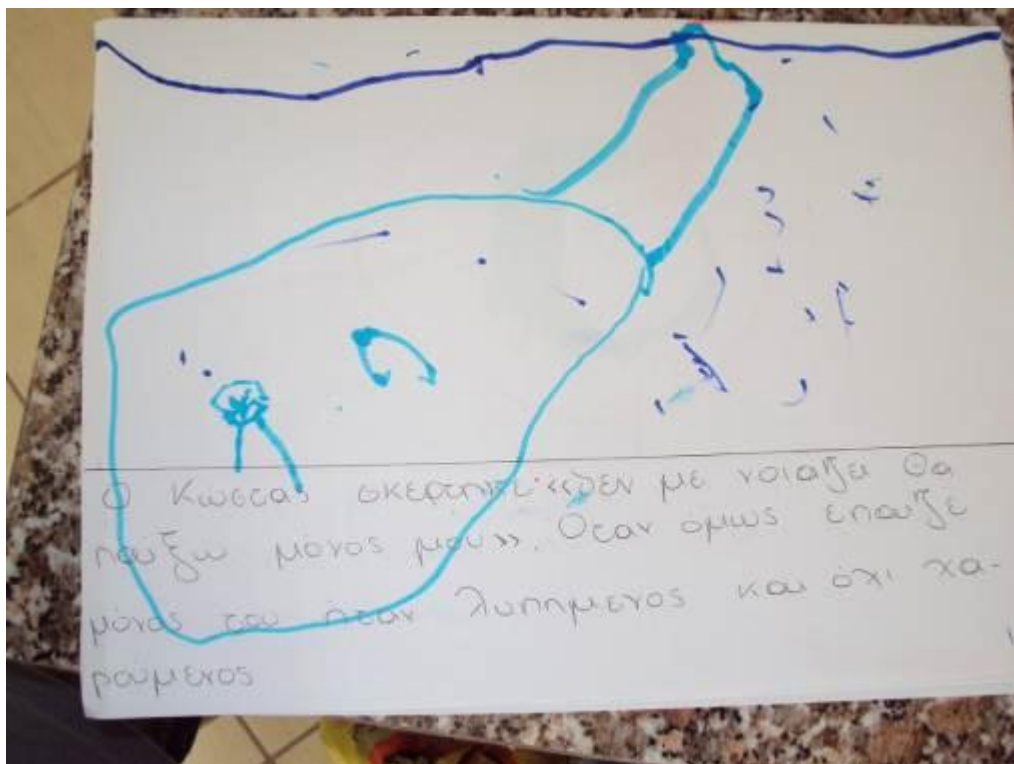
1

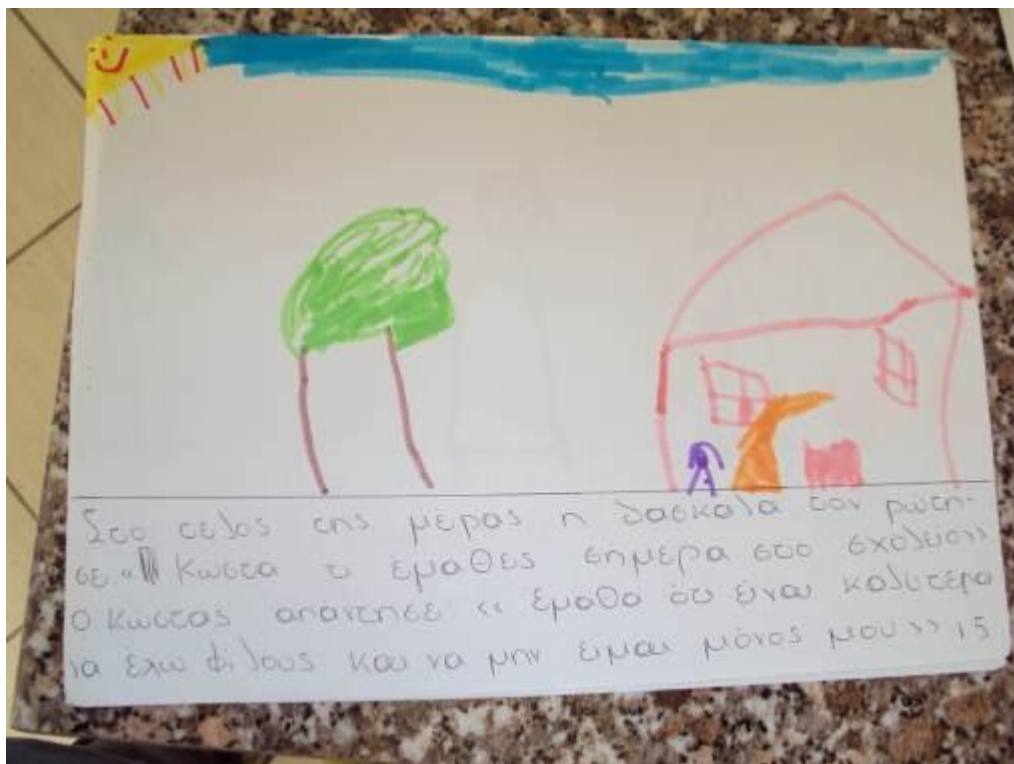

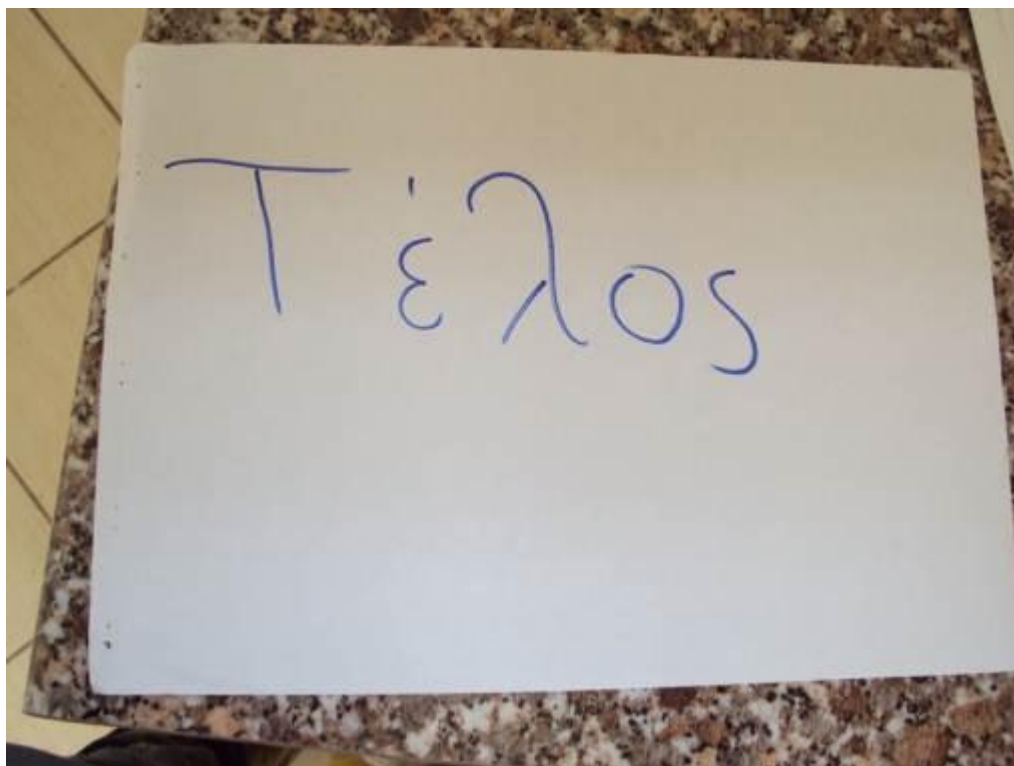

5) Δραματοποίησαν το βιβλίο που δημιούργησαν.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Τριγωνοψαρούλης εναντίον μεγάλου καρχαρία, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Ελευθερία Λασκαρίδου, Βιβή Καλογεράκη

Αφηγηθήκαμε στα παιδιά το βιβλίο και συζητήσαμε για τους ήρωές του: Γιατί ο καρχαρίας ήθελε να φάει τον Τριγωνοψαρούλη; (Τον ζήλευε γιατί είχε πολλούς φίλους). Ποιο ήταν το μυστικό που ήθελε ο δυνατός καρχαρίας να του εκμυστηρευθεί ο Τριγωνοψαρούλης; Για ποιο λόγο τον αγαπούσαν όλοι τόσο πολύ στο βυθό; Τι έκανε έξαλλο τον καρχαρία και όρμησε στον Τριγωνοψαρούλη; (Το δώρο, η γραβάτα που του έκαναν τα ψάρια του βυθού). Τι ήταν αυτό που έσωσε τη ζωή του Τριγωνοψαρούλη; (Η ψαροπανοπλία που του έφτιαξαν οι φίλοι του). Από τη συζήτηση τα παιδιά συμπέραναν ότι η φιλία είναι πιο δυνατό όπλο από τη δύναμη.

Σαν επέκταση της συζήτησης, ζητήσαμε από τα παιδιά να μας πουν το καθένα με ποιο ή ποια παιδιά από την τάξη έχει αναπτύξει δεσμούς φιλίας. Όλα τα παιδιά κάθισαν στον κύκλο παρέα με το φίλο που διάλεξαν και παίξαμε ένα παιχνίδι. Το κάθε παιδί παρουσίαζε στην ομάδα το φίλο του, περιέγραφε τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του και γιατί τον ξεχωρίζει και τον αγαπά. Έπειτα του πήρε μια μικρή συνέντευξη έτσι ώστε να μάθει περισσότερα πράγματα για το φίλο του.

Οι παρέες των φίλων κάθισαν αντικριστά στα τραπέζια και ζωγράρισαν ο ένας τον άλλον. Όταν τελειώσαμε παρουσίασαν τα παιδιά τα έργα τους στον κύκλο.

Παρατήρηση: Διαπιστώσαμε ότι δύο παιδιά, δυο αδερφάκια, δεν εκφράστηκαν, δεν δέθηκαν με κανένα παιδί της τάξης, δεν ζωγράρισαν, δεν επελέχθησαν ως φίλοι άλλων παιδιών της τάξης. Ρωτήσαμε για ποιο λόγο δεν τα επέλεξε κανένα παιδί της τάξης, δεν ζωγράρισαν, δεν επελέγησαν ως φίλοι άλλων παιδιών της τάξης και τα παιδιά απάντησαν «Γιατί δεν μας μιλούν, γιατί δεν μιλούν στην παρεούλα, γιατί δεν παίζουν μαζί μας στην τάξη και στην αυλή». Θέσαμε στην ομάδα το πρόβλημα: Τι θα κάνουμε γι' αυτό. Πώς θα βοηθήσουμε τα παιδιά αυτά να συμμετέχουν στα παιχνίδια μας, να είναι φίλοι μας. Τα παιδιά πρότειναν: «Να παίζουν μαζί μας, να μας μιλούν και να μην κάθονται σαν αγάλματα, να μην κάθονται μόνο τους στην αυλή». Δύο νήπια, η Δέσποινα και η Νικολέτα, προσέφεραν στα παιδιά κουβαδάκια και προσπάθησαν να φτιάξουν μαζί τους ένα κάστρο.

Φτιάξαμε ένα παιχνίδι με αφορμή το παραμύθι που διαβάσαμε στα παιδιά. Σχηματίσαμε δυο (2) ομάδες. Η ομάδα του Τριγωνοψαρούλη και των φίλων του (που φορά τα μπλε ψαράκια) και η ομάδα του καρχαρία και των φίλων του (που φορά τα πράσινα ψαράκια). Η κάθε ομάδα σχημάτισε από ένα μεγάλο κύκλο. Η εντολή ήταν πολύ απλή. Στο άκουσμα της

μουσικής και για όσο διάστημα αυτή διαρκεί, οι δυο ομάδες τριγυρνούν ελεύθερες και ανακατωμένες στο χώρο. Στην παύση της μουσικής τα παιδιά μένουν ακίνητα. Μόλις αρχίσουμε να χτυπάμε το τρίγωνο πρέπει το κάθε παιδί να βρει την ομάδα του, να σχηματίσουν τον κύκλο τους και να καταφέρουν να δώσουν το ένα στο άλλο παιδί, χέρι,-χέρι, μια μπάλα με προσοχή, χωρίς να τους πέσει κάτω. Η ομάδα που θα καταφέρει να συνεργαστεί και δεν της πέσει η μπάλα για όση ώρα ηχεί το τρίγωνο θα είναι η νικήτρια.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Φίλοι*, Ρομπ Λιούις, εκδόσεις Πατάκη

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Δήμου Παρασκευή, Κοσμά Ασημίνα*

Την ώρα της 'παρεούλας' μετά τις ελεύθερες δραστηριότητες κάθε παιδί περιγράφει τι έκανε, σε ποια γωνιά έπαιξε, με ποιους συνεργάστηκε, πώς μοιράστηκαν τα παιχνίδια, αν έπαιξε μόνο του ή με άλλα παιδιά κ.λπ. Τα παιδιά περιγράφουν τι έκαναν και παρατηρούμε ότι συμπληρώνουν το ένα το άλλο, π.χ. ο Βίκτωρας λέει, ότι βοήθησε τον Αντρέα να φτιάξει το παζλ και ο Αντρέας τον επιβεβαιώνει και μάλιστα είναι ευχαριστημένος που τον βοήθησε ο φίλος του. Η όλη συζήτηση μας δίνει αφορμή να ασχοληθούμε με τη φιλία και πόσο σημαντικό είναι να έχεις φίλους. Μετά το φαγητό διαβάζουμε το βιβλίο 'Φίλοι'. Το επιλέξαμε γιατί έχει απλό και σύντομο κείμενο με ξεκάθαρα μηνύματα φιλίας. Παρατηρούμε ότι τα παιδιά ακούν το παραμύθι με μεγάλη προσοχή γιατί αγγίζει την καρδιά τους και σε όλους αρέσει που ο Κόκκινος έκανε στο τέλος πολλούς φίλους. Μετά το παραμύθι αλλά και τις επόμενες μέρες ακολουθούν οι εξής δραστηριότητες:

ΓΛΩΣΣΑ

- *Ακρόαση του παραμυθιού*
- *Αναδιήγηση του παραμυθιού από τα παιδιά βλέποντας παράλληλα τις εικόνες*
- *Συζητάμε τι μας άρεσε, τι δεν μας άρεσε και αυτό που μας έκανε εντύπωση. Σημαντικό είναι ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται το μήνυμα ότι για να κάνεις φίλους πρέπει πρώτα να κάνεις κάτι που αρέσει στους άλλους και μετά αυτό που αρέσει σε σένα.*

- *Αν η φιλία ήταν... (απαντήσεις παιδιών)*
Αν η φιλία ήταν χρώμα, θα ήταν πολύχρωμη
Αν η φιλία ήταν μουσική, θα ήταν χαρούμενη, δυνατή, ζωντανή
Αν η φιλία ήταν γεύση, θα ήταν φρουτένια, με σοκολάτα και σιρόπι φράουλας, θα ήταν γλυκιά τούρτα.
Αν η φιλία ήταν ζώακι θα ήταν γατάκια και σκυλάκια γιατί τους αρέσουν τα χάδια και οι αγκαλιές.

- *Συνταγή Φιλίας (την γράφουμε και την διακοσμούμε όπως μας αρέσει).*
Υλικά:
100 κιλά συνεργασία, 40 φλιτζάνια βοήθεια, 50 αγκαλιές, 10 κουταλιές γέλιο, 100.000 ποτήρια χαρά, πολύ αγάπη.
Εκτέλεση:

Ανακατεύουμε τη συνεργασία με τη βοήθεια. Προσθέτουμε τις αγκαλιές, τα γέλια και την χαρά. Πασπαλίζουμε με πολύ αγάπη. Συντηρείται για μια ζωή. Καλή επιτυχία!

- *Η Καρδιά της Φιλίας*
Σε μια μεγάλη καρδιά γράφουμε τι είναι φιλία:
Να βοηθάμε
Να αγαπάμε
Να συνεργαζόμαστε
Να περιμένουμε τη σειρά μας
Να ζητάμε συγγνώμη
Να μιλάμε ευγενικά
Να συζητάμε.

- *Δημιουργία βιβλίου: μετά τη δραματοποίηση του παραμυθιού από τα παιδιά φτιάξαμε το δικό μας παραμύθι. Για εικόνες χρησιμοποιήθηκαν οι φωτογραφίες των παιδιών να παίζουν την ιστορία. Το κείμενο προήλθε από τους διαλόγους των παιδιών κατά την δραματοποίηση.*

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- *Μετράμε τους ήρωες της ιστορίας: Στην αρχή ο Κόκκινος δεν είχε κανένα φίλο, προσθέτουμε συν ένα (+1) κάθε φορά. Προσέγγιση των εννοιών κανένας - ένας - λίγοι - πολλοί. Πρόσθεση 1-7.*
- *Διάταξη αριθμών: Ποιον συνάντησε πρώτο, δεύτερο, τρίτο κ.λπ.*
- *Διάταξη σελίδων του παραμυθιού με τις φωτογραφίες των παιδιών κατά τη δραματοποίηση με σειρά εμφάνισης των ηρώων.*

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

Εικαστικά

- *Το πάπλωμα της φιλίας. Με την τεχνική της ατέρμονης γραμμής κάθε παιδί ζωγραφίζει το δικό του κομμάτι. Μετά τα συνθέτουμε όλα μαζί και φτιάχνουμε το πάπλωμα της φιλίας που μας αγκαλιάζει και μας σκεπάζει όλους. Κάθε παιδί ζωγραφίζει τον εαυτό του και γράφει το όνομά του.*
- *Η καρδιά της φιλίας. Φτιάχνουμε μια μεγάλη ροζ καρδιά όπου γράφουμε τι είναι φιλία και τα παιδιά τη διακοσμούν όπως θέλουν με λουλούδια - παιδάκια κ.λπ.*
- *Το δέντρο της φιλίας. Φτιάχνουμε ένα μεγάλο δέντρο και το στολίζουμε σε μια γωνιά της τάξης. Στα φυλλαράκια του γράφουμε πράξεις φιλίας που κάνουν κάθε μέρα τα παιδιά, π.χ. ο Θεοδόσης και*

η Αγγελική συνεργάστηκαν στον υπολογιστή. Λένε ότι είναι οι καλύτεροι φίλοι.

Δραματική τέχνη

Έγινε δραματοποίηση του παραμυθιού από τα παιδιά. Τα ενθουσίασε τόσο πολύ που ζητούν την επανάληψή της σχεδόν καθημερινά. Κατασκευάστηκαν και τα ανάλογα καπέλα για τον κάθε ήρωα.

Μουσική αγωγή

Με τα μουσικά όργανα συνθέτουμε τη μουσική της φιλίας.

Έννοιες 'παύση - τέταρτο - όγδοο'

Τραγούδι 'Ελάτε να γίνουμε φίλοι' (εκμάθηση).

Ανθρωπογενές περιβάλλον και αλληλεπίδραση

Σχέσεις με τους άλλους

Βλέπουμε στον υπολογιστή το 'Είμαστε φίλοι' και συζητάμε για το τι είναι φιλία και τι όχι.

Τι είναι φιλία	Τι δεν είναι φιλία
Να παίζουμε μαζί	Όταν μαλώνουμε
Να συνεργαζόμαστε	Όταν τσακωνόμαστε και ο καθένας θέλει να γίνει το δικό του
Να είμαστε ευγενικοί	Όταν λέμε άσχημες λέξεις και πληγώνουμε τους άλλους
Να ζητάμε συγγνώμη	
Να περιμένουμε τη σειρά μας	
Να μοιραζόμαστε τα παιχνίδια	
Να σεβόμαστε το φίλο μας	
Να δίνουμε κουράγιο	
Να λέμε μπράβο στους φίλους μας όταν καταφέρνουν κάτι	

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Δημιουργία του παραμυθιού που προήλθε από τα παιδιά σε παρουσίαση PowerPoint.

Αξιολόγηση

Οι δραστηριότητες άρεσαν στα παιδιά και με ενθουσιασμό συμμετείχαν σ' αυτές.

Παρατηρήσαμε μετά από κάθε συζήτηση που γίνονταν για την 'φιλία', ότι εξομαλύνονταν οι συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών ευκολότερα.

Τα παιδιά υπενθύμιζαν τι είναι 'φιλία'.

Μας έκανε εντύπωση ένα παιδί που πειράζει συχνά τα άλλα παιδιά μετά από συζήτηση πήρε μόνο του ένα χαρτί και έγραψε με το δικό του τρόπο 'Δεν τσιμπάμε τους άλλους'.

Δούλεψε, επίσης, πολύ καλά και το 'δέντρο της φιλίας'. Ένα αγόρι, ο Θεοδόσης, χαρακτηριστικά είπε στη νηπιαγωγό την ώρα που βρίσκοντας στην αυλή «Κυρία, όταν μπορούμε μέσα θα γράψεις στο 'δέντρο της φιλίας' ότι συνεργάστηκα με την Μικαέλα στην αυλή για κλείσουμε την λακούβα;»

Η φιλία μεταξύ των παιδιών ενισχύθηκε και οι ομάδες συνεργασίας μεγάλωσαν.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ανθολόγιο, «Ποταμάκι», Ζαχαρίας Παπαντωνίου*

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Μουσελίμη Κατερίνα, Παπαδογεώργου Μαντώ*

[Τον καιρό που προωθήσαμε τις δεξιότητες φιλίας, δουλεύαμε τον 'Κύκλο του νερού', γι' αυτό και επιλέξαμε το ποίημα του Ζ. Παπαντωνίου]

Παρουσιάζουμε στα παιδιά μια ζωγραφιά μ' ένα ποταμάκι κι ένα σαλιγκάρι. Το σαλιγκάρι είναι μόνο του και πιάνει κουβέντα στο ποτάμι, «Από πού είσαι ποταμάκι...», θέλει να τον κάνει φίλο του γιατί είναι μόνο του.

Συζητάμε για την έννοια της 'φιλίας'. Πόσο σημαντική είναι; Γιατί μου αρέσει να έχω φίλους; Θα ήθελα να είμαι μόνος μου; Πώς να νιώθει το σαλιγκάρι; Πώς συμπεριφέρομαι στους φίλους μου;

Παρουσιάζουμε μια δεύτερη ζωγραφιά- ένα σύννεφο λυπήθηκε το σαλιγκάρι κι έστειλε βροχή. Έτσι βγήκε ένα καινούργιο σαλιγκάρι αλλά απ' την κάτω πλευρά του ποταμού (το πρώτο ήταν από την πάνω). Ποιο είναι το πρόβλημα; Πώς θα συναντηθούν;

Την λύση την ζωγραφίζουμε στο χαρτί μας και γράφουμε την λέξη 'φιλία'. Ακολουθεί κινητικό παιχνίδι σε ζευγάρια: έχουμε φτιάξει με τα κρεβατάκια έναν ποταμό μέσα στην τάξη. Στην άκρη του υπάρχουν εμπόδια. Τα παιδιά, πρέπει να περάσουν τα εμπόδια για να βρεθούν τα δυο παιδιά αγκαλιασμένα.

Τραγουδάμε το 'Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι'

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Έλμερ και ο Γουίλλυ*, Ντέιβιντ Μακ Κι

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Μανδάλου Χρύσα, Σωτηράκη Σοφία*

Αφόρμηση

Με αφορμή ένα καβγά δυο παιδιών επιλέγουμε να διαβάσουμε στα παιδιά ένα παραμύθι σχετικό με την φιλία. Αφού τελειώσει η ανάγνωση του παραμυθιού ξεκινάμε μια συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με την φιλία. Πόσο σημαντική είναι, γιατί να έχουμε φίλους, ποιοι είναι οι φίλοι του κάθε παιδιού.

Δραστηριότητα

Συμφωνούμε με τα παιδιά να παίξουμε ένα παιχνίδι. Εξηγούμε τη διαδικασία και τους κανόνες του παιχνιδιού. Χωρίζουμε τα παιδιά σε μικρές ομάδες των τεσσάρων. Ένα μέλος της ομάδας κάθε φορά παριστάνει τον Γουίλλυ που έχει κολλήσει σε κάποιο μέρος του δάσους. Τα υπόλοιπα τρία μέλη της ομάδας καλούνται να διασχίσουν το δάσος (διαδρομή με εμπόδια όπως στεφάνια, κώνους, σχοινιά κ.λπ.) και να σώσουν το φίλο τους ακουμπώντας τον στον ώμο μόλις φτάσουν στο τέρμα. Η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι να περάσουν όλα τα μέλη της ομάδας από την θέση του Γουίλλυ. Εάν η ομάδα δεν καταφέρει να σώσει έστω και ένα μέλος της, χάνει.

Επέκταση: *Τα παιδιά κάθονται σε ένα μεγάλο κύκλο και τραγουδούν:*

*Μέσα σ' ένα κύκλο
Γιάνω χορό
να ξέρω ποιον
φίλο έχω καλό!
κορίτσι - αγόρι
ξανθό - καστανό,
κοντά - μακριά μου,
ποιό είναι αυτό;'*

Κάθε φορά που τραγουδούν σηκώνεται ένα παιδί κάθε φορά και κάθεται μπροστά από τον φίλο του, λέγοντας το όνομα του τελευταίου. Αφού περάσουν όλα τα παιδιά από τη διαδικασία, ζητάμε από αυτά να καθίσουν σε μικρές ομάδουλες ανάλογα με το χρώμα της μπλούζας που φορούν και να επαναλάβουν τη διαδικασία του τραγουδιού επιλέγοντας αυτή την φορά άλλο φίλο.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: Τριγωνοψαρούλης εναντίον μεγάλου καρχαρία, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Καμπεράκη Μαρία, Συρρή Μαρκέλλα

Την πρώτη μέρα, διαβάσαμε την ιστορία, η οποία άρεσε πολύ στα παιδιά. Στη συνέχεια προβληματιστήκαμε πάνω σε μερικά σημεία, π.χ. Γιατί ο Τριγωνοψαρούλης είχε πολλούς φίλους; Γιατί ο καρχαρίας δεν είχε; Τι κάνει για τους φίλους του ο Τριγωνοψαρούλης; Γιατί στο τέλος ταΐζει τον καρχαρία; κ.λπ. Από τις απαντήσεις βγάλαμε τις ιδιότητες του καλού φίλου και τις καταγράψαμε. Έπειτα τα παιδιά ήθελα να παίξουμε το παραμύθι. Έτσι σχεδίασε ο καθένας το ψαράκι που προτιμούσε να είναι, το έκοψε και το κόλλησε σε στεφανάκι. Κανείς δεν ήθελε να είναι καρχαρίας κι έτσι έπαιξε και η δασκάλα φορώντας μάσκα. Στο τέλος της δραματοποίησης οι φίλοι σχημάτισαν κύκλο και χόρεψαν μαθαίνοντας κάποιες κινήσεις συγχρονισμού στο ρυθμό του τραγουδιού 'Η αγάπη η μοναδική' (από το CD του Τριγωνοψαρούλη).

Την δεύτερη μέρα, τα παιδιά επαναδιηγήθηκαν το παραμύθι για τον φίλο τους που απουσίαζε την προηγούμενη μέρα. Έτσι είχαμε την ευκαιρία να επαναλάβουμε τα χαρακτηριστικά της 'καλής φιλίας'. Μας βοήθησαν και κάποιες εικόνες που δείχνουν τι κάνουν οι φίλοι σε συγκεκριμένες στιγμές. Οι εικόνες αναρτήθηκαν στον τοίχο και σχολιάζονται συχνά. Τα παιδιά ρωτήθηκαν αν θέλουν και οι ίδιοι να προσφέρουν και να δεχθούν μια γραβάτα σαν του Τριγωνοψαρούλη γεμάτη δώρα από φίλους. Έτσι, ο καθένας ζωγράφησε συμβολικά δώρα φιλίας (λουλούδια, καρδιές, φιλιά, κ.λπ.) τόσα, όσα και οι φίλοι του. Κατόπιν, έκαναν ανταλλαγή δώρων και κόλλησαν τα δώρα τους στη γραβάτα που έχει το χρώμα της αγάπης και την δύναμη να γεμίζει όποιον την φορά με τρυφερά αισθήματα τους φίλους του.

Φορώντας τις γραβάτες ανακαλύψαμε τρόπους σύνδεσης με τους φίλους (σε κύκλο, σταυρωτά, σε αλυσίδα..) και τραγουδήσαμε τραγούδια αγάπης και φιλίας ('Μικροί φίλοι, μεγάλοι φίλοι', 'Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι...'). Το τελευταίο το κάναμε και σε φύλλο εργασίας.

Την Τρίτη μέρα, οι φίλοι του Τριγωνοψαρούλη χρειάστηκε να τον βοηθήσουν σε μια δύσκολη διάσωση. Έπρεπε να σώσουν ένα ψαράκι που είχε πιαστεί στα δίχτυα του ψαρά και να το επιστρέψουν στη μαμά του περνώντας μέσα από σκοτεινή σπηλιά, γύρω από ρουφήχτρες, ανάμεσα από επικίνδυνα περάσματα. Στο τέλος, ταίριαζαν το μεγάλο με το μικρό. Έπειτα, παρατηρήσαμε τον κύκλο με τους φίλους του Τριγωνοψαρούλη και μετρήσαμε πόσους έχει από κάθε είδος. Το αποτέλεσμα καταγράφηκε σε φύλλο εργασίας. Στη συνέχεια,

σχηματίσαμε τον δικό μας 'κύκλο φιλίας', ζωγραφίζοντας τους φίλους μας και προσπαθώντας να γράψουμε το όνομά τους.

Την επόμενη μέρα σχηματίσαμε ψαράκια με σφουγγαράκι (τεχνική αποτυπώματος) στις ελεύθερες δραστηριότητες.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Όλα δικά μου! Δέκα φοβερά κόλπα για να τους τα πάρετε όλα, Nele Moost, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Ελευθερία Γουβάκη, Κατερίνα Μαρτάκη, Κατινά Ευδοξία

Το βιβλίο το οποίο διαλέξαμε να εργαστούμε με τα παιδιά, ώστε να προσεγγίσουμε με τα παιδιά την έννοια της φιλίας είναι το 'Όλα δικά μου'.

Σύντομη περιγραφή κειμένου: Σ' ένα δάσος ζούσε ένα κοράκι που ήταν κατά βάθος καλό, αλλά τα ήθελε όλα δικά του. Έτσι, με διάφορα κόλπα και κατεργαριές κατάφερε να πάρει τα παιχνίδια που ήθελε από τα υπόλοιπα ζώα του δάσους. Στο τέλος όμως, κατάλαβε ότι είναι καλύτερα να έχει τους φίλους του και να παίζει μαζί τους, παρά να έχει όλα αυτά τα πράγματα. Έτσι, αποφάσισε, να τα γυρίσει πίσω και να συμμετέχει στο παιχνίδι.

ΓΛΩΣΣΑ

Διαβάσαμε το παραμύθι, το συζητήσαμε και το σχολιάσαμε δίνοντας έμφαση στο ότι το κοράκι στο τέλος έμεινε μόνο του μ' ένα σωρό άψυχα πράγματα. Την επόμενη μέρα το θυμηθήκαμε και το αναδιηγήθήκαμε ώστε να ξεκινήσουν οι δραστηριότητες της μέρας. Βγάλαμε έγχρωμες φωτοτυπίες τους ήρωες από το βιβλίο, τους κόψαμε και τους κολλήσαμε μαζί με τα παιδιά, τον ένα κάτω από τον άλλο. Σε κίτρινες καρτελίτσες (δύο ομάδες καρτών) γράψαμε τι ζωάκι ήταν ο κάθε ήρωας και το κολλήσαμε δίπλα από το αντίστοιχο ζώο. Στη συνέχεια, το κάθε παιδί έπρεπε να διαλέξει, από την άλλη ομάδα καρτών, μια οποιαδήποτε λέξη (είδος ζώου), να προσπαθήσει να τη διαβάσει, να την αντιστοιχήσει με μία από τις λέξεις στο κάνσον και να την κολλήσει από κάτω.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Μετρήσαμε τους ήρωες και καταγράψαμε πόσοι είναι. Βγάλαμε έγχρωμες φωτοτυπίες τα παιχνίδια που πήρε το κοράκι από τους φίλους του, αντιστοιχήσαμε το κάθε παιχνίδι με το κάθε ζωάκι και κολλήσαμε δίπλα από την φωτογραφία του ζώου, το αντίστοιχο παιχνίδι.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ατομική ζωγραφική: Το κάθε παιδί ζωγράφισε ό,τι θυμόταν και ό,τι του άρεσε από το παραμύθι, ύστερα από την ανάγνωσή του.

Δραματοποίηση: Φτιάξαμε κληράκια με τους ήρωες του παραμυθιού. Τα παιδιά επέλεξαν στην τύχη ένα κληράκι και διαβάσαμε τ' όνομά του ήρωα που τράβηξε το κάθε παιδί. Στη συνέχεια έγραψαν σε στρογγυλά κάνσον τ' όνομα του ήρωα και τον ζωγράφισαν για να φτιάξουμε τα καπελάκια των ηρώων.

Επειδή ήταν δύσκολο για κάποια παιδιά να ζωγραφίσουν το ζωάκι τους, διάλεξαν ένα φίλο τους, για να τα βοηθήσει. Κολλήσαμε το στρογγυλό κάνσον σ' ένα γαλάζιο στεφανάκι κι έτσι ολοκληρώθηκαν τα καπελάκια. Πήρε κάθε παιδί τον ήρωά του και ξεκίνησε η δραματοποίηση. Η δραματοποίηση ηχογραφήθηκε.

Χειροτεχνία: Βγάλαμε από πατρόν το κοράκι, το σχεδιάσαμε σε κάνσον διαφορετικών χρωμάτων και μαζί με τα παιδιά το κόψαμε και το κολλήσαμε. Το βάλαμε σε μια ψηλή θέση στον τοίχο, για να το βλέπουμε και να μας θυμίζει ότι είναι καλύτερα να παίζουμε με τους φίλους μας και να μοιραζόμαστε τα παιχνίδια μας.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Δημιουργήσαμε ένα τραγούδι βασισμένο στο παραμύθι που διαβάσαμε ώστε να εμπεδωθεί η έννοια της φιλίας. Γράψαμε τα λόγια, το επενδύσαμε μουσικά με όργανα και το ηχογραφήσαμε σε κασέτα.

Το τραγούδι είναι ως εξής:

Μια φορά κι ένα καιρό/ Ένα κοράκι απ' το χωριό/ Ήθελε παιχνίδια πολλά/ Χωρίς να ζητήσει τίποτα (κρα κρα)/ Και τους φίλους του απατά /Κάνοντας γέλια πολλά/ Τι έκλεψες; /Του λαγού ένα μαξιλάρι/ της αλεπούς ένα ρολόι/ του αρκούδου ένα ποδήλατο/ και του ασβού ένα βιβλίο/ του γουρουνιού τα πατινάκια/ και της κουκουβάγιας την αλυσίδα/ Γι' αυτό και πρέπει: /Όποιος θέλει των άλλων τα παιχνίδια/ να τα ζητάει ευγενικά/ γιατί αλλιώς δεν θα έχει φίλους/ και θα μείνει μοναχός (2).

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ψυχοκινητικό παιχνίδι: 'Στη Χώρα της φιλίας'. Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια με κλήρο, ώστε να μην διαλέγουν συνέχεια τον ίδιο φίλο τους και να τους δοθεί η ευκαιρία να συνεργαστούν και με άλλα παιδιά, και με μουσική υπόκρουση χορεύουν. Όταν σταματήσει η μουσική, τους ζητείται, π.χ. να πάρουν αγκαλίτσα το ένα το άλλο, να δώσουν το χέρι, να πουν ένα μυστικό. Όταν ακουστεί ξανά η μουσική χορεύουν πάλι, φτιάχνοντας άλλο ζευγάρι και εκφράζουν συναισθήματα φιλίας.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μιλήσαμε για τα ζωάκια του βιβλίου. Ποια είναι, που ζούνε και επεκταθήκαμε και σε άλλα ζώα. Είδαμε εικόνες από ζώα, τις σχολιάσαμε και τα κατατάξαμε σε ομάδες (ζώα που ζουν στη ζούγκλα, στο αγρόκτημα, στο δάσος, στους πάγους και στη θάλασσα).

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Τριγωνοψαρούλης*, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη.

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Καραμανή Λεμονιά, Ντάλλα Παναγιώτα.

- Συζητάμε για την διαφορετικότητα. Αναφέρεται ο καθένας στα δικά του εξωτερικά χαρακτηριστικά και αναγνωρίζουμε ομοιότητες και διαφορές μεταξύ μας.
- Συζητάμε για το τι σημαίνει 'Φιλία' και γράφουμε προτάσεις που θα μας βοηθήσουν να έχουμε/κάνουμε φίλους.
- Ζωγραφίζουμε το φίλο ή την φίλη μας και προσπαθούμε να γράψουμε το όνομά της/του.
- Σ' ένα χαρτί κυκλώνουμε τ' όνομα του φίλου τους.
- Κάνουμε 'εκλογές' «Ποιος είναι ο καλύτερος φίλος» και γράφουν τ' όνομα του παιδιού που νομίζουν ότι είναι ο καλύτερος φίλος τους σ' ένα χαρτί προχωρούμε στην κανονική διαδικασία των εκλογών..
- Εισάγουμε στα παιδιά το σχήμα του 'Τριγώνου'. Ξεχωρίζουμε το τρίγωνο ανάμεσα σ' άλλα σχήματα. Πατάμε πάνω σε μικρά - μεγάλα τρίγωνα.
- Διαβάζουμε κι άλλο βιβλίο για την φιλία 'Ο Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι'.
- Παίζουμε θεατρικό παιχνίδι. Κάποιος γίνεται Ασημάκης και μοιράζει τα λέπια του.
- Δημιουργήσαμε 'Το κουτί των φίλων'. Γράφουμε τ' όνομά του κάθε παιδιού σε χαρτάκι το κάνουμε κλήρο και κάθε μέρα το κάθε παιδί τραβάει ένα κλήρο τυχαίο με το όνομα του παιδιού που θα παίξει.
- Μαθαίνουμε τραγούδια όπως 'Φίλοι για πάντα' και 'Ο πιο δυνατός είναι ο σοφός'.
- Παίζουμε παιχνίδια όπως: α) Βρίσκουμε ένα φίλο και με την παύση της μουσικής χαϊδεύουμε ο ένας τον άλλο στο μάγουλο, τρίβουμε τις μύτες, ακουμπάμε τις πλάτες μας, β) Στην 'παρεούλα' κάποιος από τα παιδιά κρύβεται και κάποιος άλλος που στέκεται όρθιος με γυρισμένη την πλάτη στην παρέα, προσπαθεί ν' αναγνωρίσει/να καταλάβει ποιος λείπει.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Ερρίκος ψάχνει για ένα φίλο*, Ray, Hannay, εκδόσεις Σαββάλας, 2005

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Άννα Προυσαλίδη, Δέσποινα Μαζαράκη

1^η Δραστηριότητα

Παρουσιάσαμε το παραμύθι στα παιδιά και τους καλέσαμε να δουν το εξώφυλλο και να μας περιγράψουν το θέμα που φαντάζονταν ότι είχε το παραμύθι. Το διαβάσαμε και έπειτα τα παιδιά το αναδιηγήθηκαν βλέποντας τις εικόνες.

2^η Δραστηριότητα

Συζητήσαμε για τους φίλους μας (πώς ονομάζονται, πώς τους γνώρισαν, γιατί τους θεωρούν φίλους τους).

3^η Δραστηριότητα

Με βάση τις εικόνες του παραμυθιού, τα νήπια αναγνώρισαν τα ζώα της παρέας των φίλων και τα ταξινόμησαν ανά κατηγορία (4 κότες, 2 γαϊδουράκια, 2 αγελάδες, κ.λπ.)

4^η Δραστηριότητα

Μέτρησαν πόσες φορές το παραμύθι ανέφερε τη λέξη 'φίλος'. Τακτικά, σηκώναμε κάποιο παιδί και έγραφε τον αντίστοιχο αριθμό καθώς προχωρούσε η μέτρηση.

5^η Δραστηριότητα

Απλώσαμε εικόνες στην παρεούλα που σχετίζονταν με την φιλία και καλέσαμε τα παιδιά αφού τις κοιτάξουν προσεκτικά, να μας περιγράψουν και να μαντέψουν το θέμα των εικόνων.

6^η Δραστηριότητα

Δραματοποίηση του παραμυθιού. Κάθε παιδί ανέλαβε το ρόλο ενός ζώου και αφού φόρεσε τον ανάλογο εξοπλισμό (καπελάκι ανάλογου ζώου και ύφασμα) το δραματοποίησαν επιτυχώς.

7^η Δραστηριότητα

Τραγουδήσαμε και μάθαμε δύο τραγουδάκια για την φιλία: 'Ο Μιχάλης' και 'Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι'

8^η Δραστηριότητα

Αφού μάθαμε το τραγουδάκι 'ο Μιχάλης' και τις κινήσεις που αναφέρει, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγαράκια και ακούγοντας το τραγουδάκι, εκτέλεσαν τις κινήσεις στο φίλο-ζευγάρι τους (π.χ. χαϊδεύω μαγουλάκια, τα αυτάκια, τα μαλλάκια, κ.ά...)

9^η Δραστηριότητα

Σε φύλλο εργαίας με τους στίχους του τραγουδιού 'Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι', έλειπαν συγκεκριμένες λέξεις και στη θέση τους υπήρχαν άδεια τετραγωνάκια στα οποία τα παιδιά σχηματοποίησαν τις λέξεις που έλειπαν.

10^η Δραστηριότητα

Τα παιδιά ζωγράφισαν κάτι που επιθυμούσαν και χάρισαν στον αγαπημένο τους φίλο.

11^η Δραστηριότητα

Διαβάσαμε το παραμύθι 'Ο μαύρος κότσυφας και ο άσπρος γλάρος'. Τα παιδιά αναδιηγήθηκαν το παραμύθι κοιτώντας τις εικόνες. Συζητήσαμε για την φιλία ανεξαρτήτως φυλής και χρώματος.

12^η Δραστηριότητα

Μάθαμε πώς γράφεται η λέξη Φ Ι Λ Ι Α. Σε φύλλο εργασίας ένωσαν κουκίδες και σχηματίστηκε το κάθε γράμμα απ' τα οποία αποτελείται η λέξη φιλία. Από κάτω ξανάγραψαν μόνα τους την λέξη.

13^η Δραστηριότητα

Κινήθηκαν ελεύθερα στην αίθουσα ακολουθώντας τον ρυθμό του ταμπουρίνο (αργά ή γρήγορα..). όταν το ταμπουρίνο σταματούσε, τα παιδιά εκτελούσαν την εντολή που τους λέγαμε μαζί με το φίλο ή τους φίλους τους (κάνουμε αγκαλιά, στέλνουμε φιλί, ανταλλάσσουμε χειραψία, περπατάμε χεράκι - χεράκι, κ.ά..)

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999 / *Το γεύμα των λύκων*, Geoffroy de Pennart, εκδόσεις Παπαδόπουλος
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί*: Μαυρέλου Χαρούλα, Δεμερτζίδου Μαρία

Πριν ξεκινήσουμε με τις δεξιότητες φιλίας, είχαμε δουλέψει με τα συναισθήματα και τις αξίες. Για την αυτοεκτίμηση είχαμε φτιάξει 'Με τα φτερά των φίλων μου', όπου κάθε παιδί έκανε θετικά σχόλια για τους φίλους του πάνω σε πεταλούδες που φτιάξαμε (τα παιδιά προτίμησαν τις πεταλούδες από τα πουλιά).

Με αφορμή την έννοια της συνεργασίας τα παιχνίδια: 'Με ένα πανί και ένα μπαλάκι' (ανά δυο τα παιδιά κουνούν το πανί χωρίς να τους πέσει η μπάλα), 'Κοίτα, τι μπορούμε να πετύχουμε μαζί' (μεταφορά μπάλας χωρίς χέρια με την πλάτη).

Στις Καρέκλες Επίλυσης των Συγκρούσεων οι υπόλοιποι προσφέρουν λύσεις για την επίλυση όχι μόνο συγκρούσεων αλλά και παραπόνων. Αφορμή στάθηκε η απουσία κάποιων παιδιών-φίλων από το σχολείο καθώς και ένα γράμμα που έδωσε ένα κοριτσάκι του νηπιαγωγείου σε παιδάκι της Α' τάξης, με αποτέλεσμα να συμφωνήσουμε ότι μπορούμε να γράφουμε γράμμα, μήνυμα σε φίλους και να το βάζουμε στο 'Έχεις μήνυμα'.

Αργότερα, στην γιορτή και στα γενέθλια κάποιων παιδιών, φτιάξαμε μια ζωγραφιά-αυτοκίνητο. Στον Κύκλο, τα παιδιά μάντευαν τι τους άρεσε (φαγητό, τραγούδι, ταινία, παιχνίδι) και έπαιρναν αυτοκόλλητο για κάθε τι που μάντευαν σωστά. Στο τέλος, ψηφίσαμε τον καλύτερο φίλο (εκείνος που μάντεψε τα περισσότερα).

Πριν δουλέψουμε με το βιβλίο, κάθε παιδί είχε δανειστεί, από το σχολείο, σπίτι του βιβλίου σχετικά με την 'φιλία' και συζητήσαν με τους γονείς τους 'τι κάνει ένας καλός φίλος... με ποιο τρόπο οι ήρωες των ιστοριών ήταν καλοί φίλοι...'. Αφού διαβάσαμε το παραμύθι 'Το γεύμα των λύκων', συζητήσαμε για τη φιλία, δραματοποιήσαμε το παραμύθι και κατόπιν μίλησαν για τον καλύτερό τους φίλο και εξήγησαν το γιατί είναι φίλοι.

Στο 'ανθρωπάκι του μήνα' ζωγράρισαν τον καλύτερο φίλο τους και γράψανε το όνομά του. Τα πράγματα που λέχθηκαν από τα παιδιά, γράφτηκαν σε ένα χαρτόνι κανσόν χρώματος μπλε (Θάλασσα - Μπουνάτσα - Φουρτούνα και στα φινιστρίνια του πλοίου που ζωγραφήσαμε, προσθέσαμε τις φωτογραφίες τους) και εξηγήσαμε πως όταν είμαστε καλοί φίλοι, το μεσημέρι το πλοίο θα πηγαίνει στη Μπουνάτσα, στην αντίθετη περίπτωση θα πηγαίνει στη Φουρτούνα.

Επίσης, για βιώσουν την σημασία της συνεργασίας, τα παιδιά σε ζευγάρια, έκλεισαν τα μάτια τους με πανί και κρατώντας ένα μαρκαδόρο ταυτόχρονα, ζωγράφιζαν με μουσική υπόκρουση. Για να βιώσουν την έννοια της εμπιστοσύνης που πρέπει να έχουν οι φίλοι μεταξύ τους, δέσαμε τα μάτια του ενός και χρησιμοποιώντας τούβλα ψυχοκίνησης ως εμπόδια, σε απόσταση το ένα από το άλλο, δημιουργήσαμε ένα μονοπάτι. Ο φίλος του και συνοδός του έπρεπε να του κινεί τα πόδια έτσι ώστε να φτάσει στο τέρμα χωρίς να πέσει κάτω.

'ΦΙΛΙΑ'

1. Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στην τάξη για την απόκτηση δεξιοτήτων φιλίας ήταν οι εξής (την περίοδο που δουλέψαμε τις δραστηριότητες τις φιλίας, στην τάξη μας έτρεχε το θέμα Ειρήνη):

- Συζήτηση με τα παιδιά για διάφορες υποθετικές καταστάσεις όπου 2 παιδιά/φίλοι διαφωνούν για κάτι. Στα υποθετικά αυτά σενάρια τα παιδιά καλούνταν να δώσουν λύσεις. Π.χ Φωτογραφία 2 παιδιών που τσακώνονται για ένα παιχνίδι. Ρωτάμε τα παιδιά πως θα μπορούσε να επιλυθεί αυτή η διαφωνία.
- Δημιουργία αφίσας στην οποία συμμετείχαν όλα τα παιδιά με σύνθημα «Είμαστε όλοι φίλοι, βοηθάμε ο ένας τον άλλο-δε χτυπάμε!». Πάνω στην αφίσα έγραψαν τα παιδιά το σύνθημα όπως μπορούσαν και ζωγράρισαν και παλάμες χεριών για να δώσουν έμφαση στο ΔΕ ΧΤΥΠΑΜΕ. Για να δώσουν μάλιστα έμφαση στο δε χτυπάμε πάνω στις παλάμες που ζωγράρισαν έκαναν και μεγάλα Χ.
- Φτιάξαμε όλοι μαζί το «Πάπλωμα της Ειρήνης».
Κάθε παιδί είχε χαρτάκια(εμείς χρησιμοποιήσαμε πολύχρωμα post its) ενός συγκεκριμένου χρώματος. Π.χ Ο Γιάννης τα μώβ, η Αναστασία τα κίτρινα κ.ο.κ

Κάθε φορά που κάποιο από τα παιδιά έκανε κάτι καλό και θετικό π.χ: Βοηθούσαν στο μάζεμα της τάξης, Βοηθούσαν κάποιο φίλο να βάλει το μπουφάν του ή τα παπούτσια του, μάζευαν τα στρώματα μετά τον ύπνο, τότε ένα χαρτάκι με το χρώμα που τους αντιπροσώπευε έμπαινε στο πάπλωμα της Ειρήνης. Το πάπλωμα αποτελείται από πολλά μικρά πολύχρωμα χαρτάκια και φυσικά το χρώμα που υπερισχύει δείχνει πως εκείνο το παιδί έκανε τα περισσότερα θετικά πράγματα.

2. Το παιδικό βιβλίο με το οποίο δουλέψαμε στην τάξη μας με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων φιλίας ήταν το « Οι φίλοι είναι για πάντα» της Sally Grindley & Penny Dann, εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Με αφορμή το παραμύθι που μιλούσε για την φιλία ανάμεσα σε μια αλεπού και μια αρκούδα μιλήσαμε με τα παιδιά και για την διαφορετικότητα των φίλων μας. Για το πώς όλοι μας δεν είμαστε ίδιοι αλλά παράλα αυτά μπορούμε να είμαστε φίλοι. Στο συγκεκριμένο παραμύθι οι 2 φίλοι αλεπού και αρκούδα κάποια στιγμή τσακώνονται γιατί η αλεπού ήθελε να παίξει ενώ η αρκούδα να κοιμηθεί. Ρωτήσαμε τα παιδιά τι θα μπορούσε να είχε γίνει για να αποφευχθεί ο τσακωμός ανάμεσά τους. Συζητήσαμε λοιπόν για το πώς καμιά φορά πρέπει να σεβόμαστε το φίλο μας ο οποίος μπορεί να έχει διαφορετική διάθεση από τη δική μας και μην μην τον αναγκάζουμε να κάνει πράγματα που δεν θέλει.

Στις ελεύθερες δραστηριότητες της επόμενης μέρας κάθε παιδί με σειρά πρότεινε το αγαπημένο του παιχνίδι και έπειτα το έπαιξε όλη η ομάδα μαζί. Σαν αποτέλεσμα εκείνη την ημέρα τα παιδιά έπαιξαν το αγαπημένο παιχνίδι όλων των φίλων τους και όχι μόνο το παιχνίδι που αρέσει στους ίδιους.

Έπειτα ζωγραφίσαμε το παραμύθι και όλα τα παιδιά ζωγράρισαν τα δυο ζώακια αγαπημένα και όχι μαλωμένα πια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Προυσαλίδου Άννα, Χαλκιά Παρασκευή, Μαζαράκη Δέσποινα

1. *Μαθαίνουμε ή εφευρίσκουμε δικά μας συνθήματα έτσι ώστε να αναπτυχθεί το ομαδικό συναίσθημα (Παράδειγμα συνθήματος : -άκια - άκια- άκια να τα ζουζουνάκια!!!!).*

2. *Μάσκες συναισθημάτων.*

Μπλε: θυμωμένος

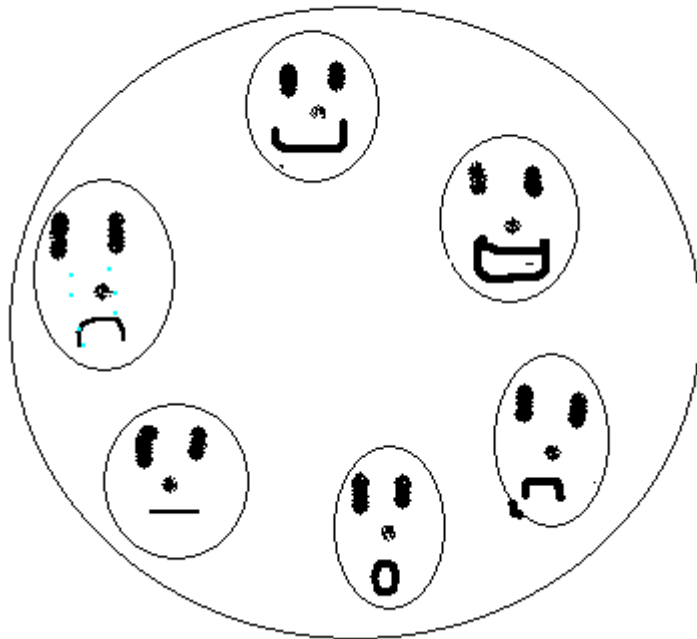
Κόκκινη: χαρούμενος

Κίτρινη: λυπημένη

Πράσινη: κουρασμένη

Το κάθε παιδί παίρνει και φοράει μία μάσκα και λέει στα υπόλοιπα παιδιά ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο έχει αυτά τα συναισθήματα τη συγκεκριμένη μέρα!!! Αυτό βοηθάει τα παιδιά στο να νιώθουν οικεία με τα υπόλοιπα παιδιά και να αρχίζουν να ανοίγονται στην ομάδα.

3. *Το ρολόι των συναισθημάτων*

Έπειτα τα παιδιά βάζουν τον δείκτη του « ρολογιού» στο αντίστοιχο προσωπάκι σύμφωνα με τα συναισθήματα τους και εξηγούν για ποιο λόγο νιώθουν έτσι.

4. Το ντόμινο της τάξης μας.

Φτιάχνουμε ένα ντόμινο που πάνω αντί για αριθμούς έχουμε τοποθετήσει τις φωτογραφίες μας.

Κάθε φορά που επιλέγεται ένα πλακίδιο λέμε από ένα καλό χαρακτηριστικό των παιδιών που απεικονίζονται πάνω στις φωτογραφίες.

5. Το ουράνιο τόξο της φιλίας.

Φτιάχνουμε τις λωρίδες των χρωμάτων από το ουράνιο τόξο, έπειτα σε κάθε χρώμα γράφουμε ένα όνομα από τα παιδιά τις ομάδες και βάζουμε και την αντίστοιχη φωτογραφία του παιδιού...έπειτα τοποθετούμε την μία λωρίδα κάτω από την άλλη με αποτέλεσμα να φτιάξουμε ένα ουράνιο τόξο.

Έπειτα συζητάμε με τα παιδιά ότι « κάθε χρώμα από μόνο του είναι ένα όμορφο χρώμα αλλά όταν είναι όλα ενωμένα μπορούν να φτιάξουν

το ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ» και κάνουμε και την αντιστοίχιση με τους ανθρώπους ότι κάθε άνθρωπος από μόνος του είναι πολύ σημαντικός αλλά όταν είναι όλοι ενωμένοι τότε σίγουρα φτιάχνουν πιο όμορφα και σημαντικά πράγματα.....

6. Μετάδοση ενέργειας.

Καθόμαστε όλοι σε κύκλο και βάζουμε το δεξί χέρι από πάνω και το αριστερό χέρι από κάτω και « μεταδίδουμε» αργά με το δεξί χέρι την ενέργεια μας στο δεξί χέρι του άλλου αισθανόμενοι όλοι ενωμένοι και δεμένοι.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Ένα κουτάβι νιώθει μοναξιά, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Το φαγκρί και το σκουμπρί, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Τριανταφυλλάκη Καίτη , Κατσαφάρου Μαρία, Κοκκίνου Λένα

Χρησιμοποιήσαμε την αφήγηση της ιστορίας του Ε. Τριβιζά, Το φαγκρί και το σκουμπρί, που με τόσο χιούμορ αποδίδει την φιλία, το συμφέρον που οδηγεί στην διαμάχη - πόλεμο, τον καταλύτη σοφό-γεροντότερο και ψύχραιμο ενδιάμεσο που 'σώζει' τη κατάσταση και επαναφέρει την ειρήνη σε φίλους και συγγάτοικους. Η ανταπόκριση ήταν άμεση στα σχόλια και τις προτάσεις των παιδιών για άλλο τέλος ή διαφορετική διευθέτηση στην εξέλιξη του μύθου. Το αξιολογήσαμε σε δύο κατηγορίες ατομικά. Αυτό που τους άρεσε και οδηγούσε στη διατήρηση της φιλίας και αυτό που τους φόβισε περισσότερο και οδηγούσε στον πόλεμο.

Με το τέλος της συζήτησης δουλέψαμε εικαστικά. Τα παιδιά ταμπονάραμε τέμπερα σε σφουγγάρι πάνω σε χαρτόνι και απόδωσαν τον βυθό. Αφού στέγνωσε, έκοψαν σε γλασσέ δυο όρθια ψάρια που κόλλησαν στο έργο τους. Διάλεξαν ανάμεσα στις φωτογραφίες τη δική τους για πρόσωπο του ενός ψαριού και τη φωτογραφία ενός φίλου τους για το δεύτερο ψάρι.

Έτσι αυθόρμητα είχαμε το πρώτο κοινωνιόγραμμα της τάξης με τίτλο «Φιλίες...: Αν εγώ είμαι το φαγκρί, εσύ είσαι το σκουμπρί!»

Σε άλλο επίπεδο, προβληματιστήκαμε για τον 'εχθρό' ψαρά, την υπεραλίευση, τι νιώθουν τα ψάρια όταν κινδυνεύουν, αν μπορούν να νιώθουν φιλία μεταξύ τους..

Σε άλλη περίπτωση, με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα Προστασίας των ζώων, διαθεματικά, επεξεργαστήκαμε την ιστορία του Ε. Τριβιζά 'Ένα κουτάβι νιώθει μοναξιά'. Την αφήγηση μοιραστήκαμε με τα παιδιά ώστε να δώσουμε έμφαση στην αντίθεση μοναξιά (χωρίς φίλους) - συντροφιά (με φίλους).

Στην συζήτηση - αξιολόγηση τα παιδιά ανέσυραν τα συναισθήματα που έχουμε σε κάθε μία απ' τις περιπτώσεις και τα απέδωσαν με την γλώσσα του σώματος. Ατομικά επέλεξαν σε ποια περίπτωση θα ήθελαν να βρίσκονται και ποια να αποφεύγουν. Τέλος, συγκεντρώσαμε στρατηγικές συμπεριφοράς για να αποκτούμε -και σημαντικότερο- να διατηρούμε φιλίες.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: Όλα δικά μου! Δέκα φοβερά κόλπα για να τους τα πάρετε όλα, Nele Moost, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Κατσάλα Κυριακή, Καρατζά Ειρήνη , Ξενογιάννη Δήμητρα

ΓΛΩΣΣΑ

Προφορικός λόγος:

Διαβάζουμε παραμύθια και ποιήματα.

Διαβάζουμε αγγελίες.

Βρίσκουμε παροιμίες και αινίγματα.

Σκεφτόμαστε λέξεις από διάφορα γράμματα.

Αναδιηγούμαστε την ιστορία δίνοντας δικό μας τέλος.

Φτιάχνουμε ένα δικό μας παραμύθι.

Διαβάζουμε περιοχές που βλέπουμε στο χάρτη.

Γραπτός λόγος:

Φτιάχνουμε πινακίδες και σήματα και γράφουμε σχετικά.

Γράφουμε μια δική μας αγγελία στην εφημερίδα.

Παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού με φράσεις 'Ψάξε στο...'

Αντιστοιχίζουμε εικόνα ζώου με το όνομα ή τη φωνή του (Κάρτες).

Υποθέτουμε τι έγραφε το χοντρό βιβλίο και τα γράφουμε.

Γράφουμε τα δικαιώματα των ζώων.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Κάρτες για ταύτιση με βάση το χρώμα.

Τοποθετούμε ζώα στις φωλιές τους: έννοιες πάνω, κάτω, πάνω από, κάτω από, ψηλά, χαμηλά, μπροστά, πίσω.

Βρίσκουμε ομοιότητες και διαφορές σε κάρτες με κουνελάκια.

Φτιάχνουμε πίνακες απλής και διπλής εισόδου με ζώα και τ' αντικείμενα που έχασαν.

Αντιστοιχίζουμε αντικείμενα ένα προς ένα και ένα προς πολλά (Οι 3 αρκούδες).

Διάταξη εικόνων με βάση το χρόνο (Δέντρο που μεγαλώνει, Λύκος και γάιδαρος).

Γεωμετρικά στερεά: (Έρχεται το κοράκι κρυφτείτε στον κύβο).

Ο Ταχυδρόμος: (Πήγαινε το γράμμα στο δέντρο που είναι μπροστά και δεξιά από το κοράκι).

Μπάλες και κορίνες.

Γράφουμε τον αριθμό της Πυροσβεστικής.

Φτιάχνουμε βιβλίο με 10 σελίδες. Στην 1^η ζωγραφίζουμε ένα αντικείμενο, στην 2^η δύο κ.λπ. (γράφουμε και τον αντίστοιχο αριθμό).

Μαθαίνουμε τακτικά αριθμητικά.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσικές αξίες: Με αφορμή το περπάτημα των ζώων, μαθαίνουμε τις έννοιες ολόκληρο, μισό, τέταρτο και όγδοο.

Ηχοϊστορίες: Φτιάχνουμε κάποιες ηχοϊστορίες και τις παίζουμε.

Τραγούδια: Η κουκουβάγια, Η αλεπού και τα σταφύλια, Ο λαγός και η χελώνα.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Φυσικό και Ανθρωπογενές)

Συζήτηση για:

Τα ζώα του δάσους, του αγρού, της ζούγκλας. Πώς φτιάχνουν τις φωλιές τους και πού (παρατηρούμε πραγματική φωλιά πουλιού). Τα χαρακτηριστικά των ζώων, των πουλιών, των ερπετών (με 2, 4 πόδια ή αν σέρνονται, τρίχωμα, πούπουλα, μαλλί, μέγεθος).

Κατηγορίες ζώων: Φυτοφάγα, σαρκοφάγα και παμφάγα.

Τις ωφέλειες του δάσους καθώς και τους κινδύνους.

Την Πυροσβεστική και τις φωτιές.

Το Ταχυδρομείο και τον ταχυδρόμο.

Την Κυκλοφοριακή αγωγή.

Το τσίρκο και τους ζωολογικούς κήπους.

Τα δικαιώματα των ζώων.

Βρίσκουμε στον χάρτη περιοχές που ζουν άγρια ζώα κ.λπ.

Παρατηρούμε, επίσης, πώς συμβολίζονται σ' αυτόν οι θάλασσες, τα βουνά, τα δάση, τα ποτάμια.

Τα συναισθήματα των ζώων και πώς μας το δείχνουν.

Την φιλία.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Φτιάχνουμε σε χαρτόνι ένα δάσος με φωλιές διαφόρων ζώων.

Φτιάχνουμε σήματα και πινακίδες για το δάσος, όπως ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ.

Κατασκευή μασκών για δραματοποίηση και ραμφών για πουλιά.

Κατασκευή σκαντζόχοιρου με πλαστελίνη και οδοντογλυφίδες.

Κατασκευή θήκης φαγητού για τα πουλιά (από κουτιά γάλακτος).

Ζωγραφίζουμε τα δικαιώματα των ζώων.

Ζωγραφική ζώων που ζουν σε διάφορες περιοχές (θάλασσα, έρημο, κ.λπ.).

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Δραματοποίηση του παραμυθιού, όπως και του «Η Λιλή και η Ζιζή».

Αναπαράσταση ζώων στην ζούγκλα.

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

*Οι λαγοί στο δάσος (χώρος).
Η μπάλα στον κύκλο (Γάτα και ποντίκι).
Μήλα.
Κορόιδο.
Αλεπού και κλωσσόπουλα.
Αλεπού - αλεπού τι ώρα είναι;
Ρολόι, ρολογάκι μου, τι ώρα είναι;
Κρυφό.
Κυνηγητό.
Ο λαγός στο λάκκο έπεσε.
Παγίδες και αλεπού (βαθύ-ρηχό).
Κασέτα Κυνηγού: 'Παίζουμε και γυμναζόμαστε' (Τσίρκο)
Λύκος και αρνί.
Ο σκίουρος θα παντρευτεί (ημέρες της εβδομάδας).*

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

*Παρακολουθούμε DVD από τους Ερευνητές. 'Δες πώς μεγαλώνουν τα ζώα στο αγρόκτημα/ του δάσους/ της ζούγκλας'.
Βρίσκουμε στο διαδίκτυο εικόνες σχετικές με το θέμα μας. Γράφουμε το παραμύθι των παιδιών στον Η/Υ και το εκτυπώνουμε.
Παίζουμε το παιχνίδι 'Οι 3 αρκούδες' (από το Λογισμικό του υπουργείου).
Γράφουμε τις λέξεις για τα παιχνίδια μας και τους πίνακες στον υπολογιστή.
Σκανάρουμε εικόνες από το παραμύθι και τα παιδιά κάνουν 'αντιγραφή-επικόλληση'.
Φτιάχνουμε μαζί με τα παιδιά τον ατομικό πίνακα διπλής εισόδου, με εικόνες ζώων και αντικειμένων.*

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, Penny Dan, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί*: Κολοκυθιά Αργυρώ, Παπακρασά Ροζάνα

Συζήτηση

Αφού διαβάσουμε στην παρεούλα την ιστορία, προκαλούμε συζήτηση. Συζητάμε πώς αισθάνονται οι δύο ήρωες (αρκούδος Ζαχαρίας - αλεπουδίτσα Ναταλία) κατά την διάρκεια της εξέλιξης της ιστορίας.

- *Πώς περνούν την πρώτη βόλτα τους;*
- *Τι απάντησε ο αρκούδος όταν τον ρώτησε η αλεπουδίτσα εάν είναι φίλοι;*
- *Τι απάντησε ο αρκούδος στην ερώτηση της αλεπουδίτσας για το «τι κάνουν οι φίλοι»*
- *Πώς αισθάνθηκε ο αρκούδος όταν ήθελε να κοιμηθεί και η φίλη του τον ενοχλούσε;*
- *Πώς αισθάνθηκε η αλεπουδίτσα όταν ο αρκούδος δεν συμφώνησε μαζί της και δεν έγινε η επιθυμία της; Τι έκανε;*
- *Πώς αισθάνθηκε ο αρκούδος όταν κατάλαβε ότι στενοχώρησε την φίλη του και τι έκανε;*
- *Πώς αισθάνθηκε ο αρκούδος όταν δεν έβρισκε την φίλη του;*
- *Τελικά, όταν βρέθηκαν στο τέλος της ιστορίας, πώς αντέδρασαν;*

Καταλήγουμε, λοιπόν, σε συμπεράσματα και ξεχωρίζουμε όλα όσα κάνουν οι φίλοι μαζί: Παίζουν συντροφιά, μοιράζονται ό,τι έχουν, μοιράζονται τα πράγματα που αγαπούν πιο πολύ, οι φίλοι βοηθούν ο ένας τον άλλον όταν έχει ανάγκη, οι φίλοι σέβονται τις ανάγκες του άλλου, οι φίλοι ζητάνε συγγνώμη όταν στενοχωρήσουν τον φίλο τους. Οι φίλοι είναι για πάντα.

ΓΛΩΣΣΑ / ΓΡΑΦΗ

Αποφασίζουμε με τα παιδιά και γράφουμε σε λίστα τα παραπάνω συμπεράσματα και στη συνέχεια, κωδικοποιούμε με λέξεις - κλειδιά αυτά που κάνουν οι φίλοι μαζί (Συντροφιά - Μοιρασιά - Βοήθεια - Σεβασμός - Φιλία). Χρησιμοποιώντας τις καρτέλες με τις παραπάνω λέξεις και κινητά γράμματα τα παιδιά καλούνται να κάνουν ανασύνθεση των λέξεων αυτών.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ (Δραματική Τέχνη)

Αφού ξαναδιαβάσουμε την ιστορία και δούμε τις εικόνες, παροτρύνουμε τα παιδιά να δραματοποιήσουμε την ιστορία. Τα παιδιά ανά δύο μοιράζονται

ρόλους και παίζουν το σενάριο και παρουσιάζουν νέες σκηνές με τους δύο ήρωες.

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ψυχοκινητικό παιχνίδι. Παροτρύνουμε τα παιδιά να συμμετέχουν σε παιχνίδια «ανάπτυξης εμπιστοσύνης στο φίλο μας». Τοποθετούμε διάφορα εμπόδια στον χώρο (στεφάνια, ράβδους, τούβλα, καρέκλες). Ένα παιδί έχει κλειστά τα μάτια και το άλλο το οδηγεί βοηθώντας το να περπατήσει ξεπερνώντας τα εμπόδια χωρίς να χτυπήσει.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Το κάτι άλλο*, Κάθριν Κέιβ - Κρις Ρίντελ, εκδόσεις Πατάκη, 1997

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Ροδή Καζαντζόγλου, Παύλος Δεμερτζής, Σιδηρά Αλεξάνδρα, Άλκηστις Δελιάκη

Το παιδικό βιβλίο «Το κάτι άλλο» αποτελεί μια ιστορία που πραγματεύεται τις έννοιες της διαφορετικότητας / ετερότητας και της φιλίας με μοναδικό τρόπο. Η όλη πλοκή του εν λόγω παραμυθιού είναι καυστικά απλή, αλλά τόσο αληθινή. Η εικονογράφηση είναι πρωτότυπη και αντιστοιχεί με το κείμενο. Τα νήπια μέσα από την περιπέτεια του πρωταγωνιστή έμαθαν πως η απόρριψη λόγω διαφορετικότητας έχει ως αποτέλεσμα τη δυστυχία και το πόσο σημαντική είναι η αποδοχή της χωρίς να πρέπει η ίδια να αλλοιωθεί. Επιπλέον, τονίζεται ιδιαίτερα η φιλία και τα θετικά αποτελέσματα που έχει στον καθένα.

Το βιβλίο παρουσιάστηκε στα παιδιά, για να το ξεφυλλίσουν και να σχολιάσουν τις εικόνες του, πριν γίνει η ανάγνωσή του. Ακολούθησε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με το αντικείμενο που περιμένουν τα παιδιά να πραγματεύεται το παραμύθι και τις αρχικές του ιδέες για την εξέλιξη της ιστορίας. Στη συνέχεια, διαβάστηκε το παραμύθι και στο τέλος έγιναν ερωτήσεις στα παιδιά με σκοπό να σχολιάσουν την πορεία του ήρωα, τις ψυχολογικές του μεταπτώσεις, την απόρριψη που δέχτηκε από τον κοινωνικό του περίγυρο, την αρχική του άρνηση να δεχτεί τον διαφορετικό φίλο που του χτύπησε την πόρτα και την τελική αποδοχή του διαφορετικού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

1) Προτείνουμε στα παιδιά να φτιάξουμε μια συνταγή φιλίας. Τα παιδιά μας υπαγόρευαν τα συστατικά μιας καλής φιλίας και τους τρόπους συμπεριφοράς που πρέπει να ακολουθούμε για να είμαστε καλοί φίλοι ή να κάνουμε νέους φίλους. Οι προτάσεις των παιδιών καταγράφηκαν σε ένα μεγάλο χαρτόνι και συνοδεύτηκαν από εικαστικές δημιουργίες των παιδιών. το χαρτόνι αυτό αναρτήθηκε και παραμένει ακόμη σε εμφανές σημείο της τάξης μας. Η συνταγή της φιλίας μας, είναι η ακόλουθη:

- ✓ Μοιράζομαι τα παιχνίδια και τα υλικά με τα άλλα παιδιά.
- ✓ Βοηθώ τα άλλα παιδιά.
- ✓ Ζητώ τη σειρά μου 'Μια εσύ.. μια εγώ'.
- ✓ Ζητώ συγγνώμη.

- ✓ Λέω όμορφα λόγια.
- ✓ Αγκαλιάζω.

2) Γράψαμε σε ένα χαρτί του μέτρου τη λέξη 'φιλία' σε διαφορετικές γλώσσες και τις συγκρίναμε (Ελλάδα= Φιλία, Γαλλία= Amitié, Ιταλία= Amicizia, Αγγλία= Friendship, Ισπανία= Amistad, Αλβανία= Shoqeri). Προφέραμε την κάθε λέξη ξεχωριστά και ακολουθούσε η επανάληψη από τα παιδιά. Τέλος, εντοπίσαμε τις χώρες αυτές στον παγκόσμιο χάρτη.

3) Διαβάσαμε στα παιδιά παροιμίες¹ που έχουν σχέση με την φιλία και μαζί με τα παιδιά επεξεργαστήκαμε το περιεχόμενό τους. Στη συνέχεια, τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες και αφού διάλεξαν από μια παροιμία ανέλαβαν να την ζωγραφίσουν σε χαρτί του μέτρου. Έπειτα, τοποθετήσαμε τις ζωγραφιές σε δύο διαφορετικά σημεία της τάξης και με το άκουσμα μουσικής τα παιδιά κινούνταν ελεύθερα. Στην παύση, κάθε ομάδα σχημάτιζε κύκλο γύρω από τη ζωγραφιά της.

4) Προτείναμε στα παιδιά να φτιάξουμε 'βραχιόλια φιλίας' και να τα χαρίσουμε στους φίλους μας. Τους μοιράσαμε πολύχρωμα κορδόνια και χάντρες και το κάθε παιδί δημιούργησε από ένα βραχιόλι. Βασικός κανόνας ήταν να δοθεί σε κάθε παιδί από ένα βραχιόλι. Το κάθε παιδί ανέφερε το όνομα του παιδιού που ήθελε να δώσει το βραχιόλι και μετά το τοποθετούσε στην αντίστοιχη καρτέλα του παιδιού, στον πίνακα αναφοράς ονομάτων (=παρουσιολόγιο). Με αυτό τον τρόπο το παιδί που είχε ήδη ένα βραχιόλι πάνω στο όνομά του δεν έπαιρνε δεύτερο και κανένα παιδί δεν έμεινε χωρίς βραχιολάκι. Στο τέλος, τα παιδιά πήραν τα 'βραχιόλια φιλίας' στο σπίτι τους.

¹ Παροιμίες: Η ζωή χωρίς φιλία είναι σαν τον ουρανό δίχως ήλιο (Ελληνική Παροιμία)
Μην προστατεύεις τον εαυτό σου με φράχτη. Προστάτεψέ τον με τους φίλους σου
(Τσεχική παροιμία)

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Δε σ' έχω φίλη*, Γεωργία Λάττα, Σειρά 'Συναισθηματική - Κοινωνική - Διαπολιτισμική αγωγή', εκδόσεις Διάπλους

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Ρέλου Χριστίνα, Τσιολάκη Έλλη*

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς -με αφορμή μια ομάδα κοριτσιών που χρησιμοποιούσε την έκφραση «Δε σ' έχω φίλη», κατά την διάρκεια ελεύθερων δραστηριοτήτων και του διαλείμματος-, διαβάσαμε το ομότιτλο βιβλίο της Γεωργίας Λάττα. Αφού έγιναν ερωτήσεις κατανόησης, παρομοιάσαμε την 'φιλία' μ' ένα δέντρο που ανθίζει με αγάπη, όμορφες λέξεις που δεν πληγώνουν, με βοήθεια στο φίλο που έχει ανάγκη.. και που μαραίνεται με το μίσος, τις άσχημες κουβέντες, τους καβγάδες και την άρνηση βοήθειας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

1) *Φτιάξαμε με τα αποτυπώματα των παλαμών κάθε παιδιού το 'Παλαμόδεντρο' της Φιλίας και γράψαμε τα ονόματά μας.*

2) *Γράψαμε σε χάρτινα βραχιολάκια τα ονόματά μας και διαλέξαμε ένα φίλο μας για να το περάσουμε στο χέρι του, αιτιολογώντας την επιλογή μ' ένα θετικό του χαρακτηριστικό.*

3) *Διαβάσαμε το ποίημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου, «Οι δυο φίλοι» και το δραματοποιήσαμε.*

4) *Διαβάσαμε το βιβλίο «Όταν θυμώνω» (βλέπε Βιβλιογραφία) και καταγράψαμε με ποιους τρόπους αντιμετωπίζουμε τον θυμό μας.*

5) *Αναφέραμε ατομικά 'Τι μας θυμώνει περισσότερο' και κλείσαμε το θυμό μας μέσα σ' ένα μπαλόνι (το φουσκώσαμε με 'θυμό') και έπειτα τον αφήσαμε ελεύθερο να φύγει (το ξεφουσκώσαμε).*

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Τριγωνοψαρούλης εναντίον Μεγάλου καρχαρία*, Ηλιόπουλος Βαγγέλης, εκδόσεις Πατάκη
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί*: Ευφροσύνη Χατόγλου, Μαρία Μουτρίκα

Ο ΤΡΙΓΩΝΟΨΑΡΟΥΛΗΣ

Είναι ένα βιβλίο που το ήξεραν τα παιδιά, καθώς τους το είχε διαβάσει η εκπαιδευτικός και τους άρεσε. Το ξαναδιαβάσαμε, τονίζοντας τις καλές πράξεις που έκανε ο Τριγωνοψαρούλης και οι φίλοι του και αναρωτηθήκαμε γιατί ο καρχαρίας δεν είχε φίλους. Τις καταγράψαμε και κάποια παιδιά αναδιηγήθηκαν το παραμύθι κοιτώντας τις εικόνες.

- Από το κουτί της φιλίας, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγαράκια και ζωγράρισαν ανά δύο τους ήρωες του παραμυθιού και το σκηνικό. Έκοψαν τους ήρωες και τους βάλουμε σε καλαμάκια. Κάποιο παιδί έγραψε από μόνο του τη λέξη φιλία και την κολλήσαμε στο κουκλοθέατρο μαζί με το σκηνικό. Τα παιδιά έπαιξαν το παραμύθι στο κουκλοθέατρο. Τους άρεσε τόσο πολύ που ήθελαν να το παίξουν και στην αυλή και έτσι μετέφεραν το κουκλοθέατρο στην αυλή και έπαιξαν, ανταλλάσσοντας κούκλες. Μπαίνοντας στην τάξη, καταγράψαμε όλες τις καλές πράξεις που έκαναν τα παιδιά και τις κολλήσαμε στο πάπλωμα της φιλίας (Βοήθησαν ο ένας τον άλλον στη μεταφορά, συνεργάστηκαν στο κουκλοθέατρο και αντάλλαξαν κούκλες).
- Κατασκευή βιβλίου, όπου τα παιδιά, αφού πρώτα είπαν το καθένα πότε κάποιος είναι καλός φίλος, ζωγράρισαν αυτό που είπαν και το κατέγραψε η εκπαιδευτικός στη ζωγραφιά του καθενός. Έγινε σειροθέτηση ζωγραφιών και δέσιμό τους σε εξώφυλλο με σχήμα τον Τριγωνοψαρούλη και τα παιδιά το διάβασαν στη παρεούλα. Μπήκε στη δανειστική βιβλιοθήκη.
- Ομαδικό κολλάζ με θέμα τον Βυθό του Τριγωνοψαρούλη.
- Σε άλλη δραστηριότητα, τα παιδιά βρήκαν το σχήμα του Τριγωνοψαρούλη και μέτρησαν τις πλευρές του και τις γωνίες του. Έτσι δουλέψαμε και την έννοια του αριθμού 3.
- Ακούσαμε δυο τραγούδια από το CD του Τριγωνοψαρούλη, που έχουν σχέση με την φιλία, τα μάθαμε και χορέψαμε στο ρυθμό τους.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «*Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι*», Marcus Pfister, εκδόσεις Παπαδόπουλος.

☞ ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Σέβη Παϊδα, Αμαλία Μοιρασγετη*

Το βιβλίο αυτό μπορεί να διαβαστεί στα παιδιά αρκετές φορές και να γίνουν διαφορετικές δραστηριότητες κάθε φορά (π.χ., τη μία φορά επαναδιήγηση και εικαστικά, την επόμενη μέρα συζήτηση και δραματοποίηση).

Συζήτηση:

Συζητάμε πώς αισθάνονται οι ήρωες κατά τη διάρκεια της ιστορίας.

Πώς νιώθει ο Ασημάκης για τα γυαλιστερά του λέπια;

Γιατί ήθελε και το μικρό ψαράκι ένα τέτοιο λέπι;

Πώς λέτε να αισθάνθηκε τώρα που αρνήθηκε να του δώσει ένα;

Γιατί αισθάνεται τόσο μόνος ο Ασημάκης;

Γιατί αισθάνεται τώρα τόσο χαρούμενος;

Πώς αισθάνονται τώρα τα άλλα ψάρια του βυθού που έχουν και αυτά από ένα γυαλιστερό λέπι;

Ο Ασημάκης στην ιστορία μας δεν ήθελε να μοιραστεί να λέπια του. Εσείς υπήρχαν φορές που δεν θέλατε να μοιραστείτε κάτι; Συζητάμε πόσο δύσκολο είναι να μοιραζόμαστε ορισμένα πράγματα. Τι μπορούμε να κάνουμε τότε [Ανάλογα με τα παραδείγματα των παιδιών συζητάμε εναλλακτικές λύσεις (π.χ., να ανταλλάξουμε παιχνίδια. Να το δώσω για 5 λεπτά.)].

Αλήθεια τι έκανε ο Ασημάκης όταν είχε το πρόβλημα; Ζήτησε βοήθεια από άλλους. Εξηγούμε ότι και αυτοί μπορούν να ζητούν βοήθεια από τη/το νηπιαγωγό ή άλλα παιδιά όταν έχουν πρόβλημα

Δραματοποίηση με κούκλες.

Τα παιδιά φτιάχνουν ψάρια του βυθού και δραματοποιούν την ιστορία. Κολλάμε με σελοτέιπ ή blue tack στον Ασημάκη ασημένια λέπια τα οποία μοιράζεται με τα άλλα ψάρια.

Κατασκευή μεγάλου βιβλίου

Φτιάχνουμε ένα μεγάλο βιβλίο σε σχήμα ψαριού. Τα παιδιά μοιράζονται ιδέες πώς μπορεί να είναι κάποιος καλός φίλος. Η κάθε σελίδα του βιβλίου αρχίζει με τη φράση:

Είμαι καλός φίλος όταν...

Τη κάθε σελίδα την εικονογραφεί και ένα διαφορετικό παιδί ανάλογα με την ιδέα που είχε.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Ο Κίμωνας σε αποστολή διάσωσης», Γιολάντα Τσορώνη-Γεωργιάδη, εκδόσεις Σαββάλα
☺ Εκπαιδευτικός: Αλεξάνδρα Ανδρεάδη

Μέσα από την θεματική ενότητα των ζώων που είναι τόσο προσφιλής στα παιδιά, βρεθήκαμε να διαβάζουμε το βιβλίο για τον Ποντικούλη Κίμωνα, που βρήκε μία μικρή φώκια στον βράχο του φάρου όπου έμενε, η οποία έκλαιγε γιατί είχε χάσει την μαμά της. Ο Κίμωνας ξεκίνησε μαζί με την μικρή φώκια το ταξίδι της αναζήτησης της μαμάς της, έχοντας την βοήθεια και την υποστήριξη πολλών άλλων ζώων - φίλων, μέχρι που τελικά ο στόχος επετεύχθη!

Στην ερώτησή μου: «πώς άραγε τα κατάφερε ο Κίμωνας;», τα παιδιά αβίαστα απάντησαν «με την βοήθεια των φίλων του». Από κει κι ύστερα, η κουβέντα πήρε τον δρόμο της.

- (1) Παιδί και γλώσσα: μιλήσαμε για την φιλία και την αξία της (τα παιδιά είχαν ήδη ισχυρή αντίληψη για τα ζητήματα αυτά), αναφέραμε τις λέξεις που μάς έρχονται στο μυαλό όταν μιλάμε για την φιλία, και τα παιδιά έφτιαξαν πίνακα αναφοράς με τις λέξεις «φίλοι, χαρά, παιχνίδι, αγάπη, αγκαλιά», ζωγραφίζοντας δίπλα στην κάθε λέξη ό,τι θεωρούσαν αντιπροσωπευτικό
- (2) Παιδί και μαθηματικά: μιλήσαμε για τα μεγέθη και την σχετικότητα τους, ανάλογα με το μέτρο σύγκρισης, καθώς η μικρή φώκια και στην εικονογράφηση του βιβλίου, πολύ πετυχημένα, έχει μέγεθος πολλαπλάσιο από αυτό του Κίμωνα, αλλά παρ' όλα αυτά χαρακτηρίζεται ως μικρή. Εδώ τέθηκαν και τα ζητήματα της βιολογικής ηλικίας που σηματοδοτούν και την σχέση γονιών και παιδιών και τα ζητήματα του χρόνου. Σειροθετήσαμε και ταξινομήσαμε τα ζώα του βιβλίου ανάλογα με το μέγεθος του είδους τους, και μετά από αυτήν την δραστηριότητα μιλήσαμε (παιδί και γλώσσα) για την αξία του κάθε είδους και την ιδιαιτερότητά του και πώς αντλούμε ομορφιά και δύναμη μέσα από την διαφορετικότητα και την ιδιαίτερη ταυτότητα του κάθε ενός που απαρτίζει μία ομάδα φίλων.
- (3) Παιδί και περιβάλλον: ήδη από την ενότητα των ζώων είχαμε ξεκινήσει να εξετάζουμε το περιβάλλον στο οποίο ζει το κάθε είδος, και το συνεχίσαμε και με τους ήρωες του βιβλίου. Τα παιδιά αυθόρμητα σχολίασαν, πριν καν ξεκινήσουμε την σχετική δραστηριότητα ότι «ο Κίμωνας έκανε κάτι πολύ σπουδαίο, γιατί ταξίδεψε στην θάλασσα όπου κανονικά δεν ζουν τα ποντίκια».

(4) Παιδί και δημιουργία και έκφραση: φτιάξαμε με μεγάλο ενθουσιασμό, τον «φάρο του Κίμωνα» ή «φάρο της φιλίας» που τα παιδιά πήραν στο σπίτι. Κάθε παιδί ζητούσε στον κύκλο από την ολομέλεια να τον βοηθήσουν να κρατήσει το φάρο της φιλίας αναμμένο, και σ' ένα λευκό Α4 τα υπόλοιπα παιδιά έγραφαν τ' όνομά τους (όλα τα ονόματα σε ένα χαρτί). Κάθε παιδί που συγκέντρωνε τα «αυτόγραφα» των υπολοίπων, κολλούσε το Α4 σε ρολό από χαρτί κουζίνας, το στερέωνε σ' ένα κομμάτι από πηλό πάνω σε χαρτόνι οντουλέ και προσθέταμε στέγη από κανσόν όπου έγραφε το δικό του όνομα. Φροντίσαμε ώστε η στέγη να είναι αφαιρούμενη κι έτσι στο τέλος καθίσαμε στον κύκλο, μοιράσαμε σε κάθε παιδί μία σελίδα με τυπωμένες φωτογραφίες όλων των παιδιών από αυθόρμητες ομαδικές δραστηριότητες, στην κορυφή της σελίδας έγραφαν τα παιδιά με χρυσό μαρκαδόρο την λέξη φίλοι, και ύστερα τυλίξαμε αυτόν τον «θησαυρό της φιλίας» σε ρολό και τον τοποθετήσαμε μέσα στον φάρο. Στο τέλος κατασκευάσαμε μία χάρτινη βαρκούλα για κάθε φάρο, πάνω στην οποία κάθε παιδί έγραψε όποια λέξη της φιλίας ήθελε από αυτές που είχαν βάλει στον πίνακα αναφοράς (χαρά, αγάπη κ.τ.λ.) και την κολλήσαμε στην οντουλέ βάση. Τα παιδιά είπαν ότι επιστρέφοντας στο σπίτι θα μπορούσαν να κολλήσουν και ζωάκια ή ανθρωπάκια. Σ' αυτή την τελευταία φάση, ωραία στιγμή ήταν όταν ξεκίνησε από την μία άκρη του κύκλου να κυκλοφορεί ένα σκληρό βιβλίο (για να ακουμπούν και να γράφουν) μαζί με τις σελίδες με τις φωτογραφίες και τον χρυσό μαρκαδόρο, κι από την άλλη άκρη του κύκλου δεύτερο βιβλίο και μαρκαδόρος για να βαφτίσουν την βαρκούλα τους. Ο βαθμός συνεργασίας κι η τάξη που επικράτησε ήταν εντυπωσιακά.

(5) Παιδί και πληροφορική: εδώ περιοριστήκαμε στην δακτυλογράφηση από τα παιδιά των λέξεων της φιλίας και λίγα θέλησαν να προσπαθήσουν να ζωγραφίσουν στον υπολογιστή κάποιους από τους ήρωες του βιβλίου, καθώς οι εκκλήσεις μας για σύνδεση Ίντερνετ δεν έχουν ακόμη εισακουστεί...

Ως δραστηριότητες επέκτασης, και συνεχίζοντας την θεματική της φιλίας, στον κύκλο των φίλων πια, αφού συζητήσαμε για το πώς φέρονται οι φίλοι, για κάθε παιδί τα υπόλοιπα βρήκαν τα θετικά του σημεία, τι τους αρέσει δηλαδή στον χαρακτήρα και την παρουσία του, και σε τι θεωρούν ότι είναι πολύ καλός. Στην συνέχεια ξεκινήσαμε το δέντρο της φιλίας.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Η συγνωμομηχανή», Κώστας Χαραλάς, εκδόσεις Παπαδόπουλος

☺ Εκπαιδευτικός: Πολυζωγοπούλου Χρυσούλα

- *Ανάγνωση του Παραμυθιού και ζωγραφική*
- *Συζήτηση και ενθάρρυνση να θυμηθούμε και να πούμε τι έκανε ο καθένας σήμερα που θα έπρεπε να ζητήσει συγνώμη*
- *Λέω διάφορες εκφράσεις και τα παιδιά θα πρέπει να απαντήσουν με "ευχαριστώ" ή "συγνώμη" (π.χ. μπορείς να πάρεις τους μαρκαδόρους μου να ζωγραφίσεις, μου πήρες το αυτοκινητάκι ενώ έπαιζα)*
- *Βρίσκουμε σύνθετες λέξεις : συγνώμη + μηχανή, κούκλα + σπίτι, αλάτι + πιπέρι*
- *Και το αντίθετο : κουκλοθέατρο, μηλόπιτα*
- *Βρίσκουμε εικόνες από παραμύθια-περιοδικά και φτιάχνουμε το κολλάζ της φιλίας σε χαρτί του μέτρου. Το χωρίζουμε στη μέση και στο ένα μέρος κολλάμε εικόνες*
- *"είμαι φίλος" και στο άλλο "δεν είμαι φίλος"*
- *Φέρνουν μαξιλάρια από το σπίτι τους και παίζουμε με αυτά. Βάζω μουσική και ανάλογα με τις υποδείξεις κινούμαστε στο χώρο, βρίσκω ένα ζευγάρι, προχωράω με τα μαξιλάρια ενωμένα, ανταλλάσσω το μαξιλάρι μου, αγκαλιάζω όποιον βρω δίπλα μου κ.λπ. Στο τέλος τα παιδιά κάθονται ανά δύο, το καθένα έχει ένα Α3 χωρισμένο στη μέση και στο μισό ζωγραφίζει τον εαυτό του και στο υπόλοιπο μισό το ζευγάρι του.*
- *Αναγνωρίζουμε τα γεωμετρικά σχήματα από τα οποία είναι φτιαγμένο το ρομπότ του παραμυθιού και μετράω πόσους κύκλους, τρίγωνα και ορθογώνια έχει.*

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Βρωμοκάτσικο, Χαζόχρηνο! Μια ιστορία τσακωμού και συμφιλίωσης», Ισαμπέλ Αμπεντί & Σίλβιο Νόουεντορφ, εκδόσεις Πατάκη
- ☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Χρύσα Μηλιώτου, Έλενα Μιχαηλάρη, Πόπη Ζερβού.

Καθώς διαβάζαμε το βιβλίο, κάναμε ερωτήσεις για το πως αισθάνονται οι ήρωες. Π.χ.

- Γιατί λέτε ότι το χηνάκι ένιωθε αγανακτισμένο;
 - Ήταν σωστή η συμπεριφορά των δύο φίλων κατά τη διάρκεια του πρωινού;
 - Ήταν σωστή η συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια της ζωγραφικής;
- κοκ για τα υπόλοιπα περιστατικά.*
- Πως λέτε να ένιωθε το χηνάκι παίζοντας μόνο του;
 - Εσείς πως θα νιώθατε αν παίζατε μόνοι σας;
 - Τι λέτε να έγινε μετά;
 - Γιατί εξαφανίστηκε η αγανάκτηση του;
 - Εσείς τι θα κάνατε στη συνέχεια;
 - Πιστεύετε ότι καλά έκανε και πήγε να βρεί το φίλο του;
 - Εσείς έχετε βρεθεί σε αντίστοιχες καταστάσεις;

Οι ίδιες ερωτήσεις έγιναν στην εκδοχή της ιστορίας με πρωταγωνιστή το κασικάκι.

Μέσα από τις θετικές απαντήσεις τους συνειδητοποιήσαμε πόσο δύσκολο είναι να κατανοούμε τα συναισθήματα του άλλου. Τότε συζητήσαμε πως θα μπορούσαμε να αποκτήσουμε ενσυναίσθηση. Προτείναμε τους εξής τρόπους: Όταν γίνονται παρεξηγήσεις μεταξύ μας, να το συζητάμε στην ολομέλεια της τάξης. Η νηπιαγωγός θα το "εικονοποιεί" σε ένα χαρτί και μετά θα γίνεται εναλλαγή ρόλων δηλ. θα δραματοποιείται το συμβάν με αντεστραμμένους ρόλους.

Επίσης θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στις Υπευθυνότητες και αυτή του "Ειρηνοποιού" δηλ. όταν συμβαίνουν τέτοιες παρεξηγήσεις αυτός να μεσολαβεί ώστε να βρεθεί μιά λύση και να επέλθει "ειρήνη".

Τέλος σε περίπτωση παρεξήγησης θα μπορούσαμε να κάνουμε το εξής: μπροστά στην ολομέλεια της τάξης να κάθονται οι δύο "αντίδικοι", ο ένας σε μία καρέκλα που θα έχει επάνω της ένα αυτί και ο άλλος σε μία άλλη που θα έχει ένα στόμα. Για όσο θα μιλάει αυτός που θα κάθεται στην καρέκλα με το στόμα και θα παρουσιάζει τη δική του εκδοχή, ο άλλος θα πρέπει να τον ακούει χωρίς να παρεμβαίνει. Μετά οι ρόλοι θα αντιστρέφονται. Έτσι θα μπορούμε να δούμε και τις δύο οπτικές γωνίες και να καταλήξουμε με συζήτηση σε μία λύση.

Αφού τα αναπαραστήσαμε με παραδείγματα παίξαμε το παραμύθι στο κουκλοθέατρο και στη συνέχεια ανά ζεύγη το δραματοποίησαν τα ίδια τα παιδιά.

Εν κατακλείδη, συνειδητοποιήσαμε όλοι την αξία της φιλίας και της συγγνώμης και αυτό επισφραγίστηκε χορεύοντας ανά ζεύγη τα οποία αλλάζανε κατά τη διάρκεια του κομματιού "Γαλάζιος Δούναβης". Με τον ίδιο τρόπο αποφασίστηκε να επισφραγίζεται από εδώ και στο εξής το αίσιο τέλος κάθε διένεξης. Οι σωστές συμπεριφορές που θα σημειώνονταν θα γράφονταν πάνω σε ένα χαρτόνι σε σχήμα φύλλου το οποίο θα τοποθετούνταν πάνω στον κορμό του "Δέντρου της Φιλίας". Στο τέλος της χρονιάς θα μετρήσουμε ποιο παιδί έχει τα περισσότερα φύλλα και θα βραβευθεί με το "Παράσημο Φιλίας". Ποιός θα κερδίσει άραγε;

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε», Verdick,
Elizabeth, εκδόσεις Μεταίχμιο
☺ Εκπαιδευτικός: Βαγιάνου Αγγελική

Το βιβλίο αυτό το διάβασα στα παιδιά κι εκείνα ζήτησαν την επαναδιήγησή του παρακολουθώντας πάντα τις εικόνες. Τότε μου είπαν ότι πολλές λέξεις τις έχουν ακούσει και τα ίδια. Έτσι δόθηκε η αφορμή να επικεντρωθούμε στα συναισθήματα που νιώθουμε στο άκουσμα λέξεων ή φράσεων του βιβλίου μας.

- Πώς νιώθουμε όταν ακούμε τις λέξεις: σ' αγαπώ, σ' ευχαριστώ, σε παρακαλώ, συγγνώμη;
- Πώς νιώθουμε όταν ακούμε φράσεις που μας στηρίζουν; (Θέλεις να παίξουμε μαζί; Χαίρομαι που είμαστε φίλοι! Μπορούμε να τα μοιραστούμε!)
- Πώς νιώθει ένα παιδί όταν ακούει λέξεις ή φράσεις που το πληγώνουν; (Είσαι χαζή, φύγε, τα ρούχα σου είναι άσχημα, δε σε παίζω, είσαι βρώμικος κ.λ.π)
- Πώς αντιδρά στη συνέχεια το παιδί που έχει πληγωθεί;
- Νιώθει όμορφα κάποιος που πληγώνει τους συμμαθητές του; Γιατί το κάνει;
- Υπάρχει τρόπος να πάρουμε τις λέξεις ή τις φράσεις πίσω;
 - Η τελευταία σελίδα του βιβλίου μας βοήθησε να καταλάβουμε ότι είναι πολύ σημαντικές οι λέξεις που λέμε ή ακούμε, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να σκεφτόμαστε πριν μιλήσουμε!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Παίζουμε με τα 24 γράμματα της άλφα βήτα, φτιάχνοντας λέξεις που μας στηρίζουν ή μας πληγώνουν.
- Σε χαρτί του μέτρου ζωγραφίζουμε με πινέλα μια πολύ μεγάλη καρδιά και μέσα τα παιδιά γράφουν λέξεις και φράσεις που μας κάνουν να νιώθουμε χαρά.
Η καρδιά μας χαμογελά (ζωγραφίζουν χαμόγελο).
- Σε άλλο χαρτί ζωγραφίζουμε άλλη καρδιά και μέσα γράφουν λέξεις και φράσεις που μας κάνουν να νιώθουμε λύπη. Η καρδιά μας είναι λυπημένη (ζωγραφίζουν λυπημένα χείλη).
- Σε Α4 ζωγραφίζει ο καθένας τους φίλους του.
- Δραματοποίηση με κούκλες. Οι κούκλες είναι αρτιμελείς αλλά παρουσιάζονται και κάποιες τυφλές ή χωρίς χέρι ή χωρίς πόδι. Μπορούμε να τις έχουμε φίλες;

-Τις μέρες που δουλεύαμε τη φιλία , ήρθε από την Αθήνα ένα καινούργιο παιδί στη τάξη μας. Όλοι το αγκαλιάσαμε και το κάναμε φίλο μας. Στη συνέχεια τα παιδιά ζωγράρισαν το φίλο μας Νικόλα και του χάρισαν τις ζωγραφιές τους.

-Στο πρόγευμα φτιάξαμε φρουτοσουβλάκια με φρούτα που είχαν φέρει όλα τα παιδιά αντί άλλου κολατσιού.

-Μάθαμε τον αριθμό 7, αφού με το καινούργιο παιδί γίνανε 7 τα παιδιά στη τάξη.

-Τέλος θέλω να σας αναφέρω ότι από την αρχή του σχ. έτους και καθ' όλη τη διάρκειά του έγιναν δραστηριότητες και παιχνίδια για την ανάπτυξη της φιλίας ανάμεσα στα παιδιά , λόγω του ότι υπήρχαν εχθρικές συμπεριφορές.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Οι φίλοι είναι πάντα μαζί, Ζίγκριντ Λάουμπε , εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2004

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Βαρδικού Στέλλα, Καρπαθίου Μαρκελλα

Στα πλαίσια διεξαγωγής προγράμματος με θέμα «Σ' αγαπώ, σ' αγαπώ.. πού με βάζεις;», η Φιλία, ήταν μεγάλο κομμάτι της δουλειάς μας. Αναφερθήκαμε στις μορφές αγάπης: μητρική, πατρική, αδερφική, ερωτική, αγάπη προς τον Θεό, την πατρίδα, συναδερφική αγάπη και φιλική αγάπη. Ένα από τα αγαπημένα μας βιβλία ήταν το προαναφερόμενο. Το διαβάσαμε αρκετές φορές και το δουλέψαμε διαθεματικά ως εξής:

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ζωγραφίσαμε αγαπημένες στιγμές της ιστορίας μας, ατομικά και ομαδικά στο καβαλέτο. Τις ατομικές ζωγραφιές τις κάνουμε βιβλίο με κείμενο, εξώφυλλο και οπισθόφυλλο.

Ζωγραφίζω τον φίλο μου (προσωπογραφία) στο καβαλέτο. Το ένα παιδί είναι το μοντέλο και κάθεται σε καρέκλα και το άλλο είναι ο ζωγράφος και το ζωγραφίζει. Στη συνέχεια, αλλάζουμε θέσεις.

ΓΛΩΣΣΑ

- Σύνθετες λέξεις:

Ηλιοκαθαριστής

Ανεμοζάλη

Ανεμοδείκτης

Κεραυνοβολητής

Μισοσκόταδο

Ολοστρόγγυλο

- Αντίθετες λέξεις:

Ευγένεια - αγένεια

Ευτυχώς - δυστυχώς

Αθόρυβος - θόρυβος

Ήσυχος - ανήσυχος

Γελαστός - αγέλαστος

Ανάβω - σβήνω

Σκοτεινός - φωτεινός

- Ομοιοκαταληξία:

Ούτε γίδα.. ούτε βίδα

Ούτε γάτα.. ούτε πατάτα

Το αεράκι τρέχα ρώτα, που όλα τα μαθαίνει πρώτα.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Πολλά... λίγα
Ψηλά... χαμηλά
Δίπλα, ανάμεσα, μακριά, κοντά
Απαρίθμηση 1, 2, 3, 4..... 33
Πρώτος, μεσαίος, τελευταίος
1^{ος}, 2^{ος}, 3^{ος}, 4^{ος}..
Ολόκληρο, μισό τέταρτα

ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Ουράνια σώματα
Καιρικά φαινόμενα
Λιακάδα, βροχή, αέρας, χιόνι
Αστραπή, βροντή, κεραυνός, συννεφιά
Νοτιάς, βοριάς, τραμουντάνας
Κρύο, ζέστη, δροσιά
Φωτεινό, σκοτεινό, μισοσκοτάδο
Μέρα, νύχτα
Πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ, μεσάνυχτα, ξημέρωμα
Φάσεις της σελήνης
Αστερισμοί, ζώδια
Σύννεφα σαν προβατάκια, δελφίνια, άλογα, πούπουλα, πουλί.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Σιγανά - δυνατά: Αναπαραγάγουμε τον ήχο της βροχής.. σιγανή και δυνατή, με τα χέρια μας και στη συνέχεια με τα ξυλάκια. Τα πιατίνια μας βοηθούν να αναπαραγάγουμε τον ήχο του κεραυνού και το τύμπανο τον ήχο της βροντής. Μάθαμε το τραγούδι 'Φίλοι για πάντα' του Νίκου Γανόπουλου.

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

'Φίλος οδηγός': Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια. Φτιάχνουμε μια διαδρομή με τουβλάκια που καταλήγει σε τρία στεφάνια. Ο ένας από το ζευγάρι έχει κλειστά τα μάτια με ένα μαντήλι και ο άλλος τον καθοδηγεί με τις κατάλληλες εντολές, ώστε να περάσει από τα εμπόδια χωρίς να τα ακουμπήσει.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Το μαγικό σκουπόξυλο», Donaldson J. & Scheffler A.,
εκδόσεις, Α. Α. Λιβάνη
☺ Εκπαιδευτικός: Ζαβερθινού Αικατερίνη

- Διήγηση παραμυθιού

Αποφασίσαμε να προσεγγίσουμε και να αναλύσουμε το θέμα της φιλίας. Αρχικά, διαβάσαμε το παραμύθι 'Το μαγικό σκουπόξυλο'. Εν συνεχεία τα παιδιά παρατήρησαν τις εικόνες του παραμυθιού, εντόπισαν στις εικόνες διάφορα περιστατικά που έγιναν αφορμή για ερωτήσεις κατανόησης σχετικές με τους ήρωες και την εξέλιξη των γεγονότων. Αντιλήφθηκαν, ότι αυτό που έδενε τους ήρωες του παραμυθιού ήταν η φιλία η οποία διέπεται από κάποιες βασικές αρχές, όπως η συνεργασία, ο σεβασμός, η εκτίμηση και άλλες, μετά αναρωτηθήκαμε αν έχουμε ξανακούσει κάπου αλλού για αυτές τις αξίες. Θυμηθήκαμε ξανά τους κανόνες και τη σημασία αυτών των αξιών στην ζωή μας. Καταλήξαμε ότι η συμπεριφορά της μάγισσας και των υπόλοιπων ηρώων ήταν η καταλληλότερη. Επίσης, προσπαθήσαμε να ανασυνθέσουμε το παραμύθι, τοποθετώντας τα διάφορα περιστατικά στη σωστή χρονική τους σειρά.

Στόχοι:

- ✓ Να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο των ενηλίκων και να αντιληφθούν βασικούς κανόνες που τον διέπουν
- ✓ Να ακούσουν προσεχτικά και να κατανοήσουν το παραμύθι
- ✓ Να κάνουν υποθέσεις για την εξέλιξη με βάση τις εικόνες του παραμυθιού
- ✓ Να οξύνουν την παρατηρητικότητά τους
- ✓ Να μπορούν να αναδιηγηθούν μια ιστορία
- ✓ Να ασκήσουν την μνήμη τους
- ✓ Να μπορούν να βάζουν τα γεγονότα στη σωστή τους χρονική σειρά
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με διάφορες μορφές του γραπτού λόγου
- ✓ Να απομνημονεύσουν και κυρίως να εμπεδώσουν κάποιους κανόνες.

- Δραματοποίηση της ιστορίας

Αποφασίσαμε να 'βιώσουμε' το παραμύθι και να μην μείνουμε μονάχα θεατές. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με την ιδέα γιατί τους άρεσε πάρα πολύ. Μοιράσαμε τους ρόλους με κλήρωση (αν και την συγκεκριμένη ημέρα απουσίαζαν αρκετά παιδιά λόγω γρίπης). Ξαναδιαβάσαμε το παραμύθι για να θυμηθούμε καλύτερα κάποιες ενέργειες και λεπτομέρειες. Σκεφτήκαμε ποια αντικείμενα θα μπορούσαν να μας βοηθήσουν στο να υποδυθούμε καλύτερα τους ρόλους μας. Χρησιμοποιήσαμε ένα ραβδί σαν μαγικό σκουπόξυλο, ένα στεφανάκι σαν μαγικό καπέλο και άλλα αντικείμενα. Επίσης, πριν την

δραματοποίηση ζητήσαμε από τα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα ως προς τον μνησιολογικό τομέα και αν ήθελαν να προσέθεταν και άλλο λόγια σύμφωνα πάντα με το πνεύμα του παραμυθιού.

Στόχοι:

- ✓ *Να καλλιεργήσουν την φαντασία τους*
- ✓ *Να μπορούν να αποδώσουν με διάφορους τρόπους όσα έχουν διδαχθεί*
- ✓ *Να μπορούν να χρησιμοποιούν διάφορα μέσα για να ικανοποιήσουν το στόχο τους*
- ✓ *Να μάθουν να συνεργάζονται και να αλληλοβοηθούνται*
- ✓ *Να μπορούν να εκφράζονται μέσα από τις κινήσεις του σώματός τους*
- ✓ *Να αποκτήσουν αυτοσυντονισμό και αυτοέλεγχο.*

- Λέξεις φιλίας

Μιλάμε γενικά για την φιλία και πόσο σημαντική είναι για όλους μας. Για να το εξακριβώσουμε ρωτάμε όλα τα παιδιά (ο μαθητικός πληθυσμός συμπεριλαμβάνει και παιδιά από άλλες χώρες). Λέμε ποια πράγματα βοηθούν τη φιλία και ποια όχι, για παράδειγμα το να λέμε γλυκές και όμορφες κουβεντούλες βοηθάει, το να ενοχλούμε δεν βοηθάει. Αφού καταλήγουμε σε μια λίστα για το ποια στοιχεία 'τρέφουν' την φιλία και ποια την μικραίνουν μετά κάνουμε υποθέσεις αν αυτά ισχύουν μόνο στην Ελλάδα ή και σε άλλες χώρες. Βλέπουμε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες και γράφουμε τη λέξη φιλία και τη διαβάζουμε. Τα παιδιά προσπαθούν να δουν ανάμεσα σε κάποιες λέξεις ποιες έχουν ίδια γράμματα και ποια γράμματα είναι αυτά. Μετά προσπαθούν να θυμηθούν από ποιες χώρες είναι αυτές οι λέξεις και βάζουν τις λέξεις αυτές που αναγράφονται και σε καρτέλες στο σωστό μέρος του χάρτη.

Στόχοι:

- ✓ *Να έρθουν σε επαφή με πανανθρώπινες αξίες.*
- ✓ *Να αποκτήσουν φωνολογική επίγνωση*
- ✓ *Να ασκήσουν την παρατηρητικότητά τους*
- ✓ *Να γνωρίσουν διάφορες χώρες και να εντοπίσουν τη θέση τους στο χάρτη*
- ✓ *Να έρθουν σε επαφή με το λατινικό αλφάβητο*
- ✓ *Να μπορούν να διακρίνουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στο λατινικό και ελληνικό αλφάβητο*
- ✓ *Να ασκήσουν την κριτική τους σκέψη*
- ✓ *Να ασκήσουν την μνήμη τους.*

- Παρουσίαση αγαπημένου αντικειμένου

Μέσα στα πλαίσια ανάλυσης και εμπέδωσης του θέματος της φιλίας κρίθηκε απαραίτητο η παρουσίαση και γνώση προσωπικών πτυχών του κάθε παιδιού

προκειμένου να επιτευχθεί αβίαστα η σύσφιξη των σχέσεων και δεσμών τους. Τα παιδιά κλήθηκαν να φέρουν στο νηπιαγωγείο το πιο αγαπημένο τους παιχνίδι (ή βιβλίο ή παραμύθι). Είχε προηγηθεί η 'συνέντευξη κάθε παιδιού' κατά την οποία μας μιλούσε για τον εαυτό του και για τα ενδιαφέροντά του. Αφού τα παιδιά έφεραν τα αγαπημένα τους αντικείμενα τα παρουσίασαν δίνοντάς μας πληροφορίες και λεπτομέρειες σχετικές με αυτά,

Στόχοι:

- ✓ Να μπορούν να περιγράφουν
- ✓ Να ασκήσουν την μνήμη τους
- ✓ Να μπορούν να διαλέξουν
- ✓ Να γίνουν καλοί ακροατές
- ✓ Να μπορούν να μιλούν για τον εαυτό τους σε τρίτους.

- Αναγνώριση αντικειμένων

Έχει προηγηθεί η παρουσίασή τους. Σε αυτή τη δραστηριότητα η νηπιαγωγός υποδέεται τη μάγισσα από το 'μαγικό σκουπόξυλο'. Η μάγισσα συγκεντρώνει όλα τα αγαπημένα αντικείμενα σε ένα μεγάλο καζάνι (καλάθι) και τα ανακατεύετε. Έπειτα καλείται ένα παιδί να διαλέξει ένα αντικείμενο (χωρίς να βλέπει όμως) και να πει σε ποιόν ανήκει και να αναφέρει ό,τι θυμάται από αυτά που είπε το παιδί που του ανήκει. Όποιο παιδί δεν κάνει λάθος και θυμάται τα περισσότερα κερδίζει αν και στην ουσία κερδίζουν όλα τα παιδιά γιατί στόχος μας είναι η σύσφιξη των σχέσεών τους.

Στόχοι:

- ✓ Να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση
- ✓ Να γίνουν καλοί ακροατές
- ✓ Να ασκήσουν την μνήμη τους
- ✓ Να μπορούν να συναισθανθούν και ταυτιστούν με τα άλλα παιδιά
- ✓ Να συσφίξουν τις σχέσεις τους.

- Το κάδρο των φίλων μας

Μιλάμε για τους φίλους που έχει το κάθε παιδί και μέσα στην τάξη και από το διπλανό τμήμα. Βλέπουμε ποια παιδιά είναι τα πιο δημοφιλή και αγαπητά, αν η 'φιλία' είναι πραγματική και αμοιβαία ή μονόπλευρη. Επίσης, μαθαίνουμε τα κριτήρια με βάση τα οποία τα παιδιά δομούν φιλίες. Έπειτα τους ζητάμε να ζωγραφίσουν τους φίλους τους σε χαρτί Α4. έπειτα κόβουν χρωματιστά κανσόν σε μέγεθος μεγαλύτερο από το Α4, τα κολλούν και σε κάθε πλευρά αφήνουν ένα μικρό περιθώριο στο οποίο μετά κολλούν χρωματιστά τετράγωνα γλασέ.

Στόχοι:

- ✓ Να συσφίξουν τις προσωπικές τους σχέσεις
- ✓ Να αναπτύξουν την δημιουργική τους ικανότητα.

- 'Η χαρούμενη πόλη'

Σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά καλούνται να χωριστούν σε 2 ομάδες και να φτιάξουν την χαρούμενη πόλη, δηλαδή την πόλη με τους φίλους τους. Τα παιδιά χρησιμοποιούν χρωματιστά κομματάκια γλασέ σε διάφορα σχήματα (τετράγωνα, τρίγωνα), τα κολλούν με τέτοιο τρόπο ώστε να 'σχεδιάσουν' τους φίλους τους.

Στόχοι:

- ✓ Να μπορούν να εκφραστούν με διάφορα μέσα
- ✓ Να μπορούν να συνεργαστούν
- ✓ Να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους
- ✓ Να μπορούν να χειριστούν διάφορα υλικά.

- Ισορροπία πάνω στο σκουπόξυλο

Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγαράκια. Κάθε ζευγάρι έχει το σκουπόξυλό του. Το ένα παιδί είναι ο μάγος και το άλλο ένα ζωάκι. Ο μάγος είναι αυτός που θα αποφασίσει ποιες κινήσεις θα κάνει και το ζωάκι θα πρέπει να τον μιμηθεί σωστά για να μην πέσουν από το σκουπόξυλο και χάσουν την σειρά τους. Μετά στο ίδιο ζευγαράκι, το άλλο παιδί μπορεί να γίνει ο μάγος και να αποφασίζει εκείνο τις κινήσεις..

Στόχοι:

- ✓ Να μπορούν να συνεργαστούν
- ✓ Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητά τους
- ✓ Να αποκτήσουν συντονισμό κινήσεων και αυτοέλεγχο
- ✓ Να μπορούν να μιμηθούν
- ✓ Να μπορούν να εκφραστούν με διάφορους τρόπους
- ✓ Να αναπτύξουν την φαντασία τους.

- 'Το μαγικό εισιτήριο'

Τα παιδιά σχηματίζουν ζευγαράκια. Το κάθε ζευγαράκι θα έχει ένα εισιτήριο (ένα από ένα περιοδικό) το οποίο πρέπει να το στηρίζουν και τα δυο παιδιά με κάποια μέρη του σώματός τους. Όσο ακούγεται η μουσική τα παιδιά 'χορεύουν', κινούνται στο χώρο και προσέχουν να μην τους πέσει. Όταν η μουσική σταματήσει, διπλώνεται στη μέση το χαρτί. Η μουσική ξεκινάει πάλι και τα παιδιά προσπαθούν να μείνουν στο παιχνίδι. Μετά από λίγο η μουσική

σταματάει και το εισιτήριο ξαναδιπλώνεται στη μέση. Αυτό συνεχίζεται μέχρι κάποιο ζευγάρι να κερδίσει.

Στόχοι:

- ✓ Να μπορούν να συνεργαστούν*
- ✓ Να αποκτήσουν αυτοέλεγχο και συντονισμό κινήσεων*

- Η ημέρα του κάθε παιδιού*
- Αυτό άρχισε να λειτουργεί και να ισχύει από την στιγμή που ασχοληθήκαμε με το θέμα της φιλίας. Κάθε ημέρα είναι η ημέρα ενός παιδιού κατά την οποία το παιδί χρίζεται ο πρίγκιπας ή η πριγκίπισσα. Το παιδί που είναι ο πρίγκιπας απολαμβάνει κάποια προνόμια. Είναι αυτό που θα αποφασίσει πρώτο τη γωνιά που θα παίξει, τα παιδιά με τα οποία θα παίξει (χρειάζεται να συμφωνούν κι αυτά), μπορεί να γίνει ο βοηθός της νηπιαγωγού αν δεν έχει τεθεί άλλο παιδί, μπορεί να είναι ο 'οδηγός' του τρένου όταν βγαίνουμε έξω στην αυλή.*

☞ ΒΙΒΛΙΟ: «Το μικρό μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του», Κλαίρη Γεωργέλλη, εκδόσεις Μεταίχμιο.

☺ Εκπαιδευτικός: Μεταφση Αικατερίνη

Με αφορμή κάποιους τσακωμούς μεταξύ των παιδιών κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων θέσαμε ένα καινούργιο βασικό στόχο στο πρόγραμμά μας, που δεν ήταν άλλος, από το δέσιμο της ομάδας και τη σύσφιξη των σχέσεων των ίδιων των παιδιών. μέσα από τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν πιο συγκεκριμένα τα παιδιά:

- Παραμέρισαν τις εγωιστικές τους τάσεις,
- Έμαθαν πόσο σημαντικό είναι να δίνουν σημασία στους γύρω τους και στις ανάγκες των φίλων τους,
- Να ακούνε τα θέλω των άλλων ακόμη και αν εκείνα έρχονται σε αντίθεση με τα θέλω τα δικά τους,
- Να κατανοούν την θέση του άλλου και να δικαιολογούν καταστάσεις με σκοπό να μην δημιουργούν εντάσεις,
- Να συνεργάζονται μεταξύ τους όταν το καλεί μια δραστηριότητα, να λειτουργούν ως ολομέλεια και όχι ως μονάδα,
- Να εκφράζονται θετικά όταν αναφέρονται σε αυτούς, να μιλούν για τα χαρίσματα των φίλων τους και να παραβλέπουν τα ελαττώματά τους καθώς και
- Να μοιράζονται μεταξύ τους εκείνα που τους αρέσει να κάνουν μαζί με τους φίλους τους για να περνούν δημιουργικά το χρόνο τους εντός και εκτός σχολείου.

✓ 1^η Δραστηριότητα

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα (Ανάγνωση ιστορίας, συζήτηση)

Στόχος: Να ακούσουν την ιστορία με το μικρό μαύρο καλαμαράκια που έχει ως θέμα του την αξία της φιλίας και να οδηγηθούν μέσα από την συζήτηση σε συμπεράσματα και ανάλογες εκτιμήσεις που θα βελτιώσουν και τις μεταξύ τους σχέσεις.

✓ 2η Δραστηριότητα

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα (Προφορικός λόγος, Γραφή, Ανάγνωση)

'Συμβόλαιο φιλίας'

Στόχος: Να κατανοήσουν μέσα από τη συζήτηση τι είναι η φιλία και να δώσουν υπόσχεση πως θα προσπαθήσουν στο μέλλον να τηρήσουν τα λεγόμενά τους κάνοντας το καλύτερο δυνατό για τους φίλους τους.

Καταλήξαμε λοιπόν, γράφοντας για τη φιλία ότι είναι να δίνουμε αγάπη, να μιλάμε όμορφα στους φίλους μας, να μη διστάζουμε να χρησιμοποιούμε τις μαγικές λεξούλες όπως, συγγνώμη, ευχαριστώ, παρακαλώ, να τους βοηθάμε όταν χρειάζονται την ανάγκη μας, να χαμογελάμε όταν τους βλέπουμε, να τους αγκαλιάζουμε, να τους δίνουμε φιλάκια, να τους προσέχουμε και να μην τους κάνουμε να κλαίνε. Με άλλα λόγια να συμπεριφερόμαστε στους φίλους μας, έτσι όπως θα θέλαμε εκείνοι να μας συμπεριφέρονται.

✓ 3^η Δραστηριότητα

Γνωστικό αντικείμενο: Δημιουργία και έκφραση (Κατασκευή)

'Το βραχιολάκι της Φιλίας'

Στόχος: Να δημιουργήσουν ένα βραχιολάκι που θα βοηθήσει στο δέσιμο της ομάδας.

Τα παιδιά μπλέκουν μάλλινες κλωστές διαφορετικών χρωμάτων, δημιουργώντας μία μεγάλη γραμμή την οποία στη συνέχεια κόβουμε σε τόσα κομμάτια όσα βραχιόλια θέλουμε να δημιουργήσουμε. Το φοράμε στο χεράκι τους και όλα μοιράζονται την ίδια χειροποίητη κατασκευή - κόσμημα που έχει ως στόχο να τους υπενθυμίζει πόσο δεμένοι πρέπει να είναι μεταξύ τους και πως πρέπει πάντα να είμαστε αγαπημένοι και αν έχουμε διαφορές να τις λύνουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το Βραχιολάκι της Φιλίας λειτουργεί με άλλα λόγια σαν υπενθύμιση στα παιδιά που το φοράνε.

✓ 4^η Δραστηριότητα

Γνωστικό αντικείμενο: Δημιουργία και έκφραση (Εικαστικά) - Γλώσσα (Προφορικός λόγος, Γραφή)

'Οι Ενωμένες παλάμες'

Στόχος: Να τυπώσουν την παλάμη τους σε μια χάρτινη καρδιά και να την ενώσουν με την παλάμη μιας φίλης που θα επιλέξουν, αναφέροντας ταυτόχρονα το λόγο που τους έχει φέρει κοντά.

Το κάθε παιδί επιλέγει και ένα όνομα μίας φίλης (φροντίζουμε να ακουστούν τα ονόματα όλων των παιδιών) και αναφέρει με το δικό της μοναδικό τρόπο, γιατί τη θεωρεί φίλη της. Καταγράφουμε τα λεγόμενά τους. Μέσα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά έχουν το χρόνο να μιλήσουν για τους άλλους, για τα καλά στοιχεία των φίλων τους και με αυτό τον τρόπο να συσφίξουν το δέσιμο μεταξύ τους. Τελευταία οδηγία που τους δίνεται είναι να ζωγραφίσουν στο κενό πλαίσιο τον εαυτό τους μαζί με την

φίλη, στην οποία «χαρίζουν την καρδιά τους», δείχνοντας έτσι την αγάπη τους.

✓ 5^η Δραστηριότητα

Γνωστικό αντικείμενο: Φυσική αγωγή

'Παιχνίδια Ενίσχυσης της Φιλίας'

Στόχος: Να ψυχαγωγηθούν μέσα από διάφορα παιχνίδια που βοηθούν τα παιδιά να καταλάβουν πως δουλεύοντας παρέα με τους φίλους τους καταφέρνουν καλύτερα αποτελέσματα και γρηγορότερα προσεγγίζουν τον επιδιωκόμενο στόχο.

Τα παιδιά φτιάχνουν δυο ομάδες και επειδή ο αριθμός των παιδιών μας συνολικά είναι περιορισμένος αυτόματα δημιουργούνται δυο ζευγάρια.

Τα βάζουμε να διανύουν μια απλή διαδρομή αρχικά δένοντάς τα χέρια. Το ζευγαράκια που θα φτάσει πρώτο στο τέρμα είναι και ο νικητής. Στη συνέχεια, δένουμε τα ποδαράκια τους στο σημείο που είναι ο αστράγαλος και καλούνται να κάνουν ακριβώς το ίδιο. Επιχειρούν να επαναλάβουν να διανύσουν την ίδια διαδρομή έχοντας γυρίζει την πλάτη το ένα στο άλλο και προσπαθούν να περπατήσουν έχοντας μπλεγμένα τα χέρια τους και να φτάσουν στο τέλος της οριζόμενης γραμμής. Έπειτα, αλλάζουμε τα ζευγαράκια και δημιουργούμε μία νέα σύνθεση ομάδας. Βάζουμε εμπόδια τα οποία πρέπει να περάσουν είτε από πάνω είτε από το πλάι, ανάλογα με τις οδηγίες που τους δίνονται κάθε φορά. Το ένα παιδί προσπαθεί να οδηγήσει το άλλο καθώς του έχουμε δέσει τα μάτια και να φτάσουν μαζί στο τέρμα. Η ομάδα που κάνει το μικρότερο χρόνο ορίζεται και νικήτρια.

Τέλος, τους δίνουμε να μεταφέρουν δίσκους γεμάτους με αντικείμενα προσπαθώντας να μην ρίξουν κάτω τα πράγματα. Εάν συμβεί κάτι τέτοιο επιστρέφουν πάλι στην αφετηρία. Τα παιχνίδια αυτά απαιτούν καλή συνεργασία και συντονισμό κινήσεων.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Δε σ' έχω φίλη*, Γεωργία Λάττα, εκδόσεις Διάπλους
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Καραφυλλίδου Αναστασία, Δογάνη Παγώνα, Νικολακάκου Ζωή

Αρχικά, διαβάσαμε την ιστορία και αναλύσαμε το περιεχόμενό της. Ακολούθησαν δραστηριότητες από διάφορα γνωστικά αντικείμενα με σκοπό να ευαισθητοποιήσουμε τα νήπια: να γνωρίσουν και να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα και τις ανάγκες τις δικές τους και κατόπιν των άλλων. Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της φιλίας, να αναπτύξουν δεξιότητες που βοηθούν στο χτίσιμο μιας φιλίας, όπως να φέρονται δίκαια, να συνεργάζονται, να μοιράζονται. Να αναπτύξουν την ικανότητα του αυτοελέγχου, της αυτοπειθαρχίας ώστε να είναι σε θέση να επιλύουν τις μεταξύ τους συγκρούσεις και να συμβιώνουν αρμονικά.

- *Πρώτα προσπαθήσαμε να δώσουμε τον ορισμό της φιλίας. Όλες οι απόψεις των παιδιών καταγράφηκαν σε χαρτί.*
- *Ως προέκταση της παραπάνω ιστορίας προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε μια ιστορία για τους φίλους και τους εχθρούς της φιλίας, τους οποίους καταγράψαμε (αγάπη, αλήθεια, σεβασμό, συνεργασία, θυμός, ζήλια, μίσος, εκδίκηση). Περιγράψαμε πώς νιώθουμε όταν είμαστε χαρούμενοι, λυπημένοι, ή θυμωμένοι. Ποιες εκφράσεις παίρνει το πρόσωπο και το σώμα μας (τις μιμηθήκαμε) και τι είναι αυτό που μας κάνει να νιώθουμε έτσι. Προτείναμε εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης των αρνητικών συναισθημάτων (π.χ. όταν είμαστε θυμωμένοι αντί να χτυπήσουμε έναν φίλο μας, χτυπάμε ένα μαξιλάρι).*
- *Χρησιμοποιώντας μια κούκλα κουκλοθεάτρου - 'Ο σπουδαίος κύριος εγώ' αφού συστήθηκε στα παιδιά, παρουσίασε τα θετικά στοιχεία του εαυτού του, π.χ. ξέρω να τραγουδώ ωραία κ.ά.. Έπειτα κάθε παιδί έμπαινε στο ρόλο του 'σπουδαίου κύριου εγώ' και παρουσίαζε τον εαυτό του.*
- *Επεξεργασία ποιήματος 'Οι δυο φίλοι' του Ζαχαρία Παπαντωνίου.*
- *Μάθαμε και χορέψαμε το τραγούδι 'Αν όλα τα παιδιά της γης'*
- *Κατασκευάσαμε με πηλό βραχιόλια φιλίας και κάθε παιδί το χάρισε στον φίλο του.*
- *Παίξαμε το 'Κουτί της φιλίας'. Γράψαμε πάνω σε ισάριθμα χαρτιά Α4 τα ονόματά μας και κατόπιν τα κάναμε μια μπάλα. Τοποθετήσαμε σε απόσταση 'το κουτί της φιλίας' και προσπαθήσαμε να ρίξουμε όσες περισσότερες μπάλες-φίλους μέσα στο κουτί. Στο τέλος διαβάσαμε ποιους φίλους 'κερδίσαμε'.*
- *Επίσης, παίξαμε το παιχνίδι 'σώστε τη φιλία'. Είμαστε σε κύκλο και κρατάμε από τις άκρες ένα μεγάλο μπλε πανί όπου συμβολίζει τη*

μαγική θάλασσα. Πάνω στο πανί τοποθετούμε μια μπάλα όπου είναι η φίλια. Στο άκουσμα κάποιων λέξεων που έχουμε προσυμφωνήσει (αγάπη, ηρεμία, κατανόηση) τα παιδιά κινούν απαλά το πανί. Μόλις ακούγεται κάποια από τις αρνητικές λέξεις (φασαρία, καβγάς, κλάμα θυμός κ.ά.) τα παιδιά ανεβοκατεβάζουν έντονα το πανί, προσπαθώντας παράλληλα να προστατεύσουν τη φίλια και να μην πέσει απ' το πανί.

- Χορέψαμε 'τον κύκλο που μεγαλώνει'. Το παιδί ξεκινάει από δυο παιδιά που χορεύουν στο άκουσμα της μουσικής. Όταν η μουσική σταμάτησε, ένα από τα δυο παιδιά καλεί έναν φίλο του στο χορό, εξηγώντας τον λόγο που τον επέλεγε, αποδίδοντάς του ένα θετικό χαρακτηρισμό (π.χ. Καλώ τον Γιάννη γιατί ζωγραφίζει ωραία). Όταν όλα τα παιδιά έχουν πιαστεί στον κύκλο, φωνάζουν ένα σύνθημα:

"Όλοι μαζί, φίλοι καλοί,
όλοι μαζί, πιο δυνατοί!"

- Τέλος, παίξαμε 'Το ταξίδι με το τρενάκι της φιλίας'. Το παιχνίδι ξεκινά με ένα παιδί. Με το άκουσμα της μουσικής κινείται γύρω από μια ομάδα παιδιών. Στο σταμάτημα της μουσικής πλησιάζει κάποιον και του λέει:

Έλα φίλε μαζί μου στο τρένο
σε τοπίο μαγικό να βρεθούμε
να χαρώ, να χαρείς, να χαρούμε!!

Το άλλο παιδί ρωτάει:

Πού είπες ότι θα με πας;

Εκείνος απαντά:

Θα πάμε στις Φιλίας τη χώρα,
μα θα πρέπει να μου φέρεις δώρα!

Το παιδί, λέει το δώρο που φέρνει (αγάπη, ευγένεια, βοήθεια, κ.ά...) και επιβιβάζεται στο τρένο. Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να επιβιβαστούν όλα τα παιδιά.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Φεγγαροσκεπαστής*, εκδόσεις Αίσωπος

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Αξιώτου Αλκμήνη, Δομνίδου Κρυσταλλένια, Κομνηνάκη Μαρία, Χούτου Γεωργία, Κουτίδου Θεοδώρα, Γουλιού Σταυρούλα*

Δείχνουμε το εξώφυλλο του βιβλίου και τα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν τον τίτλο του. Αφού ακούστηκαν όλες οι απόψεις αποκαλύπτουμε τον τίτλο και ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν για το τι μπορεί να αφορά το συγκεκριμένο βιβλίο. Όλες σχεδόν οι προτάσεις των παιδιών αφορούσαν για κάποιον που σκέπαζε το φεγγάρι.

1^η Δραστηριότητα

Περίληψη παραμυθιού: Το παραμύθι αφορά ένα παιδί που ήρθε η σειρά του να αντικαταστήσει το γερασμένο πλέον φεγγαροσκεπαστή. Για να φτάσει όμως το φεγγάρι έπρεπε να φάει την μαγική καραμέλα που θα τον έκανε να πετάξει ως εκεί. Όταν όμως πήγε να την φάει κατάλαβε πως η τσέπη του ήταν τρύπια και την είχε χάσει. Πώς θα έφτανε στο φεγγάρι; Φτάνοντας σ' ένα χωριό συνάντησε ανθρώπους που θέλησαν να τον βοηθήσουν με διάφορους τρόπους. Μάταια όμως. Ξαφνικά εκεί που το μικρό αγόρι και οι φίλοι του είχαν απογοητευθεί ένα μικρό κορίτσι είχε μια ιδέα. Να ανέβει ο ένας πάνω στον άλλο, να δημιουργηθεί μια ανθρώπινη σκάλα και έτσι ο φίλος μας θα έφτανε στο φεγγάρι. Κι έτσι και έγινε!!

Ακολούθησε συζήτηση για το πόσο πολύτιμη είναι η βοήθεια των άλλων και πόσο σημαντικό είναι να έχουμε φίλους. Τα παιδιά ρωτήθηκαν τι σημαίνει γι' αυτά φίλος, τα καταγράψαμε και φτιάξαμε τον ήλιο της φιλίας και σε κάθε ακτίνα γράψαμε τις απαντήσεις των παιδιών (γ.π. φίλος είναι αυτός που με βοηθάει, φίλος είναι αυτός που με αγαπάει, που με σέβεται, που μας συγχωρεί, που με φροντίζει, κ.ά.).

2^η Δραστηριότητα

Αποφασίζουμε μαζί με τα παιδιά να φτιάξουμε την 'Σκάλα της Φιλίας'. Φτιάχνουμε μια σκάλα από χαρτόνι. Τα παιδιά ζωγραφίζουν τον εαυτό τους και τον κόβουν. Τους κολλάνε στην σκάλα, τον ένα πάνω στον άλλον, όπως έγινε και στο παραμύθι που διαβάσαμε...

3^η Δραστηριότητα

Ακροστοιχίδα με τη λέξη ΦΙΛΟΣ. Τα παιδιά αντιγράφουν τις λέξεις, αφού έχουμε μιλήσει γι' αυτές.

ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΙΔΑΝΙΚΟΣ

ΛΕΥΤΕΡΟΣ
Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ
ΣΤΟΡΓΗ

4^η Δραστηριότητα

Φτιάχνουμε τα Βραχιόλια της Φιλίας.

Τα παιδιά πλάθουν με κόκκινο και άσπρο πηλό μπαλάκια μικρά και τα τρυπάμε με ξυλάκια. Τα αφήνουμε να στεγνώσουν. Την επόμενη μέρα τα παιδιά περνάνε συγκεκριμένο αριθμό από μπαλάκια σε σκοινάκια. Τα δένουμε στα χέρια των παιδιών.

5^η Δραστηριότητα

Παίζουμε διάφορα Παιχνίδια συνεργασίας.

Π.χ. τα παιδιά διαλέγουν ένα φίλο τους. Αφού έχουμε δημιουργήσει ένα διάδρομο με εμπόδια, κλείνουμε τα μάτια του ενός παιδιού. Ο φίλος του τον καθοδηγεί προσπαθώντας να φτάσει στο τέρμα χωρίς να ρίξει κανένα εμπόδιο.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Μια παρέα με... Καρδιά!*, Λήδα Βαρβαρούση, Ευρωπαϊκή
Επιτροπή Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα
☺ Εκπαιδευτικός: Μπαφούνη Καλλιόπη

Στα πλαίσια του προγράμματος *Αγωγής Υγείας: Διαπροσωπικές σχέσεις*, διαβάσαμε και επεξεργαστήκαμε μαζί με τα παιδιά διάφορα βιβλία. Ένα από αυτά που μας έδωσε αφορμή για πολλές θεματικές δραστηριότητες υπήρξε και το παραπάνω.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

- Αφήγηση του παραμυθιού.
- Εμπλουτισμός του προφορικού λόγου μέσα από τη συζήτηση για τη φιλία και το πόσο σημαντική είναι στις δύσκολες στιγμές μας. Κάθε παιδί μας ανέφερε κάτι που έκανε για να βοηθήσει το φίλο του όταν τον χρειαζόνταν (με ποιο τρόπο έδειξε τη φιλία του).
- Κάθε παιδί ζωγράφισε και έγραψε το όνομα ενός προσώπου - ζώου του παραμυθιού και έτσι φτιάξαμε τον πίνακα αναφοράς με τους ήρωες του παραμυθιού (Ττέτρος, χρυσόψαρο, χρυσή καρδιά, κόκκινη καρδιά, μάγισσα Άκαρδη, φίδι, λύκος, μέλισσα, ποντικός, αράχνη, πρόβατο, κότα, καρχαρίας, σκαντζόχοιρος, μικρή μαγισσούλα, κουνέλια, δεινόσαυρος, αγελάδα).
- Είπαμε και μάθαμε παροιμίες για τη φιλία:

Καινούργιο φίλο έπιασες παλιό μη λησμονήσεις.

Αγάπα τον φίλο του σου με τα ελαττώματά του.

Η ζωή χωρίς φιλία είναι ουρανός δίχως ήλιο.

Στη συνέχεια χωριστήκαμε σε ομάδες και τις ζωγραφίσαμε. Όταν τελειώσαμε, κάθε ομάδα προσπαθούσε να μαντέψει ποια παροιμία ζωγράφισε η άλλη ομάδα.

- Συζητήσαμε για το τι σημαίνει να είμαι καλός φίλος και τι χρειάζεται η καλή φιλία.
- Φτιάξαμε τη Συνταγή της Καλής Φιλίας:

Υλικά που θα χρειαστείτε:

100 γραμμάρια ΑΓΑΠΗ

100 γραμμάρια ΑΠΟΔΟΧΗ

100 γραμμάρια ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

200 γραμμάρια ΣΤΗΡΙΞΗ

60 γραμμάρια ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ

1 φλυτζάνι του τσαγιού ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

3 κουταλιές της σούπας ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

Εκτέλεση:

Ανακατεύουμε απαλά σε ένα μπολ την ΑΓΑΠΗ, την ΑΠΟΔΟΧΗ, την ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ, την ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ. Ρίχνουμε μέσα την ΣΤΗΡΙΞΗ, την ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ και αργά αργά την ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ. Όταν λιώσουν καλά όλα τα υλικά τα βάζουμε στο ταψί και ψήνουμε σε δυνατό φούρνο για αρκετό .. καιρό. Καλή επιτυχία σε όλους σας!

- Γράψαμε πάνω στην αφίσα που φτιάξαμε μηνύματα φιλίας από το βιβλίο:

Είμαστε όλοι ενωμένοι κι αγαπημένοι!

Αν και είμαστε τόσο διαφορετικοί μεταξύ μας, επειδή συνεργαζόμαστε τα καταφέρνουμε σε όλα μια χαρά!

Είμαστε μια παρέα για τα άσχημα και τα ωραία!

Είμαστε φίλοι καρδιακοί όπου και αν πας και εμείς μαζί!

- Γράψαμε σε κανσόν χαρτόνι τη λέξη 'φιλία' σε διάφορες γλώσσες. Προσπάθησαν να τις πουν με τον τρόπο που προφέρονται. Συνειδητοποίησαν την παγκόσμια διάσταση της φιλίας και κατάλαβαν ότι αυτό που διαφοροποιείται κάθε φορά είναι το μέσο επικοινωνίας, δηλαδή η γλώσσα.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Χρονική ακολουθία των εικόνων του παραμυθιού (πρώτα, μετά, έπειτα, στο τέλος).
- Από τον πίνακα αναφοράς μετρήσαμε τα πρόσωπα - ζώα που πήγαν να σώσουν την κόκκινη καρδιά.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Αναζητήσαμε και βρήκαμε στο χάρτη τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τονίσαμε ότι όλες οι χώρες αυτές είναι φίλες μεταξύ τους.
- Μάθαμε τη σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ (ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ)

- Τα παιδιά ζωγράρισαν ότι τους έκανε εντύπωση από το βιβλίο και έγραψαν τον τίτλο του.
- Φτιάξαμε την 'αλυσίδα της φιλίας'. έκοψαν λωρίδες από κάνσον χαρτόνι, έγραψαν το όνομά τους, ζωγράφισα το χαρτόνι. Έπειτα ενώσαμε τις λωρίδες με συρραπτικό και τις κρεμάσαμε σε εμφανές σημείο της τάξης τονίζοντας ότι είμαστε όλοι ενωμένοι και αγαπημένοι.
- Φτιάξαμε αφίσα με τον εξής τρόπο: Σε χαρτί του μέτρου σχημάτισαμε με το μολύβι μια καρδιά, με κόκκινα γκοφρέ μπαλάκια, την

διακοσμήσαμε γύρω γύρω, στο εσωτερικό της γράψαμε νηπιαγωγείο Αγίου Κωνσταντίνου και την χρωμάτισαμε με κόκκινη λαδοπαστέλ. Από την εξωτερική πλευρά της καρδιάς, περιμετρικά, κολλήσαμε τα χαρτάκια που είχαν ζωγραφίσει τα παιδιά τον εαυτό τους και είχαν γράψει το όνομά τους. Όλες αυτές τις ζωγραφιές τις ενώσαμε με μια κορδέλα. Έπειτα στο χώρο που μας έμεινε, γράψαμε τα μηνύματά μας (βλ. Δραστηριότητες Γλώσσας) και τον τίτλο της αφίσας ΜΙΑ ΠΑΡΕΑ ΜΕ... ΚΑΡΔΙΑ!

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ (ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ)

- Τα παιδιά δραματοποίησαν την ιστορία του βιβλίου.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ (ΜΟΥΣΙΚΗ)

- Την ώρα του φαγητού ακούσαμε το cd που έχει το βιβλίο.
- Ακούσαμε και μάθαμε το τραγούδι Φίλοι για πάντα του Νικόλα (Παιδική Eurovision 2003).

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ (ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ)

- Βάλαμε μια χαρούμενη μουσική και τα παιδιά χόρευαν στο ρυθμό της. Μόλις σταματούσαμε τη μουσική όλα τα παιδιά σχημάτιζαν με το σώμα τους μια καρδιά.
- Χωριστήκαμε σε ζευγάρια. Φτιάξαμε μια διαδρομή με εμπόδια όπου στο τέλος της ήταν φυλακισμένο το ένα παιδί από την Άκαρδη Μάγισσα. Ο φίλος του προσπαθεί να περάσει τα εμπόδια με επιτυχία, να το απελευθερώσει και να γυρίσουν και οι δυο μαζί πίσω μέσα από τα εμπόδια.

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Πληκτρολογήσαμε στον υπολογιστή τον τίτλο του βιβλίου.
- Βρήκαμε πώς λέγεται η φιλία σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη συνέχεια -επειδή τους άρεσε- και σε άλλες χώρες της γης.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Δεν σ' έχω φίλη, Γεωργία Λάττα, εκδόσεις Διάπλους.*
- © *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Βασιλείου Ειρήνη, Σαμουρέλη Δήμητρα*

Οι διαφορές που δημιουργούνται ανάμεσα σε κάποια νήπια αποτέλεσαν αφορμή μας για να παρουσιάσουμε αυτό το βιβλίο.

Πριν την ανάγνωσή του τα παιδιά παρατηρώντας το εξώφυλλο έκαναν υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου. Έπειτα διαβάσαμε το βιβλίο και συζητήσαμε για το περιεχόμενο του κειμένου. Συγκεκριμένα μιλήσαμε για τον θυμό και κάναμε υποθέσεις για το πώς θα ήταν η ζωή μας αν δεν είχαμε φίλους, με τι θα έμοιαζε, τι χρώμα θα είχε κ.λπ.

Στη συνέχεια δραματοποιήσαμε την ιστορία και σχολιάσαμε τα συναισθήματα που μας δημιουργήθηκαν παίζοντας κάποιο ρόλο. Προτείναμε στα παιδιά να ζωγραφίσουν το παραμύθι σε ζευγάρια (τα ζευγάρια δημιουργήθηκαν τυχαία). Έπειτα σχολιάσαμε τις ζωγραφιές τους και δόθηκε έμφαση στα συναισθήματα που μας δημιουργούνται όταν δεν έχουμε φίλους. Τα παιδιά συμφωνήσανε στο ότι είναι χαρούμενα όταν είναι όλοι πολύ καλοί φίλοι μεταξύ τους, όταν είναι όλοι μαζί μια ομάδα.

Προτείναμε στα παιδιά να αποκτήσουμε ένα σύνθημα της δικής μας ομάδας το οποίο θα λέμε όλοι μαζί κάθε φορά που θα μαζευόμαστε, αυτό είναι το εξής: «Όλοι μαζί φίλοι καλοί, όλοι μαζί πιο δυνατοί!» Τα παιδιά συμφώνησαν να αποτελεί αυτή η φράση το σύνθημά μας. Μαζί με το σύνθημα φτιάξαμε και το έμβλημα της ομάδας μας. (Κόψαμε το έμβλημα σε τέσσερα κομμάτια και τα παιδιά χωρίστηκαν τυχαία σε τέσσερις ομάδες, κάθε κομμάτι χρωματίστηκε με λαδοπαστέλ από μία ομάδα. Στη συνέχεια κολλήσαμε τα κομμάτια για να ξαναφτιάξουμε το έμβλημα το οποίο φωτογραφήσαμε, εκτυπώσαμε σε μέγεθος πορτοφολιού, πλαστικοποιήσαμε και με αυτό τον τρόπο φτιάξαμε την κονκάρδα για κάθε παιδί της ομάδας μας.).

Επιπλέον φτιάξαμε το στεφάνι της φιλίας το δέντρο της φιλίας και μια αλυσίδα από χάρτινους κρίκους.

***Στεφάνι της φιλίας:** κάθε παιδί έκοψε ένα λουλούδι στο κέντρο του οποίου κόλλησε τη φωτογραφία του κι έπειτα κολλήσαμε όλα τα λουλούδια επάνω στο στεφάνι.*

***Δέντρο της φιλίας:** κάθε παιδί βουτούσε την παλάμη του σε πράσινη δαχτυλομπογιά κι άφηνε το αποτύπωμά του επάνω στο δέντρο στη συνέχεια παροτρύναμε τα παιδιά να πούνε λέξεις οι οποίες να ταιριάζουν της φιλίας και τις γράψαμε επάνω στο δέντρο.*

***Αλυσίδα:** κάθε παιδί πήρε ένα μπλε κι ένα άσπρο χαρτονάκι και τα έκοψε σε λωρίδες, στη συνέχεια έκανε τις λωρίδες κρίκους κλείνοντάς τες με συρραπτικό και περνώντας τη μια μέσα στην άλλη (άσπρο - μπλε εναλλάξ)*

τέλος όταν όλα τα παιδιά είχαν φτιάξει την αλυσίδα τους τις ενώσαμε όλες μεταξύ τους φτιάχνοντας μια τεράστια αλυσίδα. Συζητήσαμε με τα παιδιά για το πόσο σημαντικό είναι να είμαστε όλοι μαζί μια αλυσίδα και ο ένας να εξαρτάται από τον άλλον. Τέλος κρεμάσαμε την αλυσίδα στην τάξη σαν γιρλάντα με σκοπό να την διακοσμήσουμε για την γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου.

Μάθαμε το ποίημα το Γ. Ρίτσου : «Αν όλα τα παιδιά της γης», το παίξαμε (κάναμε κύκλο και στο κέντρο βάλουμε τη γη) και κάθε παιδί ζωγράφισε μια εικόνα από το ποίημα. Ακόμη μάθαμε το ποίημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου: «Οι δυο φίλοι».

Είπαμε παροιμίες σχετικές με τη φιλία και συζητήσαμε το νόημά τους (κράτα με να σε κρατώ να ανεβούμε στο βουνό, το ένα χέρι νίβει το άλλο και τα δυο το πρόσωπο, δείξε μου το φίλο σου να σου πω ποιος είσαι).

Μάθαμε τα τραγούδια: «Ελάτε να γίνουμε φίλοι της Μ. Κυνηγού», «Τα παιδιά ζωγραφίζουν στον τοίχο», «Πράσινο, κίτρινο και γκριζάκι..»

Παίξαμε ομαδικά παιχνίδια όπως: Δεν περνάς κυρά Μαρία, Τα αγαλματάκια, Μουσικές καρέκλες, Η μικρή Ελένη.

Παίξαμε παιχνίδια εμπιστοσύνης: Τα παιδιά γίνονται ζευγάρια, στο ένα παιδί κλείνουμε τα μάτια με μαντήλι, το άλλο παιδί πρέπει να το κατευθύνει με οδηγίες, στο χώρο που επέλεξαν να κάνουν τη φωλιά τους. Δημιουργούμε μια διαδρομή με μικρά εμπόδια.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: Ένας για όλους και όλοι για έναν, Weninger Brigitte, εκδόσεις Πατάκη

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Τσαβέα Αθηνά, Μπαριώτη Ευαγγελία

- Στη γωνιά της βιβλιοθήκης τοποθετήθηκαν διάφορα βιβλία σχετικά με το θέμα. Κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων τα παιδιά παρατηρούν τα παραμύθια και τις εικόνες τους. Μόλις καθίσαμε στην παρεούλα, ρωτήσαμε τα νήπια ποιο παραμύθι τους άρεσε και μετά από ψηφοφορία έγινε επιλογή του συγκεκριμένου βιβλίου «Ένας για όλους και όλοι για έναν».
- Μετά την ανάγνωση του παραμυθιού έγιναν ερωτήσεις κατανόησης του περιεχομένου προς τα παιδιά, όπως και ερωτήσεις σχετικές με αισθήματα φιλίας και αγάπης π.χ. τι σημαίνει για τα παιδιά η λέξη φίλος ή φιλία, τί μπορούμε να κάνουμε με τους φίλους μας, πώς φερόμαστε σε εκείνους κ.α. Μερικές ενδεικτικές απαντήσεις των παιδιών ήταν πως τους με τους φίλους μας παίζουμε, ζωγραφίζουμε, διασκεδάζουμε και τους λέμε τα προβλήματά μας. Στην ερώτηση τί είναι ο φίλος τα παιδιά είπαν πως είναι κάποιος που αγαπάμε, αγκαλιάζουμε, φιλάμε, του φέρνουμε δώρα και λουλούδια, κάνουμε παρέα και μοιραζόμαστε προβλήματα και παιχνίδια. Στην ερώτηση τι είναι η παρέα, τα νήπια απάντησαν πώς είναι μια ομάδα από φίλους ενωμένους.
- Στη συνέχεια, μέσα σε ένα κουτί τοποθετήσαμε τα ονόματα των παιδιών. Τα νήπια επέλεξαν το όνομα ενός συμμαθητή τους και έγιναν μικρές ομάδες των 2 νηπίων. Οι ομάδες συζήτησαν, στην παρεούλα αρχικά, ποια εικόνα η στιγμή τους έκανε εντύπωση από το παραμύθι και κάθισαν στα τραπεζάκια για να την αποτυπώσουν στο χαρτί. Ένα κοριτσάκι ανέφερε, μετά το τέλος της δραστηριότητας, πως η ζωγραφιά της δε θα γινόταν τόσο καλή αν δε τη βοηθούσε το αγοράκι που ήταν στην ίδια ομάδα με εκείνη.
- Δείξαμε στα παιδιά εικόνες από λουλούδια, ενώ παρατηρήσαμε και εκείνα που μαζέψαμε από την αυλή. Συμπεράναμε πως τα πέταλα του λουλουδιού κάνουν και εκείνα παρέα, ενώ το κοτσάνι τα προστατεύει από το να πέσουν. Τότε αποφασίσαμε να φτιάξουμε το δικό μας λουλούδι. Ρωτήσαμε τα νήπια για τον τρόπο που θα το φτιάξουμε και εκείνα πρότειναν να ζωγραφίσουμε το κοτσάνι με πράσινη τέμπερα και τα πέταλα να κατασκευαστούν με πολύχρωμα χαρτιά. Δόθηκαν σε εκείνα χαρτονάκια πάνω στα οποία σχεδίασαν πέταλα και κατόπιν τα κολλήσαμε πάνω σε μεγάλο χαρτόνι όπου σχεδιάστηκε και το κοτσάνι του λουλουδιού. Τότε αποφασίσαμε

πάνω στα πέταλα να γράψουμε λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό, όταν ακούμε τη λέξη φιλία. Τα παιδιά πρότειναν λέξεις όπως ΠΡΟΣΟΧΗ, ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΒΟΗΘΕΙΑ, ΣΕΒΑΣΜΟΣ, ΑΓΚΑΛΙΑ, ΑΓΑΠΗ, ΚΑΡΔΙΑ, ΠΑΙΧΝΙΔΙ και στη γύρη του λουλουδιού γράψαμε τη λέξη ΦΙΛΙΑ.

- Παροτρύναμε τα νήπια να γίνουμε καλοί φίλοι, όπως ακριβώς και τα ζώακια του παραμυθιού. Έτσι, οι μαθητές αποφάσισαν να κάνουν μία μεγάλη αγκαλιά και να αγκαλιάσουν όλους τους συμμαθητές τους. Παράλληλα, αποφασίσαμε να ενώσουμε τα χέρια μας και να φωνάξουμε διάφορα συνθήματα, όπως «Ένας για όλους και όλοι για έναν», «Όλοι μαζί, όλοι φίλοι καλοί» κ. α που εμπνεύστηκαν τα ίδια τα νήπια.

- Παίξαμε ένα παιχνίδι, κατά τη διάρκεια του οποίου δέναμε τα μάτια σε ένα νήπιο και ένα άλλο το καθοδηγούσε μέσα στην τάξη. Τα παιδιά γέλασαν πολύ με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα και παραδέχτηκαν πόσο σημαντική είναι η βοήθεια που δεχόμαστε από τους φίλους μας.

- Συζητήσαμε στην παρεούλα για τους φίλους μας, ποιοι είναι αυτοί και τι μας αρέσει να κάνουμε μαζί τους. Τότε δόθηκαν στα παιδιά χαρτιά, ώστε να αποτυπώσουν τους αγαπημένους τους φίλους στο χαρτί.

- Βάλαμε μουσική και τα νήπια επέλεξαν ένα φίλο για να χορέψουν. Μόλις, η μουσική σταματούσε έπρεπε να αλλάξουν φίλο και να χορέψουν με αυτόν κ.ο.κ. Η δραστηριότητα αυτή φάνηκε να διασκεδάζει τα παιδιά, ενώ παράλληλα τους δόθηκε η ευκαιρία να αγκαλιάσουν όλους τους συμμαθητές τους και να μιλήσουν με αυτούς.

- Τα νήπια κινούνταν στο χώρο της τάξης με συνοδεία μουσικής. Κάθε φορά που η μουσική σταματούσε τα παιδιά ακουμπούσαν κάποιο σημείο του σώματός τους στο σώμα ενός συμμαθητή τους π.χ. πλάτη με πλάτη ή κεφάλι με κεφάλι. Κάθε φορά που το παιχνίδι συνεχιζόταν έπρεπε να ακουμπήσουν κάποιο μέλος του σώματός τους σε διαφορετικό συμμαθητή τους, έτσι ώστε να έρθουν σε επαφή με όλους τους συμμαθητές τους. Τα νήπια φάνηκε να συμμετέχουν με μεγάλη προθυμία στη δραστηριότητα και διασκεδάσαν πολύ, ενώ ήρθαν σε σωματική επαφή με όλα τα παιδάκια.

- Οι μαθητές έμαθαν το ποίημα, ΑΣΤΡΑ, ΜΑΥΡΑ, ΚΙΤΡΙΝΑ το οποίο συνόδευσαν με κίνηση ανάλογα με το περιεχόμενο των στίχων.

*Άσπρα χέρια, μαύρα χέρια,
Κίτρινα και αθώα χεράκια,
Όλοι παίζουν με τα ίδια παιχνιδάκια.*

*Άσπρα πόδια, μαύρα πόδια
Κίτρινα τα ποδαράκια,
Μες στα πάρκα κυνηγιούνται
Σαν πουλάκια*

*Άσπρα, μαύρα, κιτρινούλια,
τρέξτε να έρθετε κοντά μου
σεις, παιδάκια όλου του κόσμου
και δικά μας.*

- Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 4 ομάδες. Μέσα σε ένα κουτί τοποθετήθηκαν τα 4 επίπεδα σχήματα τρίγωνο, τετράγωνο, κύκλος και ορθογώνιο. Τα νήπια επέλεξαν ένα σχήμα και σύμφωνα με αυτό που επέλεξαν έγιναν ομάδες. Δείξαμε στους μαθητές παράσημα και αποφασίσαμε να φτιάξουμε ένα για να γιορτάσουμε τη φιλία μας. Τα παιδιά σε ένα μεγάλο χαρτόνι, σχεδίασαν ένα μεγάλο παράσημο, το οποίο κόψαμε σε 4 κομμάτια, τα οποία οι ομάδες έβαψαν. Τα νήπια ένωσαν τα κομμάτια, τα κολλήσαμε σε ένα μεγαλύτερο χαρτόνι. Τότε φωτογραφίσαμε το παράσημο, έγινε σμίκρυνση, το πλαστικοποιήσαμε και δόθηκε ένα σε κάθε παιδί.

- Τα παιδιά έπαιξαν ένα παιχνίδι το οποίο ονομάζεται «Η Τριγκίπισσα της Φιλίας». Σε αυτό το παιχνίδι λέμε την εξής ιστορία στα παιδιά, «Μια πριγκίπισσα που την έλεγαν Φιλία κατοικούσε σε ένα όμορφο παλάτι που όλοι την έβλεπαν και εκείνη έβλεπε τους πάντες. Οι φίλοι της την προστάτευαν, η Αγάπη, η Αλήθεια, ο Σεβασμός, η Συνεργασία. Λίγο πιο κει όμως παραμόνευαν οι εχθροί της, ο Θυμός, η Ζήλια, το Μίσος, η Εκδίκηση. Κάθε μέρα ένας από τους εχθρούς έκανε επίθεση και οι φίλοι αγωνίζονταν να την προστατεύσουν». Τα νήπια έπρεπε να μαντέψουν τι γινόταν κάθε μέρα που ένας από τους εχθρούς την επισκεπτόταν και με ποιους τρόπους οι εχθροί μπορούσαν να καταστρέψουν την πριγκίπισσα Φιλία. Τι θα μπορούσαν να κάνουν οι φίλοι της για να την προστατέψουν. Τα παιδιά είπαν πως ο Θυμός, το Μίσος κ.α. δεν είναι ωραία συναισθήματα και για να τα καταπολεμήσουμε πρέπει το μυαλό μας να κάνει ωραίες σκέψεις. Συγκεκριμένα, ένα παιδί ανέφερε πως οι σκέψεις μας πρέπει να είναι ροζ για να διώχνουν τις μαύρες.

Για αυτό αποφάσισαν να φτιάξουν πυροτεχνήματα, τα οποία πέφτοντας αλλάζουν τη σκέψη της Ζήλιας ή του Μίσους και τους κάνουν καλούς. Έτσι η Φιλία σώζεται.

- *Δόθηκε στους μαθητές η ιδέα να φτιάξουμε ένα τρένο. Τα παιδιά παρατήρησαν σε φωτογραφίες διάφορα είδη τρένων και κατόπιν έδωσαν τις δικές τους ιδέες για την κατασκευή του δικού μας. Αποφάσισαν, λοιπόν, να γίνουν οι ίδιοι τα βαγόνια, φορώντας πάνω στο σώμα τους κούτες. Αρχικά, τα νήπια χωρίστηκαν σε ομάδες, παρέλαβαν χαρτιά, κόλλες, μαρκαδόρους και στόλισαν τα βαγόνια - κούτες. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα πήρε την κούτα της και έβαλαν τα σώματά τους μέσα. Έτσι, γύρισαν πολλές «χώρες», είδαν πολλά «αξιοθέατα», αλλά κυρίως φάνηκε να συνεργάζονται αρμονικά και με πολλή χαρά.*

- *Τα νήπια, με την ενθάρρυνση των νηπιαγωγών, έπαιξαν ένα παιχνίδι, το οποίο ονομάζεται «Ο κύκλος που μεγαλώνει». Σε αυτό το παιχνίδι ένα ένα τα παιδιά σηκώνονται, λένε κάτι όμορφο για ένα συμμαθητή τους και τότε το νήπιο αυτό σηκώνεται και πιάνει το χέρι του παιδιού που το κάλεσε. Έτσι, όλα τα παιδιά, λέγοντας κάτι όμορφο για τους φίλους τους, φτιάχνουν έναν κύκλο, ο οποίος γυρνά γύρω γύρω.*

- *Αποφασίστηκε, να δοθεί στα παιδιά ένα δίπλωμα, το δίπλωμα της Φιλίας. Πάνω σε ένα χαρτί, το οποίο αποτελούσε το δίπλωμα, τα νήπια έγραψαν το όνομα τους και στο τέλος της ημέρας τους δόθηκε, ώστε να το πάρουν σπίτι τους.*

- ΒΙΒΛΙΟ: *Τι κι αν είμαι ασβός*, Μάιρα Παπαθανασοπούλου, εκδόσεις Πατάκη - *Το μικρό μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του*, Κλαίρη Γεωργέλλη, εκδόσεις Μεταίχμιο.
 - ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Αικατερίνη Κρυστάλλη, Πολυξένη Ανδρέου, Μαρία Κουρελά.*
- *Το Κλασικό Τμήμα επέλεξε το βιβλίο «Τι κι αν είμαι ασβός» της Μάιρας Παπαθανασοπούλου.*

Παιδί και Γλώσσα:

- *Ανάγνωση του βιβλίου και συζήτηση για το περιεχόμενό του. Καταγραφή των εντυπώσεων των νηπίων.*
- *Συνέντευξη από τα παιδιά και καταγραφή των ιδεών -απόψεών τους σχετικά με τη φιλία. Δημιουργούμε ένα κείμενο-σύνθεση όλων των ιδεών και εν συνεχεία το διανέμουμε στις οικογένειές τους.*
- *Ανατρέχουμε στο παιδικό λεξικό για να εντοπίσουμε το λήμμα Φιλία και εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιό μας με συνώνυμα, υποκοριστικά και αντίθετα: φιλαράκι, παρέα, συντροφιά, εχθρός κ.α.*
- *Διαβάζουμε το ποίημα της φιλίας «Εγώ κι εσύ» καθώς και το «Καλημέρα φιλαράκι» και τα απαγγέλουμε ρυθμικά.*
- *Τα νήπια ενθαρρύνονται να εκφράσουν τα φιλικά τους αισθήματα στη φίλη τους Κέικο που ζει στην Ιαπωνία, συντάσσοντας ένα γράμμα.*
- *Επεξεργαζόμαστε το ποίημα της Μ. Γουμενοπούλου «Γλυκό τσαμπί σταφύλι».*
- *Γράφουμε τη λέξη ΦΙΛΙΑ σε ορισμένες διαφορετικές γλώσσες και ακούμε τον ήχο της προφοράς τους από cd και τις επαναλαμβάνουμε.*
- *Μαθαίνουμε παροιμίες και εκφράσεις για την φιλία και αντιγράφουμε-ανασυνθέτουμε μερικές από αυτές π.χ. «κράτα με να σε κρατώ να ανεβούμε στο βουνό» κτλ.*

Παιδί και Μαθηματικά:

- *Χρονική σειροθέτηση των κύριων σκηνών της ιστορίας του ασβού.*
- *Διαφοροποιήσεις μεταξύ των ηρώων της ιστορίας (ομοιότητες-διαφορές).*
- *Μετρήσεις-συγκρίσεις των ζώων-φίλων του ασβού ή των εχθρών του.*

Παιδί και Πληροφορική:

- Γνωριμία με έργα ζωγραφικής διακεκριμένων ζωγράφων όπως: Ιακωβίδη «Παιδική συναυλία», Μακόφσκι «Παιδιά και φαναράκια».
- Γράφουμε τη λέξη φιλία στο word.
- Παρατηρούμε τα παιδιά στις διάφορες Ηπείρους και μαθαίνουμε για την καθημερινή τους ζωή.

Παιδί-Δημιουργία και Έκφραση:

- Κουκλοθεατρική παράσταση του παραμυθιού.
- Δημιουργία άλμπουμ με τις ζωγραφιές των καλύτερων φίλων μας.
- Φιλοτεχνούμε τα πάπλωμα της φιλίας από μικρά κομμάτια υφασμάτων (patchwork).
- Τα δώρα στους φίλους μας: βότσαλα ζωγραφιστά και διακοσμημένα ειδικά από εμάς.
- Παιχνίδι συνεργασίας: μουσικές καρέκλες φιλίας.
- Μουσικοκινητικό θεατρικό παιχνίδι: «Γάλα με κακάο» βασιμμένο στο ομότιτλο τραγούδι.
- Μουσικοκινητικό παιχνίδι με στεφάνια: «Οι πλανήτες της φιλίας».
- Παιχνίδια επικοινωνίας και καλλιέργεια ενσυναίσθησης:
 - α) Καθοδηγώ το ζευγάρι μου στα εμπόδια (τυφλός -οδηγός)
 - β) Εγώ και το όμορφο ζευγάρι μου: κάθε παιδί επιλέγει να μεταμφιέσει ή να καλλωπίσει τον φίλο του και να τον παρουσιάσει με θετικό τρόπο στην ομάδα.
- Μουσικά παιχνίδια σχηματισμού ομάδων: ζευγάρια, τριάδες, τετράδες. Δημιουργία γλυπτών με την κίνηση και τα σώματά μας.
- Παιχνιδοτραγούδα Μ. Φιλιππάκη: «Μιχάλης», «Τρέχω και καλπάζω», «Γάτα και σκύλος».
- Εκμάθηση τραγουδιών: «Ελάτε να γίνουμε φίλοι» Μ. Κυνηγού, «Καλημέρα φιλαράκι» με ρυθμική συνοδεία κρουστών μουσικών οργάνων.
- Ζωγραφίζουμε τις εντυπώσεις μας από το συγκεκριμένο παραμύθι.
- Ομαδική κατασκευή άλμπουμ με θέμα «Το τραγούδι της φιλίας- εγώ και ο φίλος μου».

- Το Ολοήμερο Τμήμα επέλεξε το βιβλίο «Το μικρό μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του» της Κλαίρης Γεωργέλλη.
- Ανάγνωση και επεξεργασία του βιβλίου, συζήτηση για τη σωστή συμπεριφορά των φίλων μεταξύ τους.
 - Ζωγραφίζουμε τους ήρωες του βιβλίου και τους τοποθετούμε με τη σειρά που εμφανίζονται.
 - Μοιράζουμε τους ρόλους και κατασκευάζουμε βραχιόλια για τον καθένα.
 - Δραματοποιούμε την ιστορία.
 - Συμπληρώνουμε το σταυρόλεξο της φιλίας.
 - Συζήτηση, επεξεργασία και ανασύνθεση φράσεων και παροιμιών σχετικά με τη φιλία.
 - Επεξεργασία του ποιήματος «Το ποίημα της φιλίας» και κατασκευή εικονογραφημένου βιβλίου.
 - Κατασκευή «Τα ανοιξιάτικα καρδουλόδεντρα».
 - Κατασκευή «παλάμες φιλίας», ανά δυο τα νήπια αποτυπώνουν τις παλάμες τους και εξηγούν γιατί είναι φίλοι.
 - Φτιάχνουμε τα βραχιόλια της φιλίας με στολίδι που είναι κομμένο στη μέση και κάθε φίλος έχει από μισό.
 - Φτιάχνουμε κολιέ και μπρελόκ από πηλό για να τα χαρίσουμε στους φίλους μας.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ματού, ο Κόκκινος Γάτος*, Eric Battut, εκδόσεις Μεταίχμιο
© Εκπαιδευτικός: Καρατσιουμπανη Παναγιώτα

Το παραμύθι που επιλέξαμε να δουλέψουμε, αναφέρεται στην ανθρώπινη αξία της φιλίας και περιγράφει πώς ένας γάτος βρήκε ένα αυγό, μέσα από το αυγό βγήκε ένα πουλάκι και ο Ματού αποφάσισε να μην το φάει με αποτέλεσμα ο γάτος και το πουλάκι να γίνουν δυο "καλοί φίλοι"!

1^η Δραστηριότητα

Ανάγνωση παραμυθιού.

Διαβάζουμε στα παιδιά το παραμύθι και τους δείχνουμε τις εικόνες. Ζητάμε από τα παιδιά να κάνουν αναδιήγηση του παραμυθιού (τι έλεγε το παραμύθι) και συζητάμε ποιο ήταν το νόημά του. Κάνουμε στα παιδιά κάποιες ερωτήσεις για την καλύτερη εμπέδωση του παραμυθιού. Π.χ.

- *Πώς βρήκε ο Ματού το αυγό;*
- *Γιατί δεν έφαγε το αυγό; Τι σκέφτηκε;*
- *Όταν έσπασε το αυγό, τι βγήκε από μέσα;*
- *Πώς ένιωθε ο Ματού όταν έπαιζε με το πουλάκι;*
- *Γιατί τελικά μετάνιωσε και αποφάσισε να μην φάει το αυγό;*
- *Πώς αισθανόταν ο Ματού όταν έφυγε από κοντά του το πουλάκι;*
- *Γιατί ένιωθε τόσο μόνος;*
- *Πώς ένιωσε ο Ματού όταν ξαναγύρισε το πουλάκι και έφερε μαζί και την οικογένειά του;*

2^η Δραστηριότητα

"Ζωγραφίζω τον εαυτό μου και τον φίλο μου από το νηπιαγωγείο"

Δίνουμε στα παιδιά λευκά χαρτιά και μαρκαδόρους και ζητάμε να ζωγραφίσουν τον εαυτό τους και έναν φίλο τους από το νηπιαγωγείο. Αφού τελειώσουν όλα τα παιδιά, μαζευόμαστε στην παρεούλα και κάθε παιδί παρουσιάζει την εργασία - ζωγραφιά του αιτιολογώντας γιατί επέλεξε να ζωγραφίσει το συγκεκριμένο παιδί για φίλο του.

3^η Δραστηριότητα

"Το Βιβλίο της Φιλίας"

Δίνουμε σε κάθε παιδί ένα λευκό χαρτί που έχει γραμμένο πάνω τον τίτλο 'Είμαι φίλος όταν...'. Ζητάμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ό,τι θέλουν,

σύμφωνα με τον παραπάνω τίτλο. Όταν τελειώσουν, ρωτάμε το καθένα τι ζωγράφισε και το γράφουμε. Κάποια παιδιά ζωγράφισαν:

Π.χ. Είμαι φίλος όταν.....

Μοιραζόμαστε τα παιχνίδια

Πιανόμαστε χέρι - χέρι

Παίζουμε αγαπημένα

Λέμε 'ευχαριστώ' και 'παρακαλώ' όταν μας δίνουν ένα παιχνίδι

Όταν βοηθάμε ένα συμμαθητή μας σε μια εργασία που δυσκολεύεται να την τελειώσει.

Τέλος, μαζεύουμε όλες τις ζωγραφιές των παιδιών και τις κάνουμε βιβλίο με εξώφυλλο τον Ματού και το Πουλάκι ύστερα από πρόταση των παιδιών.

4^η Δραστηριότητα

"Το Τρένο της Φιλίας"

Κόβουμε από κανσόν χαρτόνι πολύχρωμα βαγόνια. Κάθε παιδί παίρνει τη φωτογραφία του (μικρές τετράγωνες φωτογραφίες, μόνο το πρόσωπο, τις οποίες είχαμε ζητήσει από τους γονείς στην αρχή της χρονιάς), την κολλάει πάνω σε ένα βαγόνι και κάτω από τη φωτογραφία γράφει το όνομά του. Κατόπιν επιλέγει από τα υπόλοιπα παιδιά, ποιος θα είναι ο 'φίλος-συνταξιδιώτης' του. Ρωτάμε το παιδί που επιλέχθηκε αν συμφωνεί και κολλάει με τη σειρά του, τη δική του φωτογραφία στο ίδιο βαγόνι, γράφοντας από κάτω το όνομά του. Το ίδιο κάνουν και τα υπόλοιπα παιδιά. Έτσι έχουμε δημιουργήσει το "Τρένο της Φιλίας" όπου σε κάθε βαγόνι 'ταξιδεύουν' σε ζευγαράκια δύο παιδιά.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Πόσο μ' αρέσει να κάνω φίλους*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις
Σύγχρονοι Ορίζοντες
☺ Εκπαιδευτικός: Κατερη Σοφία

Χρησιμοποίησα το τραγούδι Καλημέρα, καλημέρα, της Νίκης Κάντζου από το περιοδικό Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Ακούμε με τα παιδιά το τραγούδι και το συνοδεύουμε με ρυθμικά χτυπήματα και μιμητικές κινήσεις.

<i>Καλημέρα φιλαράκι</i>	<i>Καλημέρα, καλημέρα</i>	<i>Καλημέρα φιλαράκι</i>
<i>Χτυπάω παλαμάκι!</i>	<i>Η ζωή είναι ωραία!</i>	<i>Χτυπάω παλαμάκι!</i>
<i>Καλημέρα φιλαράκι</i>	<i>Καλημέρα, καλημέρα</i>	<i>Καλημέρα φιλαράκι</i>
<i>Χαιρετώ το γειτονάκι!</i>	<i>Έλα τώρα στην παρέα!</i>	<i>Χαιρετώ το γειτονάκι!</i>

Συζητάμε με τα παιδιά τι είναι 'φιλία' και μερικές από τις απαντήσεις είναι οι ακόλουθες:

- ✓ *Να παίζουμε συντροφιά!*
- ✓ *Φιλία είναι να βοηθάμε ο ένας τον άλλο!*
- ✓ *Να μιλάμε ευγενικά στους φίλους μας!*
- ✓ *Να μοιραζόμαστε ότι έχουμε!*

Σε αυτό το σημείο ζητάμε από τα παιδιά να εικονογραφήσουν τις απαντήσεις τους σε ένα κομμάτι χαρτί Α4 και να γράψουν, εφόσον είναι εξοικειωμένα με τη γραφή, την άποψή τους πάνω από τη ζωγραφιά. Συγκεντρώνοντας όλες τις ζωγραφιές φτιάχνουμε μια μεγάλη αφίσα με τίτλο (Φιλία είναι..) και τη στολίζουμε στην τάξη μας.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε το βιβλίο και το διαβάζουμε στα παιδιά. Τους προκάλεσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, συζητήσαμε πάνω σ' αυτό και τα παιδιά πρότειναν να το τοποθετήσουμε στη βιβλιοθήκη ώστε να μπορούν να το δανείζονται και στο σπίτι τους.

Οι κατασκευές που ακολούθησαν έγιναν με αφορμή δύο κομμάτια του βιβλίου που μας άρεσαν πολύ. Η Λουλού η βίδρα λέει στον Κοκκινότριχη, τον σκίουρο, ότι τα λουλούδια (μαργαρίτες) στο λιβάδι είναι φίλοι της γιατί είναι όμορφα, μυρίζουν ωραία και μοιάζουν με χαμογελαστά προσωπάκια. Έπειτα οι δύο ήρωες του βιβλίου παίζουν με τις πεταλούδες, τις πιάνουν και μετά τις αφήνουν ελεύθερες γιατί όπως λένε 'Δεν πρέπει να κρατάμε τους φίλους μας φυλακισμένους'. Φτιάχνουμε μαργαρίτες από χαρτόνι και χαρτί γκοφρέ για να στολίσουμε την τάξη μας τώρα την Άνοιξη και στο κέντρο της κάθε μαργαρίτας κολλάμε φωτογραφίες με τα προσωπάκια των παιδιών.

κατασκευάζουμε επίσης πεταλούδες με ξύλινα μανταλάκια, χαρτί γλασέ και σύρμα πίπας. Εργαζόμαστε ομαδικά.

Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια και φτιάχνει το κάθε παιδί την προσωπογραφία του άλλου. Τις κάνουμε καδράκια και τις χαρίζουμε στους φίλους μας. Φτιάχνουμε επίσης 'Βραχιολάκια φιλίας' με καλαμάκια ή μακαρονάκια κοφτά (χρωματιστά) ή κορδόνια και χάντρες σε διάφορα χρώματα. Τα χαρίζουμε στους φίλους μας.

'Φιλία στη γη'. Συγκεντρώνουμε πληροφορίες για το πώς ζουν τα παιδιά σε όλο τον κόσμο, τον πολιτισμό τους, τις συνήθειές τους, τη μουσική τους, τα χαρακτηριστικά τους και μαθαίνουμε τη λέξη 'Φιλία' σε όσες περισσότερες γλώσσες μπορούμε.

Τραγούδι, 'Αν όλα τα παιδιά της γης'.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο αληθινός δεινόσαυρος φοβάται;*, Βαγγέλης Ηλιόπουλος,
Παιχνιδοπαραμύθια, εκδόσεις Δίπτυχο
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Πανταζόπουλος Παναγιώτης,
Σαρμαδάκη Ιωάννα

1^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη:

Να ασκούν και να κατανοούν μία διήγηση, ένα κανόνα παιχνιδιού ή άλλα απλά κείμενα που κάποιος τους διαβάζει φωναχτά.

Υλικά: *το βιβλίο 'Θέλω μόνο να παίξω μαζί σου'.*

Δραστηριότητα: *Διαβάζουμε το βιβλίο και συζητάμε για τα συναισθήματα των παιδιών. πώς αισθάνεται το παιδί που θέλει να παίξει με τα υπόλοιπα παιδιά και δεν τον θέλουν στην παρέα τους; Πώς αισθάνονται τα παιδιά όταν τους παρενοχλούν το παιχνίδι τους; Πώς αισθάνονται απέναντι στο παιδί που θέλει να μπει στην παρέα τους; Πώς αισθάνονται στο τέλος που γίνονται όλοι φίλοι;*

2^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη:

Να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να χρησιμοποιούν στοιχειώδη επιχειρηματολογία.

Δραστηριότητα: *Με αφορμή το παραπάνω βιβλίο συζητάμε για τα συναισθήματα. Οι άνθρωποι αισθανόμαστε πάντα το ίδιο; Οι άλλοι άνθρωποι καταλαβαίνουν πώς αισθανόμαστε; Εμείς καταλαβαίνουμε πώς αισθάνονται οι άλλοι άνθρωποι; Πώς αισθάνεστε όταν τσακώνεστε με τους φίλους σας; Όταν τρώτε παγωτό; Όταν χάνεται ένα παιχνίδι σας; Όταν δεν παίζεται; Υπάρχουν πολλά ή λίγα συναισθήματα;*

3^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη:

Να κατανοήσουν την σημασία της γραφής ως μέσου επικοινωνίας, ανάπτυξης ιδεών, μεταφοράς πληροφοριών και ως πηγής ευχαρίστησης και απόλαυσης. Και σ' αυτό συμβάλλει η ενεργός συμμετοχή των παιδιών στη 'δημιουργία' δικών τους κειμένων με υπαγόρευση στον εκπαιδευτικό.

Υλικά: *Χαρτόνι κανσόν, μαρκαδόροι*

Δραστηριότητα: *Τα παιδιά αναφέρουν συναισθήματα και τα καταγράφουμε σε χαρτί. Τα καθαρογράφουμε στον υπολογιστή, τα κολλάμε σε χαρτόνι κανσόν*

και δίπλα σε κάθε συναίσθημα κολλάμε μια φατσούλα που απεικονίζει το κάθε συναίσθημα.

4^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: να χρησιμοποιούν με πολλούς τρόπους διάφορα υλικά για να κάνουν μικροκατασκευές.

Υλικά: Κανσόν χαρτόνι, φωτογραφίες του κάθε παιδιού, φατσούλες με συναισθήματα.

Δραστηριότητα: δίνουμε στα παιδιά περιγράμματα από μαργαρίτες και τους ζητάμε να τις κόψουν. Στο κέντρο κάθε μαργαρίτας στερεώνουν τη φωτογραφία τους και γράφουν το όνομά τους, σε κάθε πέταλο του λουλουδιού τους γράφουν ένα συναίσθημα, αφού συμβουλευτούν το σχετικό πίνακα αναφοράς, και κολλούν μια φατσούλα με το αντίστοιχο συναίσθημα. Στο πίσω μέρος του λουλουδιού κολλούν ένα καλαμάκι. Μετά στερεώνουν τα λουλούδια τους σε ένα κομμάτι φελιζόλ και ο κήπος των συναισθημάτων είναι έτοιμος. Κάθε φορά που τα παιδιά αισθάνονται ένα συναίσθημα στερεώνουν ένα συνδετήρα στο πέταλο της μαργαρίτας τους που το εκφράζει.

5^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να συνειδητοποιήσουν σταδιακά ότι στα φωνήματα της ομιλούμενης γλώσσας αντιστοιχούν γράμματα.

Υλικά: Καρτέλες με συναισθήματα, γράμματα.

Δραστηριότητα: το σύννεφο έφερε βροχή και βρέχει συναισθήματα. Σε καρτέλες έχουμε γράψει συναισθήματα. Αφού συζητήσουμε για το καθένα χωριστά, τα αναγνωρίζουμε. Στη συνέχεια τα παιδιά διαλέγουν μια καρτέλα. Έρχεται όμως το κακό ψαλίδι και κόβει τα αρχικά γράμματα των συναισθημάτων. Ευτυχώς, σε λίγο ξαναβρέχει και βρέχει γράμματα. Μπορούμε να ξαναφτιάξουμε το κουτσορεμένο συναίσθημα;

6^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να εκφράζονται με τον αυτοσχεδιασμό και τη μίμηση.

Δραστηριότητα:

Καθόμαστε μαζί με τα παιδιά σε κύκλο και ο καθένας προφέρει το όνομά του δυνατά, θυμωμένα, ντροπαλά, ψιθυριστά, λυπημένα, χαρούμενα, γελαστά, κ.ά. Στη συνέχεια, ρωτάμε πώς θα συστήνονταν ένας στρατιώτης, ένας κλόουν, ένας παππούς, ένας γίγαντας, μία μάγισσα, ένα παιδάκι κ.ά. ακούγοντας τις προτάσεις των παιδιών.

7^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να εκφράζονται με τον αυτοσχεδιασμό και τη μίμηση.

Υλικά: Καρτέλες με εικόνες συναισθημάτων.

Δραστηριότητα: σκορπίζουμε στο πάτωμα κάρτες με εικόνες συναισθημάτων (χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη) από την ανάποδη όψη. Οι κάρτες ανά δύο - τρεις παρουσιάζουν το ίδιο συναίσθημα, ώστε να σχηματιστούν στο τέλος του παιχνιδιού ομάδες με το ίδιο συναίσθημα. Με το ξεκίνημα της μουσικής κινούνται ανάμεσα στις κάρτες με διαφορετικούς τρόπους δίνοντάς τους οδηγίες π.χ. κινούμαστε ανάμεσα στα μονοπάτια, περπατάμε στις μύτες των ποδιών, περπατάμε στις φτέρνες, χαιρετιόμαστε, αγκαλιάζουμε ο ένας τον άλλο, του δίνουμε τη ζεστασιά μας. Πιάνουμε το χαρτάκι, το γυρίζουμε και 'διαβάζουμε' το μήμμά του. Το δείχνουμε με το σώμα μας. Του δίνουμε μια λέξη. Το φωνάζουμε δυνατά. Το τραγουδάμε. Το δείχνουμε στους φίλους μας. Τα παιδιά βρίσκουν τους φίλους που έχουν την ίδια εικόνα με εκείνα και φτιάχνουν ομάδες. Οι ομάδες συζητούν για τις λέξεις που έδωσαν στην εικόνα και ζωγραφίζουν το συναίσθημα. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα παρουσιάζει στις άλλες ομάδες αυτό που έφτιαξε. Το παιχνίδι τελειώνει κάνοντας τα παιδιά κύκλο και δίνοντας στο πρόσωπό τους εκφράσεις, φέρνοντας στη μνήμη τους συναισθήματα, που παρουσιάστηκαν από τις ομάδες.

8^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να ακούν και να κατανοούν μία διήγηση, ένα κανόνα παιχνιδιού ή άλλα απλά κείμενα που κάποιος τους διαβάσει φωναχτά.

Υλικά: Το παιχνιδιοπαραμύθι του Βαγγέλη Ηλιόπουλου «Ο αληθινός δεινόσαυρος φοβάται;», Σύγχρονο Νηπιαγωγείο (τ. 79), μία μικρή διαδραστική ιστορία στην οποία τα παιδιά δεν είναι απλοί ακροατές αλλά συμμετέχουν ενεργά και διαμορφώνουν την εξέλιξη της πλοκής. Σε διάφορα σημεία της υπόθεσης μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο ή τρεις εκδοχές και να καθορίσουν το πώς θα συνεχιστεί ή ιστορία.

Δραστηριότητα: Διαβάζουμε στα παιδιά την αρχή της ιστορίας, την καρτέλα με τον αριθμό 1. Ο Πάρις, ένα παιδί 5 χρονών, έρχεται από την Γαλλία στην Ελλάδα για να συνεχίσει το νηπιαγωγείο και δεν μπορεί να πει το 'ρ'. Τα υπόλοιπα παιδιά τον κοροϊδεύουν και δεν τον έχουν φίλο. Ο Πάρις σκεφτόταν κάθε μέρα και από μία δικαιολογία για να μην πάει στο σχολείο. Ίσπου μία μέρα η νηπιαγωγός είχε την ιδέα να κάνουν αποκριάτικο πάρτυ και να ντυθούν προϊστορικά τέρατα. Στο δρόμο της επιστροφής για το σπίτι βλέπει ένα αβγό το οποίο είναι αβγό δεινοσαύρου και γίνεται φίλος του. Στο τέλος

της, τους δείχνουμε τις καρτέλες και τους ζητάμε να επιλέξουν αν θέλουν να συνεχιστεί η ιστορία, όπως λέει η καρτέλα 2 ή όπως η καρτέλα 3. Να πει στους γονείς του τι γίνεται στο σχολείο ή να μην το πεί; Έτσι, προχωράμε παρακάτω, σύμφωνα με τις επιλογές των παιδιών και διαμορφώνεται μία ιστορία όπως εκείνα έχουν αποφασίσει. Εκτός από το προκαθορισμένο τέλος, το κάθε παιδί ή η κάθε ομάδα μπορεί να το διαμορφώσει ελεύθερα.

9^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να χρησιμοποιούν στοιχειώδη επιχειρηματολογία.

Δραστηριότητα: Αφού έχουμε διαβάσει την ιστορία όσες φορές επιλέξουν τα παιδιά και με διαφορετική πλοκή κάθε φορά συζητάμε με τα παιδιά. Αν ερχόταν ο Πάρις στην τάξη μας, τι θα του λέγατε; Πώς είναι η συμπεριφορά του Αχιλλέα και του Οδυσσέα; Έχει νιώσει κάποιος από εσάς όπως ο Πάρις; Τι είχε συμβεί τότε;

10^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να εκφράζονται με το δημιουργικό δράμα και να αναπτύσσουν τη γλώσσα, να καλλιεργούν την επικοινωνία και να αξιοποιούν στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους την τεχνολογία.

Υλικά: Χαρτόνια, μαρκαδόροι, λάστιχο.

Δραστηριότητα: Με αφορμή τις απόκριες, κατασκευάζουμε αποκριάτικες μάσκες με θέμα προϊστορικά τέρατα όπως και στο παιχνιδοπαραμύθι που διαβάσαμε. Μοιράζουμε ρόλους και δραματοποιούμε το παραμύθι. Το επαναλαμβάνουμε όσες φορές χρειαστεί έτσι ώστε όλα τα παιδιά να περάσουν από τη θέση του Πάρι. Στο τέλος, συζητάμε για το πώς αισθάνθηκαν όταν βρέθηκαν στη θέση του.

11^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να κατανοήσουν τη σημασία της γραφής ως μέσου επικοινωνίας, ανάπτυξης ιδεών, μεταφοράς πληροφοριών και ως πηγής ευχαρίστησης και απόλαυσης. Και σ' αυτό συμβάλλει η ενεργός συμμετοχή των παιδιών στη 'δημιουργία' δικών τους κειμένων με υπαγόρευση στον εκπαιδευτικό.

Υλικά: Χαρτόνια, μαρκαδόροι.

Δραστηριότητα: Με αφορμή τον οδυσσέα και τον Αχιλλέα από το παιχνιδιοπαραμύθι που διαβάσαμε, συζητάμε για τη φιλία και για το αν μας αρέσει, οι φίλοι μας να μας συμπεριφέρονται με αυτό τον τρόπο. Συζητάμε για τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να συμπεριφερόμαστε για να είμαστε καλοί φίλοι. Τα παιδιά, μοιράζονται τις ιδέες τους τις οποίες τις καταγράφουμε σε ένα βιβλίο σε σχήμα δεινοσαύρου και τα παιδιά τις εικονογραφούν.

12^η Δραστηριότητα

Επιδίωξη: Να χρησιμοποιούν με πολλούς τρόπους διάφορα υλικά για να κάνουν μικροκατασκευές.

Υλικά: Χαρτόνια, μαρκαδόροι.

Δραστηριότητα: Μοιράζουμε στα παιδιά λωρίδες από χρωματιστό χαρτόνι κανσόν και τους ζητάμε να τις διακοσμήσουν και να γράψουν πάνω το όνομα ενός φίλου τους. Στη συνέχεια, ενώνουμε όλους τους κρίκους μαζί και δημιουργούμε την αλυσίδα της φιλίας, την οποία κρεμάμε σε εμφανές σημείο της τάξης μας.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο κάστορας και η ηχώ*, Ανθολόγιο για το Νηπιαγωγείο, ΟΕΔΒ
Ο Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι, Πφίστερ, Μάρκουσ,
☺ Εκπαιδευτικός: Ζερμπίνη Αγλαΐα

"Ο κάστορας και η ηχώ"

Ανάγνωση του βιβλίου και συζήτηση (Γλώσσα: Ακρόαση - κατανόηση κειμένου).

Παίξαμε κουκλοθέατρο στερεώνοντας τις εικόνες των ηρώων του παραμυθιού πάνω σε ξυλάκια (Γλώσσα: Ομιλία).

Πώς είναι, πού ζει ο κάστορας και ποια άλλα ζώα ζουν σε παρόμοια περιβάλλοντα (Μελέτη Περιβάλλοντος).

Ήχος. Πορεία του Ήχου (Φυσικές Επιστήμες).

Στην αρχή ο κάστορας ήταν μόνος του. Στην πορεία συναντούσε ζώακια που ένα-ένα έμπαιναν στην βάρκα (Αριθμητική: αρίθμηση - πρόσθεση).

"Ο Ασημάκης το πολύχρωμο ψαράκι"

Ανάγνωση του βιβλίου - Συζήτηση (Γλώσσα: Ακρόαση - Κατανόηση)

Κουκλοθέατρο με τους ήρωες σε ξυλάκια που κατασκεύασε η νηπιαγωγός.

Χειροτεχνία: Με το πινέλο χρωμάτισαν με νερομπογιές λευκό χαρτί Α4 και όταν στέγνωσε, με stencil σχεδίασαν ψαράκι και το έκοψαν. Φτιάξαμε τον Ασημάκη με glitter. Προέκυψε σχέδιο εργασίας για τα 'ζώα της θάλασσας' το οποίο και επεξεργαστήκαμε στην συνέχεια.

Φτιάξαμε από ένα ασημένιο αυτοκόλλητο λέπι για το κάθε παιδί.

Ζωγράφισαν 'ψαράκια της φιλίας' και επάνω σε κάθε ψαράκι γράψαμε μία λέξη που να δείχνει 'φιλία' (μοιράζομαι, συγχωρώ..) τα κόψαμε και τα κολλήσαμε σε μπλε χαρτόνι.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε*, Agassi, Martine,
εκδόσεις Μεταίχμιο, 2007 - *Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε*,
Verdick, Elizabeth εκδόσεις Μεταίχμιο

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Γεωργιάδου Αικατερίνη, Πίκουλα Χρυσή

Επιλέξαμε τα βιβλία «Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε», «Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε» και με αφορμή τα παραπάνω δουλέψαμε ως εξής:

Με αφορμή το τσακωμό δύο παιδιών, αφού συζητήσαμε πώς πρέπει να συμπεριφερόμαστε στους φίλους μας, μαζευτήκαμε στη παρεούλα και διαβάσαμε το βιβλίο «Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε» και «Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ:

1^η Δραστηριότητα

Παιδί και γλώσσα

Στόχος: Να διηγούνται, να αφηγούνται, να περιγράφουν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν.

Δραστηριότητα: Συζήτηση για τη φίλια. Παιχνίδι «Μάντεψε ποιος». Ένα παιδί κάθε φορά περιγράφει τα χαρακτηριστικά του προσώπου και τα ρούχα ενός φίλου του και εμείς μαντεύουμε ποιος είναι.

Παιδί και εικαστικά

Στόχος: Να ζωγραφίζουν.

Παιδί και γλώσσα:

Στόχος: Να ενθαρρύνονται να γράφουν όπως μπορούν.

Δραστηριότητα: Ζωγραφίζουν τον καλύτερό τους φίλο και προσπαθούν να γράψουν το όνομα του όπως μπορούν.

2^η Δραστηριότητα

Παιδί και εικαστικά

Στόχος: Να κόβουν υλικά και να κάνουν κατασκευές.

Δραστηριότητα: Κατασκευή κάδρου «Εγώ και ο καλύτερος μου φίλος»

3^η Δραστηριότητα:

Παιδί και Περιβάλλον:

Στόχος: Να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση τους, να συνειδητοποιούν τη μοναδικότητά τους αλλά και να εντοπίζουν τις ομοιότητες και διαφορές με τους άλλους και να τις σέβονται.

Παιδί και εικαστικά:

Στόχος: Να πειραματίζονται με διάφορα υλικά και χρώματα.

Παιδί και Γλώσσα:

Στόχος: Να ενθαρρύνονται να γράφουν όπως μπορούν.

Δραστηριότητα: Το κουτί της φιλίας.

Τα παιδιά γράφουν το όνομά τους σε μικρά χαρτάκια. Τα ίδια βάζουν το κουτί με το χρώμα που ψήφισαν να είναι της φιλίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση τα παιδιά ψήφισαν το κόκκινο χρώμα. Βάζουν ένα κουτί με κόκκινο χρώμα και το ονομάζουμε το κουτί της φιλίας. Με τα παιδιά έχουμε μιλήσει και καταγράψει τι σημαίνει να είμαστε καλοί φίλοι. Το κάθε παιδί επιλέγει ένα χαρτάκι και ανάλογα με το όνομα του παιδιού που θα διαλέξει θα πρέπει εκείνη την ημέρα να γίνει πολύ καλός φίλος-φίλη με αυτόν-αυτήν.

4^η Δραστηριότητα:

Το δέντρο της φιλίας.

Παιδί και Περιβάλλον:

Στόχος: Να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση τους, να συνειδητοποιούν τη μοναδικότητά τους αλλά και να εντοπίζουν τις ομοιότητες και διαφορές με τους άλλους και να τις σέβονται.

Παιδί και γλώσσα:

Στόχος: Να περιγράφουν

Δραστηριότητα: Φτιάχνουμε τον κορμό ενός δέντρου που είναι το δέντρο της φιλίας. Την ώρα του κύκλου τα παιδιά μας λένε για κάποιο παιδί που παρατήρησαν ότι ήταν καλός φίλος. Θα πρέπει να περιγράψουν τι έκανε αυτό το παιδί. Η συμπεριφορά καταγράφεται σε χαρτί κανσόν που έχει σχήμα καρδιάς (το επέλεξαν τα παιδιά). Οι καρδιές σταδιακά γεμίζουν το δέντρο και δείχνουν πόσο δυναμώνει το δέντρο της φιλίας μας.

5^η Δραστηριότητα:

Παιδί και εικαστικά:

Στόχος: Να αναγνωρίζουν έργα μεγάλων ζωγράφων και να ζωγραφίζουν.

Δραστηριότητα: Δείχνουμε στα παιδιά τον πίνακα «Παιδιά και φαναράκια» του Μακόφσκι. Συζητάμε με αφορμή τον πίνακα ζωγραφίζουμε, και χαρίζουμε τη ζωγραφιά στο φίλο μας .

Επίσης διαβάστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια προσέγγισης του θέματος «φιλία» τα παραμύθια που παραθέτουμε παρακάτω.

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Η σκυλίτσα ζωή του γάτου Τζον Αφεντούλη*, Χρήστος Μπουλώτης, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Παμπάλου Μαρία, Μητροπούλου Σοφία, Μουσαφείρη Κυριακή

ΓΛΩΣΣΑ

Ανάγνωση - διήγηση παραμυθιού, το γράμμα 'φ' από την λέξη 'ΦΙΛΙΑ'. Σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό το 'φίλος'-: φιλόζωος, φιλόσοφος, φιλόλογος, φιλότιμος...

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Λέμε τρία (3) καλά πράγματα για κάθε συμμαθητή μας. Δουλεύουμε τον αριθμό τρία (3).

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΚΦΡΑΣΗ

- *Ψυχοκινητικές δραστηριότητες για την ενίσχυση της φιλίας, α) πλάτη - πλάτη, μπαλόκι, β) με κλειστά μάτια καθοδηγούν τον φίλο τους, γ) συνεργατικές μουσικές καρέκλες.*
- *Κουκλοθέατρο: Επίσκεψη, στην τάξη μας, μιας κούκλας που έχει πρόβλημα με τους φίλους της, οι οποίοι δεν την παίζουν. Ζητάει συμβουλές και βοήθεια από τα παιδιά.*

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Γιορτές 28^{ης} Οκτωβρίου, 1^{ης} Νοεμβρίου, και 17^{ης} Νοεμβρίου. Οι έννοιες του πολέμου της ειρήνης και της φιλίας των λαών.

Ανάγνωση βιβλίων

Δραματοποιήσεις

Προβολή βίντεο

Γιορτή: Απαγγελία ποιημάτων - Τραγούδια

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ - ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Παίζουν στον υπολογιστή και τον διαδραστικό πίνακα με το νέο τους φίλο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

Αρχικό κοινωνιόγραμμα τάξης

Χάρτης συναισθημάτων

Καρέκλες σύγκρουσης (στόμα - αυτί)

Φτιάχνουν την 'συνταγή της φιλίας'

Δημιουργία παραμυθιού 'η φιλία των παιδιών' (εικονογράφηση και κείμενα από τα παιδιά).

- ☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Τριγωνοφαρούλης εναντίον μεγάλου καρχαρία*, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη
- ☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί*: Ποριώτη Πόπη, Καλούπη Γεωργία, Θεοδοσίου Ελένη

Με αφορμή τις καθημερινές συγκρούσεις των παιδιών, διαβάσαμε την ώρα του παραμυθιού, το παραπάνω παραμύθι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- ✓ *Συζήτηση - σχολιασμός του παραμυθιού*
- ✓ *Έκφραση συναισθημάτων που μας δημιουργήθηκαν από το παραμύθι*
- ✓ *Δραματοποίηση*
- ✓ *Ζωγραφική παραμυθιού*
- ✓ *Κατασκευή 'Δεντρο - καρδούλα της φιλίας'. Τα παιδιά κατασκευάζουν το δεντράκι - καρδούλα, το διακοσμούν όπως θέλουν, γράφουν πάνω το όνομα ενός φίλου τους και του το χαρίζουν στον κύκλο πριν την αποχώρηση.*
- ✓ *Κάνε ό,τι κάνω ('Καθρέφτης'). Μετά ζωγραφίζει το ένα παιδί το πορτραίτο του φίλου του.*
- ✓ *Δίνουμε ένα κομμάτι χαρτί στο κάθε παιδί. το διακοσμούν όπως θέλουν και γράφουν το όνομά τους. Βάζουν το ένα χαρτάκι-βραχιολάκι μέσα στο άλλο και φτιάχνουν έτσι την αλυσίδα της φιλίας. βλέπουμε κάθε φορά πόσο μεγαλώνει και πόσο πιο δυνατή γίνεται κάθε φορά. Με αυτή στολίζουμε την τάξη. Τέλος, κάνουμε την 'αλυσίδα της φιλίας' με το σώμα μας.*
- ✓ *Κλείνουμε τα μάτια και πηγαίνουμε στον κόσμο της φαντασίας. Βλέπουμε τον εαυτό μας πώς είναι χωρίς φίλους και τι δεν μπορούμε να κάνουμε. Ανοίγουμε τα μάτια και λέει ο καθένας τι είδε στον κόσμο της φαντασίας. Συζήτηση 'μας αρέσει τώρα που έχουμε φίλους ή όχι, και γιατί;'*
- ✓ *Ομαδική κατασκευή. Σε ένα χαρτόνι ζωγραφίζουμε ο καθένας τον εαυτό του και γράφει το όνομά του όπως μπορεί. Μετά κάνουμε το περίγραμμα μιας μεγάλης καρδιάς που περικλείει τις ζωγραφιές των παιδιών. γράφουμε 'ΟΛΟΙ ΦΙΛΟΙ'.*
- ✓ *Διακοσμούμε όλοι μαζί ένα κουτί που περιέχει το θησαυρό κάποιου παιδιού. Δίνουμε στα παιδιά χαρούμενα προσωπάκια. Ένα παιδί επιλέγεται να παίζει το ρόλο του αγαπημένου μας φίλου εκείνη την ημέρα. Τα παιδιά λένε τι μας αρέσει πάνω του. Η νηπιαγωγός γράφει πίσω από τα ανθρωπάκια τι λένε τα παιδιά. Τα ζωγραφίζουν. Το διάσημο πρόσωπο (φιλίας) παίρνει μαζί του το κουτί με τα χαρούμενα*

ανθρωπάκια (θησαυρός) και το δείχνει στην οικογένειά του. Το επιστρέφει την άλλη μέρα.

- ✓ Το πρωί, με την είσοδό τους στο νηπιαγωγείο διαλέγουν ένα καρτελάκι με το όνομα ενός συμμαθητή τους. Πρέπει όλη τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων να γίνουν ζευγάρι - φίλοι. Κάθε μέρα αυτό θα αλλάζει για να γίνουν όλα τα παιδιά - ζευγάρια. Πρέπει να παίξουν μαζί, να μοιράζονται τα παιχνίδια, να μην τσακώνονται, να αποφασίζουν από κοινού πού θα παίζουν και τι, να ζητούν συγγνώμη, να βοηθούν το ένα το άλλο, να συζητούν αν θέλουν. Στον κύκλο συζητούν αν νομίζουν ότι ήταν καλοί φίλοι. Αν ναι, παίρνουν αυτοκολλητάκι. Αν όχι, θα προσπαθήσουν πάλι την επόμενη φορά.
- ✓ Έρχεται στο νηπιαγωγείο η 'πριγκίπισσα Συγγνώμη'. Συστήνεται στα παιδιά. Ανακοινώνει πως άκουσε ότι τα παιδιά προσπαθούν να γίνουν καλοί φίλοι και ήρθε να τους βοηθήσει στην προσπάθειά τους. Τα παιδιά παίζουν μαζί της, συζητούν και τις λένε τις εμπειρίες τους σχετικά με τις προσπάθειές τους να είναι όλοι φίλοι. Εκείνη, τα ακούει προσεκτικά και τα συμβουλεύει. Τους μαθαίνει το τραγούδι της :

*Είμαι η πριγκίπισσα Συγγνώμη και ένα μόνο
έχω να σας πω, συγγνώμη..*

Χορεύουν μαζί της και επειδή της άρεσε πολύ η παρέα τους, αποφάσισε να μείνει μαζί τους όσο καιρό θα διαρκέσει το νηπιαγωγείο. Θα μαθαίνει μαζί με τα παιδιά υπέροχα πραγματάκια και εκείνη θα τα βοηθάει όταν έχουν προβλήματα.

- ✓ Δημιουργία παραμυθιού 'Φίλοι για πάντα' και ζωγραφική από τα παιδιά. Όλη η συγγραφική παρέα βγαίνει φωτογραφία η οποία μπαίνει στο παραμύθι. Υπογράφουν με τα ονόματά τους. Παίρνει το κάθε παιδί από ένα παραμύθι στο σπίτι.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ: «Φίλες για πάντα»

Ένας ζεστός ήλιος ξύπνησε τη μικρή πεταλούδα και βγήκε από το κουκούλι, που την προστάτευε τον τελευταίο καιρό κι άνοιξε τα λαμπερά κίτρινα φτερά της να ξεμουδιάσουν.

Έριξε μια ματιά γύρω της κι ανακάλυψε ότι γεννήθηκε σ' ένα πανέμορφο λιβάδι με χιλιάδες πολύχρωμα λουλούδια γύρω της που πλημμύριζαν τον αέρα με τα υπέροχα λεπτά τους αρώματα, και μελισσούλες που προσπαθούσαν ν' απολαύσουν τους χυμούς τους..

Είδε πολλά άλλα έντομα να τριγυρίζουν ζουζουνίζοντας γύρω από τα λουλούδια και ζωηρά πουλιά να κελαηδούν σ' ανθισμένα δέντρα και να συμπληρώνουν την παραδεισένια εικόνα.

Και ξαφνικά τις είδε... είδε πανέμορφες πεταλούδες να πετούν ξένοιαστε παρέες - παρέες και να περνούν υπέροχα. Έτσι αποφάσισε να πάει κοντά τους για να γίνει κι εκείνη φίλη μαζί τους.

- Καλημέρα! Είπε πλησιάζοντας, αλλά εκείνες της γύρισαν περιφρονητικά την πλάτη.
- Θράσος που το έχει να μας μιλάει κιόλας, άκουσε να λέει μια πανέμορφη πεταλούδα με όμορφα κυκλικά σχέδια στα φτερά της.

«Μα γιατί, τι έκανα;» αναρωτήθηκε κι έφυγε, πέταξε παρακάτω όπου συνάντησε μια άλλη παρέα πεταλούδων να πετάει γύρω από μια περήφανη κίτρινη μαργαρίτα.

- Γεια σας! Είπε, αλλά κι εκείνες έκαναν μια περίεργη γκριμάτσα αποδοκιμασίας.
- Καλά, είναι σοβαρή; Δεν ντρέπεται να κυκλοφορεί μ' αυτά τα άθλια κίτρινα μονόχρωμα φτερά; Άκουσε μια πεταλούδα που τα φτερά της είχαν όλα τα χρώματα του ουράνιου τόξου.

Απογοητευμένη η μικρή πεταλούδα έφυγε κι από κει. Μέσα της, όμως, σκεφτόταν, «μα γιατί, τι κακό έχει το κίτρινο χρώμα στα φτερά μου, αφού κι αυτές γύρω από ένα λουλούδι με κίτρινο χρώμα πέταγαν».

Συνέχισε να πετάει, όταν συνάντησε κι άλλη παρέα από πολύχρωμες πεταλούδες και πήγε κοντά τους.

- Μπορώ να πετάω μαζί σας; Ρώτησε ντροπαλά.
- Θα αστείευεσαι, βέβαια, έχεις ιδέα πώς είσαι; Της είπε με κακία μια πανέμορφη πεταλούδα με χρυσές πιτσιλιές στα φτερά της. Η κίτρινη πεταλούδα απομακρύνθηκε γρήγορα για να μην τη βλέπουν κι άρχισε να κλαίει.. «Αυτό είναι άδικο», σκεφτόταν, «.. και ο ήλιος κίτρινος είναι αλλά όλοι τον αγαπάνε». Αφού έκλαψε πολλή ώρα αποφάσισε να πετάει μόνη της και ν' απολαμβάνει την ομορφιά του μικρού τους παράδεισου και να ευχαριστεί το θεό για την χαρά της ζωής που της χάρισε.

Κάπου εκεί ήταν η φωλιά ενός μικρού αρκούδου που ήταν άρρωστος. Είχε πυρετό εκείνη την ημέρα και δεν πήγε σχολείο κι όπως καθόταν μόνος του (γιατί η μαμά του πήγε να του βρει μέλι για να δυναμώσει) στο κρεβάτι του με μια κομπρέσα στο κεφάλι σκεφτόταν, «Τι κρίμα, που όλοι οι φίλοι μου είναι τώρα στο σχολείο. Πώς θα ήθελα να είχα κάποιον τώρα εδώ να μου κάνει παρέα!»

Και ξαφνικά βλέπει στο περβάζι του παράθυρού του μια μικρή κίτρινη πεταλούδα.

- Τι καλά που ήρθες! Θέλεις να γίνουμε φίλοι και να μου κάνεις παρέα; Τη ρώτησε.
- Σε... σε μένα το είπες αυτό; Ρώτησε η πεταλουδίτσα.
- Μα σε σένα, βέβαια. Είμαι λίγο αδιάθετος αλλά νομίζω ότι μπορούμε να περάσουμε ωραία μαζί.

- Και βέβαια, θέλω. Τι θα ήθελες να κάνουμε;
- Ξέρεις να μου πεις καμιά ιστορία;, ρώτησε ο μικρός αρκούδος.
- Λυπάμαι, αλλά πριν από λίγο μεταμορφώθηκα σε πεταλούδα και βγήκα από το κουκούλι μου. Το μόνο που ξέρω, είναι πως για κάποιο λόγο δεν άρεσαν τα μονόχρωμα κίτρινα φτερά μου στις άλλες πεταλούδες και δεν με ήθελαν για φίλη.
- Αυτές χάνουν κι εγώ κερδίζω μια φίλη, γιατί είναι πολύ ωραίο πράγμα να έχεις φίλους και να μοιράζεσαι ένα σωρό πράγματα. Κι επειδή εγώ πάω σχολείο, ξέρω πολλές ιστορίες που θα σου τις πω.

Κι έτσι, άρχισε μια όμορφη περίεργη φιλία μ' έναν αρκούδο και μια κίτρινη πεταλούδα. Κι επειδή ο αρκούδος ήταν πολύ καιρό άρρωστος ανακάλυψαν ένα νέο παιχνίδι που άρεσε και στους δύο. Τη βοήθησε να μάθει κι εκείνη να διαβάζει.

Η φιλία τους συνεχίστηκε ακόμα κι όταν ο αρκούδος έγινε καλά και ξαναπήγε στο σχολείο. Πριν γίνει όμως αυτό, ο αρκούδος έκανε ένα ξεχωριστό δώρο στην αγαπημένη του φίλη. Πήρε τις ανεξίτηλες μπογιές του για να μην ξεβάφουν και ζωγράφισε τα φτερά της τόσο όμορφα, που όπου κι αν πετούσε, όλοι γύριζαν και την κοιτούσαν με θαυμασμό.

Έτσι, η πρώην κίτρινη πεταλούδα πετούσε χαρούμενη κι όλες οι άλλες που πριν δεν την καταδέχονταν, πετούσαν γύρω της κι ήθελαν τη φιλία της. Εκείνη δεν τους κράτησε κακία, μάλιστα όταν κουράζονταν να πετούν και να ρουφούν νέκταρ από τα λουλούδια, τους μάθαινε ένα σωρό πράγματα που της έχει μάθει ο φίλος της ο αρκούδος. Οι άλλες πεταλούδες αναγνώρισαν το λάθος τους και της ζήτησαν συγγνώμη.

Μια μέρα εκείνη η πανέμορφη πολύχρωμη πεταλούδα, που είχε στα φτερά της όλα τα χρώματα του ουράνιου τόξου, σηκώθηκε και της έκανε μια πρόταση.

- Εμείς οι πεταλούδες που ζούμε σ' αυτό το όμορφο λιβάδι, επειδή είσαι τόσο όμορφη, αλλά και τόσο σοφή με όλα αυτά που έχεις μάθει, θέλουμε να γίνεις η αγαπημένη μας βασίλισσα.

Έτσι κι έγινε. Και στη μεγάλη γιορτή που έκαναν γι' αυτό το γεγονός, ποιος νομίζετε ότι είχε την πρώτη και καλύτερη θέση;

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Ήλιος και το Νερό*, Λότη Πέτροβιτς- Ανδρουτσοπούλου, από το Ανθολόγιο για το Νηπιαγωγείο.

☺ *Η εκπαιδευτικός*:: Μαριάνθη Στεφανή

Ξεκινήσαμε το πρόγραμμα από ένα τραγουδάκι που λέμε συχνά, «Φίλοι- φίλοι καριοφίλι» αγκαλιασμένοι και χαρούμενοι. Έθεσα τον προβληματισμό πόσο καλοί φίλοι είμαστε εμείς:

Διάβασα στα παιδιά το παραμύθι. Στη συνέχεια, συζητήσαμε το περιεχόμενό του, με ερωτήσεις που έκανα στα παιδιά.

- Ήταν καλός φίλος ή ήλιος; Τι έκανε;
- Το νερό ήταν καλός φίλος;
- Ήταν σωστό να πάει στο σπίτι του ήλιου; Γιατί;
- Έπρεπε να επιμένει τόσο πολύ ο ήλιος να τον επισκεφθεί το νερό;
- Τι πιστεύεται ότι έπρεπε να γίνει;
- Αν σας ζητήσει κάτι ο φίλος σας, αλλά εσείς ξέρετε ότι θα του κάνετε κακό, θα του κάνετε την χάρη;

Στη συνέχεια, κάναμε δραματοποίηση.

Επίσης, τα νήπια ζωγράφισαν τον καλύτερο φίλο τους και έγραψαν το όνομά του.

Τα νήπια είπαν, γιατί είναι καλοί φίλοι και το κατέγραψα.

Φτιάξαμε το βιβλίο της φιλίας. Ένα βιβλίο με ένα ήλιο για εξώφυλλο και μέσα κολλάμε φωτογραφίες φιλίας των παιδιών. Τα παιδιά σχολιάζουν τις φωτογραφίες. Έγινε ένα πολύ ωραίο βιβλίο που έμεινε στην βιβλιοθήκη μας και το δανείστηκαν όλα τα παιδιά.

Είδαμε στο PowerPoint εικόνες και τα παιδιά εντόπισαν ποιες δείχνουν φιλία και ποιες όχι και ανάλογα σημείωναν, στον υπολογιστή.

Από ένα κουτί τα νήπια τραβούν χαρτάκια με ονόματα παιδιών και όποιο όνομα διαβάσουν, αυτό το παιδί κάνουν φίλο και μαζί φτιάχνουν κάτι που μετά το παρουσιάζουν.

Τραγουδήσαμε για την φιλία.

Τέλος, φτιάξαμε τα βραχιόλια της φιλίας. Δυσκολευτήκαμε αρκετά να περάσουμε τις χάντρες στα λαστιχάκια. Όποιο παιδί τελείωνε βοηθούσε όποιο δεν τα κατάφερνε. Αρκετή βοήθεια μας έδωσε και η κυρία. Στο τέλος, μας έδεσε τα λαστιχάκια και το βραχιόλι έτοιμο!! Τα ανταλλάξαμε μεταξύ μας γιατί είμαστε φίλοι και πολύ αγαπημένοι!

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Στουπάκη Ειρήνη, Βάσω Γιαννακού

- *Αφηγούμαστε στα παιδιά το παραμύθι και συζητάμε το περιεχόμενό του.
Με αφορμή το παραμύθι, φτιάχνουμε το ιστόγραμμα «Είμαστε φίλοι», όταν είμαστε φίλοι τι κάνουμε με το φίλο μας. Κάθε παιδί, λέει τι θέλει να κάνει με το φίλο του, παίρνοντας παραδείγματα και από το βιβλίο που διαβάσαμε.*
- *Θέλοντας να διατηρήσουμε αυτά που γράψαμε στην τάξη όλη τη χρονιά φτιάχνουμε το 'Φιλιόδεντρο'. Κολλάμε σε κάθε φύλλο ό,τι μας είπε το κάθε παιδί για το φίλο του και από κάτω βάζουμε το αποτύπωμα του δαχτύλου του.*
- *Με αφορμή την λέξη 'Φιλία' που υπήρχε στο παραμύθι και μαθαίνουμε το γράμμα 'Φ', κυκλώνουμε το 'φ' και ζωγραφίζουμε κάτι που αρχίζει από 'Φφ'.*

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Αυτός ο φίλος είναι μόνο δικός μου!* Linda Jennings, Jane Chapman, εκδόσεις Modern Times

☺ Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί: Κρύψη Αμαλία, Ιλαντζή Χάρης

-
- Αρχικά, είδαμε στον Η/Υ την παρουσίαση 'Είμαστε φίλοι;' Και έγινε σχολιασμός και συζήτηση.
- Ρωτήσαμε τι σημαίνει 'Είμαστε φίλοι' και τα παιδιά είπαν τις απόψεις τους, οι οποίες καταγράφηκαν.
- Διαβάσαμε το βιβλίο 'αυτός ο φίλος είναι μόνο δικός μου' και συζητήσαμε κυρίως για τα συναισθήματα των ηρώων.
- Αποφασίσαμε με τα παιδιά να δραματοποιήσουμε την ιστορία. Κατασκευάσαμε μάσκες από χαρτόνι και δραματοποιήσαμε την ιστορία, με έμφαση στους διαλόγους μεταξύ των παιδιών.
- Φτιάξαμε το 'Κουτί της φιλίας' που περιέχει τα ονόματα των παιδιών και με τη βοήθειά τους διαλέγουμε το παιδί που θα παίξουμε ή που θα είναι βοηθός κ.λπ.
- Η 'Αλυσίδα της φιλίας': το κάθε παιδί έγραψε το όνομα του φίλου που τον έτυχε από το κουτί.
- Φτιάξαμε ανθρωπάκια από πηλό και τα χαρίσαμε στο παιδάκι που μας έτυχε από το κουτί της φιλίας.
- 'Δέντρο της φιλίας': γράψαμε στα φύλλα του κάτι καλό που κάναμε για κάποιο φίλο μας.
- 'Φιλικότουρτα': Κολλήσαμε κερασάκια στα οποία γράψαμε τις απόψεις των παιδιών για τη φιλία (ιστογράμματα).

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος
☺ *Η εκπαιδευτικός*: Λαμπρινάκη Ματίνα

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ: ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μαθησιακή Επιδίωξη: Τα παιδιά να ενθαρρύνονται με αυτό τον τρόπο να χρησιμοποιήσουν υλικά διάφορα για να κάνουν μικροκατασκευές.

Πώς εξελίχθηκε η δραστηριότητα: Εξήγησα στα παιδιά, ότι θα φτιάξουμε μια τούρτα, που θα είναι όμως διαφορετική από τις άλλες. Μια 'Φιλικότουρτα'. Σχεδιάσαμε ένα κύκλο σ' ένα ροζ χαρτόνι κανσόν. Τον κόψαμε. Τα παιδιά έκοψαν 'κερασάκια' από κόκκινο χαρτόνι κανσόν. Τότε τα προέτρεψα να πουν ή να γράψουν μια λεξούλα που να εκφράζει - να μιλά- γι' αυτά τα συστατικά της καλής φιλίας. είχαμε αναλύσει και εξηγήσει μέσα από συζητήσεις και ανάλογου περιεχομένου παραμύθια, ποια είναι αυτά. Για παράδειγμα, ευγένεια, στοργή, αγάπη, σεβασμός, συνεργασία, εμπιστοσύνη. Είχαμε δουλέψει επίσης όλες αυτές τις έννοιες και τη σημασία τους. Στη συνέχεια, στολίσαμε με τα κερασάκια την τούρτα μας.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Φίλοι*, Ρομπ Λιούις, εκδόσεις Πατάκη

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί*: Πιπινιά Σταματία, Βουρνού Θεοδοσία

✓ Διαβάζουμε το παραμύθι και ακολουθεί συζήτηση:

- Τι τους άρεσε και τι όχι.
- Τι άλλο θα μπορούσε να κάνει το λαγουδάκι για να προσεγγίσει τα υπόλοιπα λαγουδάκια.
 - ✓ Δραματοποίηση παραμυθιού.
 - ✓ Τραγούδι: *Ελάτε να γίνουμε φίλοι*
 - ✓ Ποίημα: *Φίλοι, φίλοι καρδιοφίλοι*, ακολουθεί ομαδική εργασία ζωγραφίζοντας το ποίημα.
 - ✓ Με αφορμή το παραμύθι και το παράπονο του Κόκκινου (του μικρού λαγού που δεν τον έπαιζαν) ζωγραφίζουμε δυο φατσούλες 'Παράπονο' και 'Ακούω'. Όποιος έχει παράπονο με κάποιον φοράει την αντίστοιχη καρτέλα και του το λέει, ενώ εκείνος φοράει την καρτέλα 'Ακούω'.. ακολουθεί συζήτηση και παίρνει μέρος όλη η ομάδα.
 - ✓ Παιχνίδι. Κάθε μέρα ένα διαφορετικό παιδί φοράει τα αυτιά του λαγού (γίνεται δηλαδή ο Κόκκινος) και επιλέγει το παιχνίδι που θέλει να παίξουν όλοι μαζί. Έχει προηγηθεί η συμμετοχή του στις επιλογές (παιχνίδια) των άλλων.
 - ✓ Με αφορμή το παραμύθι, φτιάξαμε μικρές ομάδες που κάθε ομάδα ανάλαβε να συνεργαστεί και να παρουσιάσει μια παράσταση κουκλοθεάτρου, μια κατασκευή στο οικοδομικό υλικό, μεμονωμένα με θέματα δικής τους επιλογής και κατασκευής, πλαστελίνη, χορό, τραγούδι, κ. ά...

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Ο Δόκτωρ Μπλουμ σε υποβρύχιες περιπέτειες*, Leo Timmers,
Εκδόσεις Δίπτυχο, 2009

☺ *Η εκπαιδευτικός*: Βαϊκούση Δέσποινα

Το πρόγραμμα ξεκίνησε στις 10/03/ 2011 και τελείωσε στις 16/03/2011

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η μέρα, 10/03/2011

Στόχοι

- Τα παιδιά να συζητήσουν για την πλοκή παιδικής ιστορίας, με θέμα την φιλία.
- Να συνεργαστούν σε ζευγάρια για την εικαστική απόδοση της παιδικής ιστορίας.
- Να δραματοποιήσουν την παιδική ιστορία, με θέμα την φιλία.

Γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα, έκφραση και δημιουργία.

Σαν αφορμή για την πρόκληση ενδιαφέροντος των παιδιών, πάνω στην ιστορία, αποτέλεσε μία χάρτινη κούκλα, από κανσόν χαρτόνι, ομοίωμα του κεντρικού ήρωα του βιβλίου που επιλέχτηκε, του Δόκτωρα Μπλουμ. Τα παιδιά είχαν ήδη δει τη χάρτινη κούκλα από την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων και εκδήλωσαν απορίες σχετικά με αυτήν, όπως ποια είναι, γιατί έφερα τη κούκλα στο σχολείο, αν η κούκλα είναι γιατρός, κ.ά. Έτσι, όταν μαζευτήκαμε στο πρωινό κύκλο, κρέμασα τη κούκλα στον πίνακα της παρεούλας, ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των παιδιών.

Μετά από τις ερωτήσεις ρουτίνας παρουσίασα στα παιδιά τη χάρτινη κούκλα - Δόκτωρ Μπλουμ. Είπα, ότι στην τάξη μας έχουμε ένα καλεσμένο που ήρθε να μας γνωρίσει και ρώτησα τί επάγγελμα πιστεύανε ότι κάνει ο καινούργιος φίλος μας. Τα παιδιά απαντήσανε γιατρός επειδή φοράει άσπρα ρούχα. Στη συνέχεια, ρώτησα αν θα θέλανε να μας μιλήσει ο φίλος που ήρθε στην τάξη μας και τα παιδιά δέχτηκαν με χαρά. Έτσι άρχισε η κούκλα να 'συνομιλεί' με τα παιδιά και μέσα από το διάλογο να αυτοσυστήνεται. Αυτός ήτανε ένας πολύ καλός τρόπος για να περάσουμε στην ιστορία, εφόσον η κούκλα 'είπε' στα παιδιά τι ειδικότητα έχει, ποιοι είναι οι φίλοι της, που ζει, κ.ά.. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με την κούκλα και της έκαναν ερωτήσεις για να την γνωρίσουν, όπως "εσύ ποιος είσαι;", "πως σε λένε;", "ποιοι είναι οι φίλοι σου;".

Στη συνέχεια, η χάρτινη κούκλα ρώτησε τα παιδιά αν θα θέλανε να διαβάσουν την ιστορία του, για να γνωρίσουν τους θαλάσσιους φίλους της.

Τα παιδιά αρκετά ενθουσιασμένα με την κούκλα δεχτήκανε και έτσι προχωρήσαμε στην ανάγνωση της ιστορίας. Καθώς διάβαζα την ιστορία, κρατούσα ανοιχτό το βιβλίο προς τα παιδιά ώστε να μπορούν να βλέπουν το κείμενο και τις εικόνες. Η ιστορία άρεσε πολύ στα παιδιά. Αυτό φάνηκε από τα σχόλια που κάνανε κατά την διάρκεια της ανάγνωσης, από το γέλιο τους στα αστεία σημεία της, από τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις που έκανα καθώς διάβαζα και από τις υποθέσεις που κάνανε για την εξέλιξη της πλοκής. Ερωτήσεις που έκανα στα παιδιά κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης ήτανε του τύπου:

- Πώς είναι το υποβρύχιο του Δόκτωρα Μπλουμ; Τί χρώμα έχει;
- Ποιο ζωάκι συνάντησε ο Δόκτωρ Μπλουμ; Τί έπαθε αυτό το ζωάκι;
- Τί λέτε, θα το γιατρέψει αυτό το ζωάκι; (κάθε φορά που εμφανιζόταν νέος ήρωας)
- Τί λέτε να έγινε στη συνέχεια;
- Τί πιστεύετε εσείς ότι έπαθε ο Δόκτωρ Μπλουμ;
- Πώς λέτε να τον βοηθήσουν τα ζωάκια της θάλασσας, οι φίλοι του;

Όταν τέλειωσε η ιστορία, η κούκλα Δόκτωρ Μπλουμ, ρώτησε τα παιδιά αν τους άρεσε η περιπέτειά του και εκείνα απάντησαν θετικά. Στη συνέχεια έκανα και άλλες ερωτήσεις πάνω στην ιστορία και ξεκίνησε μία μικρή συζήτηση. Οι ερωτήσεις που έκανα στα παιδιά ήταν:

- Ποιοι ήταν τελικά οι φίλοι του Δόκτωρα Μπλουμ;
- Πώς βοήθησε ο Δόκτωρ Μπλουμ όλα αυτά τα ζωάκια που δεν ήτανε καλά; Γιατί ο Δόκτωρ Μπλουμ γιάτρευε αυτά τα ζωάκια; Τα αγαπούσε;
- Τί έπαθε ο Δόκτωρ Μπλουμ με το υποβρύχιο του;
- Πώς βοήθησαν τον Δόκτωρα Μπλουμ οι φίλοι του για να σωθεί;
- Γιατί όλα αυτά τα ζωάκια της θάλασσας βοήθησαν τον Δόκτωρα Μπλουμ;
- Πώς πρέπει, λοιπόν, να φερόμαστε στους φίλους μας;

Μετά από τη συζήτηση πάνω στην ιστορία, η κούκλα μίλησε ξανά στα παιδιά και εξέφρασε την επιθυμία της, τα παιδιά να την ζωγραφίσουνε παρέα με θαλάσσιους φίλους της. Τα παιδιά ήτανε αρκετά δεκτικά και προχωρήσαμε στην επέκταση της δραστηριότητας, που ήτανε η ζωγραφική της ιστορίας σε ζευγάρια, σε χαρτί Α3. Τα παιδιά χωρίστηκαν με κλήρο σε ζευγάρια και τους εξήγησα ότι θα πρέπει να συνεργαστούνε μεταξύ τους, για να ζωγραφίσουνε ένα όμορφο βυθό της θάλασσας, στο μεγάλο χαρτί, τόνισα ότι θα πρέπει να συζητήσουνε μεταξύ τους τα ζευγάρια, για το ποια ζωάκια θα φτιάξει ο καθένας.

Τα ζευγάρια καθίσανε δίπλα δίπλα και πήρανε μπροστά τους από ένα χαρτί Α3 και κηρομπογιές και συνεργάστηκαν για να αποδώσουν εικαστικά την ιστορία που διαβάσαμε. Όταν τελείωσε η δραστηριότητα κάθε ζευγάρι παρουσίασε το έργο του στη παρεούλα και εξήγησε στα υπόλοιπα ζευγάρια τί ζωγράφισε.

Την ίδια μέρα μετά το διάλειμμα ακολούθησε δραματοποίηση της ιστορίας από τα παιδιά. Αφού συζητήσαμε λιγάκι το περιεχόμενο της ιστορίας, για να θυμηθούμε ξανά την πλοκή, είπα στα παιδιά ότι θα κάνουμε δραματοποίηση της ιστορίας του Δόκτωρα Μπλουμ, δηλαδή ότι θα παίξουμε θέατρο. Οι ρόλοι μοιραστήκανε με βάση τις προτιμήσεις των παιδιών και κάθε παιδί έβαψε το προσχέδιο του ρόλου όπου θα υποδύοταν. Τα προσχέδια είχαν ήδη σχεδιαστεί σε λευκό κανσόν χαρτόνι. Αφού τα χρωματίσανε, κρέμασα στο λαιμό κάθε παιδιού το ζώο που θα υποδύοταν. Συζητήσαμε και τα παιδιά είπαν τις ιδέες τους σχετικά με το που θα είναι ο χώρος, που θα εξελιχθεί η δραματοποίηση και στη συνέχεια, μπήκανε οι ήρωες στη σειρά, ανάλογα με το πώς θα εμφανίζονταν στην 'σκηνή'. Η δραματοποίηση έγινε δυο φορές με εναλλαγή ρόλων ύστερα από αίτημα των παιδιών.

2^η μέρα, 11/03/2011

Στόχοι

- Τα παιδιά να συζητήσουνε για την πλοκή παιδικής ιστορίας, με θέμα την φιλία.
- Να προτείνουν δραστηριότητες που αρέσει να κάνουνε οι φίλοι μεταξύ τους.
- Να δραματοποιήσουνε σε ζευγάρια καταστάσεις που δείχνουνε τί κάνουνε οι άνθρωποι όταν είναι φίλοι μεταξύ τους.
- Να ψυχαγωγηθούν με το χορό.

Γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα, έκφραση και δημιουργία, μελέτη περιβάλλοντος.

Στο πρωινό κύκλο της παρεούλας, μετά από τις ερωτήσεις ρουτίνας, ρώτησα τα παιδιά αν θυμόνταν τον επισκέπτη που ήρθε στην τάξη μας τη προηγούμενη μέρα και αν θυμόνταν την ιστορία του που είχαμε διαβάσει. Τα παιδιά που ήταν παρόντα την προηγούμενη ημέρα θυμηθήκανε και τη κούκλα και την ιστορία ωστόσο επειδή κάποια παιδιά λείπανε την προηγούμενη μέρα, πρότεινα να γνωρίσουμε ξανά όλα τα παιδάκια τον δόκτωρα Μπλουμ και τους φίλους του. Έτσι εμφανίστηκε ξανά η χάρτινη κούκλα, και μιλώντας κυρίως στα παιδιά που λείπανε, άρχισε πάλι να συστήνεται και να συζητάει μαζί τους. Με αφορμή πάλι τη θέληση της κούκλας να γνωρίσουμε τους θαλάσσιους φίλους της, ξεκίνησε μία σύντομη ανάγνωση της ιστορίας. Αφού τέλειωσε η ανάγνωση ακολούθησε μία μικρή συζήτηση, παρόμοια με την προηγούμενη ημέρα, γύρω από την πλοκή, θίγοντας κυρίως τα σημεία όπου φαινότανε καθαρά η φιλία του κεντρικού ήρωα με τους υπόλοιπους ήρωες του βιβλίου.

Στη συνέχεια ρώτησα τα παιδιά τί κάνουνε συνήθως μαζί με τους φίλους μας. Διάφορες απαντήσεις που δώσανε τα παιδιά ήτανε ότι παίζουμε με τους φίλους μας, βλέπουμε παιδικά στην τηλεόραση, τραγουδάμε, κάνουμε αγκαλίτσες και φιλάκια, πάμε στη θάλασσα, κ.ά. Έτσι, προχωρήσαμε στην επόμενη φάση της δραστηριότητας. Παρουσίασα ξανά στα παιδιά τα χάρτινα προσχέδια των ζώων-ηρώων της ιστορίας, που είχανε χρησιμοποιηθεί στη δραματοποίηση της προηγούμενης ημέρας κι εξήγησα ότι θα γίνουνε και τα ίδια ζωάκια της θάλασσας, φίλοι του δόκτορα Μπλουμ κι ότι θα χορεύουν μέσα στο χώρο που περικλείει η γωνιά της παρεούλας. Όταν θα σταματάει η μουσική θα πρέπει να βρούνε ένα ζευγαράκι και να κάνουνε κάτι με το ζευγάρι τους για να δείξουν ότι είναι φιλαράκια. Αφού θυμηθήκαμε ξανά τις ιδέες τους σχετικά με το τι κάνουνε οι φίλοι μεταξύ τους, κάθε παιδί επέλεξε το ζωάκι της αρεσκείας του και το κόλλησα επάνω στην μπλούζα του με ταινία. Στη συνέχεια, κάναμε ελεύθερο χώρο παραμερίζοντας τα παγκάκια της παρεούλας και ξεκίνησε η δραστηριότητα. Το παιχνίδι παίχτηκε και με αλλαγή ζώων - προσχεδίων μεταξύ των παιδιών, επειδή το ζήτησανε.

3^η μέρα, 14/03/2011

Στόχοι

- Κάθε παιδί να 'μιλήσει' για τους καλύτερους φίλους του και να εκφράσει μέσα σε συζήτηση στην παρεούλα τί του αρέσει να κάνει μαζί τους.
- Να ζωγραφίσει τον εαυτό του και τους φίλους του σε καταστάσεις που το κάνουνε να νιώθει τη φιλία μαζί τους και να παρουσιάσει στην παρεούλα τη ζωγραφιά του.
- Τα παιδιά να σκεφτούνε και να προτείνουνε επιθυμητούς τρόπους συμπεριφοράς απέναντι στους συμμαθητές τους.
- Τα παιδιά να δημιουργήσουνε καδράκια από άχρηστα υλικά.
- Να συνθέσει όλη η ομάδα ένα ποιηματάκι για την φιλία.

Γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος, έκφραση και δημιουργία.

Στο πρωινό κύκλο μετά τις ερωτήσεις ρουτίνας, κάθε παιδί είπε στην παρεούλα, ποια παιδιά νιώθει ότι είναι οι καλύτεροι φίλοι του, είτε μέσα από την τάξη μας, είτε από όλα τα παιδάκια του νηπιαγωγείου.

Στη συνέχεια, συζητήσαμε για το τί αρέσει σε κάθε παιδί να κάνει μαζί με τα φιλαράκια του και τις ιδέες που πρότεινε κάθε παιδί τις κατέγραφα σε λευκό κανσόν χαρτόνι, μαζί με το όνομα του παιδιού που το πρότεινε. Η καταγραφή των ιδεών έγινε με εξακτίνωση, δηλαδή έγγραφα στη μέση του χαρτονιού «Τι

μου αρέσει να κάνω με τους φίλους μου», το έβαλα μέσα σε ένα συννεφάκι και γύρω από το σύννεφο ξεκινούσαν βελάκια με άλλες φουσκίτσες, μέσα στις οποίες ήταν γραμμένες οι ιδέες που πρότειναν τα παιδιά. Οι προτάσεις που ακούστηκαν από τα παιδιά και τις κατέγραψα σε χαρτόνι είναι:

- Να τρώω μαζί με τους φίλους μου.
- Να παίζω με τον Γιώργο.
- Να πηγαίνουμε στη θάλασσα.
- Να παίζουμε μπάλα στην αυλή.
- Να ζωγραφίζω με τους φίλους μου.
- Να παίζω με τον Γιώργο και να κόβω ξύλα.
- Να παίζω τουβλάκια με την Αγγελική, να ζωγραφίζουμε και να κάνουμε εργασίες.
- Να κάνω εργασίες με τους φίλους μου.
- Να ψαρεύω και να κολυμπάω με τους φίλους μου.

Έπειτα, κάθε παιδί ζωγράφισε μέσα σε ένα φωτοτυπημένο καδράκι, τον εαυτό του μαζί με τους φίλους του, να κάνουν κάτι που τους αρέσει, και στη συνέχεια όλα τα παιδιά παρουσιάσανε στη παρεούλα, τις ζωγραφιές τους. Κάθε παιδί είπε ποιους φίλους ζωγράφισε και τί κάνουνε όλοι μαζί μέσα στη ζωγραφιά.

Μετά το διάλειμμα μαζευτήκαμε ξανά στο κύκλο της παρεούλας. Αφού τονίσαμε ότι μέσα στην τάξη είμαστε όλοι μία ομάδα και ότι όλοι μας είμαστε φίλοι μεταξύ μας και με τα παιδάκια της άλλης τάξης, ξεκίνησε μία συζήτηση και τα παιδιά αρχίσανε να λένε τις απόψεις τους σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να συμπεριφερόμαστε στους φίλους μας, για να τους δείχνουμε ότι τους αγαπάμε. Τα παιδιά είπανε διάφορες ιδέες τους, όπως ότι πρέπει να μοιράζονται τα παιχνίδια με τους φίλους τους, να κάνουνε μαζί εργασίες και να συνεργάζονται, να δίνουνε φιλάκια και να κάνουνε αγκαλιές, να φτιάχνουνε με τους φίλους τους πύργους με τα τουβλάκια, να μιλάνε όμορφα και να μην χτυπάνε τους φίλους τους, κ.ά..

Στη συνέχεια, πρότεινα την ιδέα να φτιάξουμε ένα συμφωνητικό φιλίας, δηλαδή να κάνουμε μία συμφωνία με κανόνες καλής συμπεριφοράς για τους φίλους μας, το οποίο θα το ακολουθούμε όλοι μέσα στη τάξη μας, για να φερόμαστε όμορφα στους συμμαθητές μας. Η ιδέα αυτή άρεσε πολύ στα παιδιά και με λίγη παρότρυνση από την μεριά μου αρχίσανε να βγάζουνε 'κανόνες' καλής συμπεριφοράς που θα τους ακολουθούμε για να φερόμαστε καλά στους φίλους μας και να μην τους στενοχωρούμε. Τους κανόνες για το συμφωνητικό φιλίας, που βγαίνουνε από όσα λέγανε τα παιδιά, τους έγραψα σε χαρτί Α3, με διαφορετικό χρώμα μαρκαδόρου τον κάθε κανόνα, για να θυμούνται ποιος κανόνας είναι και ποιο παιδί τον πρότεινε. Οι κανόνες για το συμφωνητικό φιλίας που βγήκανε από τα παιδιά ήταν:

1. Φερόμαστε όμορφα στους φίλους μας
2. Παίζουμε όλοι μαζί.
3. Μιλάμε με ωραία λόγια τους φίλους μας.
4. Να ζωγραφίζουμε όλοι μαζί στο ίδιο τραπέζι.
5. Να κάνουμε όλοι μαζί στο μεγάλο τραπέζι εργασίες.
6. Να τρώμε όλοι μαζί στο ίδιο τραπέζι.
7. Να κάνουμε αγκαλίτσες και φιλάκια στους φίλους μας.
8. Να μην διώχνουμε τα παιδιά από το παιχνίδι, να εξηγούμε τους κανόνες παιχνιδιού και να παίζουμε μαζί.
9. Να κάνουμε δωράκια ζωγραφίες στους φίλους μας.
10. Να βοηθάμε τους φίλους μας.
11. Μοιραζόμαστε τα παιχνίδια με τους φίλους μας.

Αργότερα, αφού διαβάσαμε ξανά το συμφωνητικό φιλίας και αποφασίσαμε ότι θα το τηρούμε μέσα στην τάξη μας, ρώτησα αν τους αρέσει η ιδέα να φτιάξουμε ένα ωραίο σύνθημα για την τάξη μας, το οποίο θα το λέμε και με αυτό θα δείχνουμε ότι όλοι μας μέσα στην τάξη είμαστε φίλοι. Αυτή η ιδέα άρεσε πολύ στα παιδιά και με ελάχιστη ενθάρρυνση, συντάξανε ένα μικρό ποιηματάκι - σύνθημα για την φιλία:

«Είμαστε όλοι φίλοι μέσα στο σχολείο και παντού σκορπίζουμε χαρά, φιλία και συνεργασία.»

Αποφασίσαμε ότι θα λέμε το σύνθημα της τάξης μας κάθε μέρα πριν σχολάσουμε. Έπειτα φωτοτύπησα το συμφωνητικό φιλίας για κάθε παιδί, σε χαρτί Α4 κι όλα τα παιδιά καθίσανε στο μεγάλο τραπέζι της τάξης και το καθένα έφτιαξε το δικό του καδράκι με το συμφωνητικό φιλίας. υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για τα καδράκια ήτανε χρωματιστά ξυλάκια, καρδούλες από φιγουροκόφτη και κουμπιά.

4^η μέρα, 15/03/2011

Στόχοι

- Τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με ένα συγκεκριμένο είδος λόγου, τις παροιμίες.
- Τα παιδιά να αντιληφθούν το νόημα παροιμιών σχετικών με την φιλία και να συζητήσουμε πάνω σε αυτό.
- Τα παιδιά να αντιγράψουν σύντομα κείμενα.
- Τα παιδιά να συμμετέχουν στην δημιουργία ομαδικού κολλάζ.
- Κάθε παιδί να μπει στη θέση του συμμαθητή του που το έχει ανάγκη, συμμετέχοντας σε κινητικό παιχνίδι ζευγαριών (ενσυναίσθηση).

- Τα παιδιά να αντιληφθούνε μέσα από κινητικό παιχνίδι σε ζευγάρια, την έννοια της αλληλοβοήθειας.

Γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα, έκφραση και δημιουργία, μελέτη περιβάλλοντος.

Στο πρωινό κύκλο της παρεούλας, μετά τη προσευχή ρώτησα τα παιδιά αν γνωρίζουνε τι είναι οι παροιμίες. Αφού τους εξήγησα, είπαμε ότι θα γνωρίσουμε μερικές παροιμίες για τους φίλους. Διαβάσαμε γνωστές παροιμίες:

Το ένα χέρι νίβει το άλλο και τα δυο το πρόσωπο
Βοήθα με να σε βοηθώ να ανεβούμε στο βουνό
Δείξε μου το φίλο σου να σου πως ποιος είσαι.

Καθώς διαβάζαμε μία μια τις παροιμίες, στην αρχή τα παιδιά δεν μπόρεσαν να κατανοήσουν την σημασία τους και καταλαβαίνανε την κυριολεκτική έννοια τους μα στη συνέχεια αναλύοντας με ερωταποκρίσεις το νόημα των παροιμιών ανακαλύψαμε ότι οι δύο πρώτες αναφέρονται στην αλληλοβοήθεια μεταξύ των φίλων σε δύσκολες στιγμές, ενώ η Τρίτη στο ότι τους φίλους τους διαλέγουμε και ταιριάζουμε μαζί τους να κάνουμε παρέα. Έτσι λοιπόν βλέποντας τους φίλους κάποιου ανθρώπου μπορούμε να καταλάβουμε το χαρακτήρα του.

Στη συνέχεια, φτιάξαμε ομαδικό κολλάζ με τις παροιμίες. Σχεδίασα μικρά ροζ συννεφάκια από κανσόν χαρτόνι και μέσα σε αυτά κάθε παιδί αντέγραψε την παροιμία που του άρεσε πιο πολύ, έγραψε το όνομά του, έκοψε και κόλλησε το συννεφάκι του στο μεγάλο χαρτόνι.. Στη μέση του κολλάζ κολλήσαμε το σύνθημα της τάξης μας. Ένα κοριτσάκι θέλησε και το αντέγραψε σε ένα συννεφάκι.

Μετά το διάλειμμα, αφού θυμηθήκαμε ξανά τις παροιμίες και το νόημα της κάθε μίας, κάναμε σχετικές κινήσεις με τα χέρια μας που υπαγόρευαν οι παροιμίες, συζητήσαμε με τα παιδιά για το πόσο σημαντικό είναι να αλληλοβοηθούμε τους φίλους μας και συμμαθητές μας στη τάξη μας. Τα παιδιά, μου έκανε εντύπωση ότι αναφέρθηκαν στην αλληλοβοήθεια τόσο στις εργασίες, είτε ομαδικές, είτε ατομικές όσο και στο παιχνίδι τους. Έτσι, έπειτα παίξαμε ένα παιχνίδι αλληλοβοήθειας κατά το οποίο τα παιδιά χωρίστηκαν σε ζευγάρια και κάθε παιδί βοήθησε το ζευγάρι του που είχε κλειστά μάτια, να περπατήσει μία μικρή απόσταση μέσα στη τάξη. Το παιδί με τα ανοιχτά μάτια έπιανε από το χέρι το ζευγάρι του και το βοηθούσε να διανύσει τη μια απόσταση. Στο γυρισμό άλλαζαν οι ρόλοι. Κάθε φορά που ένα ζευγάρι ολοκλήρωνε την διαδρομή, τα υπόλοιπα ζευγαράκια το χειροκροτούσανε.

Στόχοι

- Τα παιδιά να γνωρίσουν τη λέξη λυκοφιλία και μέσα από συζήτηση να αντιληφθούνε το νόημά της.
- Τα παιδιά να έρθουνε σε επαφή με το μύθο του Αισώπου και να συζητήσουμε πάνω στο περιεχόμενο και το νόημα του μύθου.
- Τα παιδιά να σκεφτούνε και να προτείνουνε λέξεις που τους κάνουνε να νιώθουνε το αίσθημα φιλίας.
- Τα παιδιά να αποδώσουνε εικαστικά το περιεχόμενο του μύθου.
- Να συμμετέχουνε στη δημιουργία ομαδικού κολλάζ.

Γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα, έκφραση και δημιουργία, μελέτη περιβάλλοντος.

Στο πρωινό κύκλο της παρεούλας, μετά τη προσευχή, έγραψα σε χαρτί Α3 στον πίνακα τη λέξη **ΛΥΚΟΦΙΛΙΑ**, τη διάβασα στα παιδιά και ρώτησα αν γνωρίζουνε την σημασία της. Κάποια παιδιά απάντησαν στην αρχή η φιλία των λύκων. Με αφορμή αυτή την απάντηση χωρίσαμε τη λέξη σε δύο λέξεις το λύκο και τη φιλία. Έγραψα τις δύο λέξεις ξεχωριστά στο Α3 χαρτί και εξηγήσαμε ότι είναι μια σύνθετη λεξούλα, δηλ. φτιάχνεται από άλλες δύο. Μέσα από συζήτηση διαπιστώθηκε το νόημά της. Έπειτα διαβάσαμε το μύθο του Αισώπου "Η αλεπού και ο αετός", που είχε σαν θέμα τη λυκοφιλία και συζητήσαμε πάνω στο περιεχόμενο του μύθου. Τα παιδιά, στη συνέχεια, ζωγραφίσανε ατομικά το μύθο.

Μετά το διάλειμμα προχωρήσαμε στην τελευταία δραστηριότητα του προγράμματος για την φιλία. Αφού θυμηθήκαμε ξανά όλες τις δραστηριότητες που έγιναν μέσα στην τάξη μας για την φιλία και τους φίλους μας, πρότεινα στα παιδιά να πούνε στην παρεούλα λεξούλες σχετικές με την φιλία. Τα παιδιά, με λίγη παρότρυνση, λέγανε διάφορες λέξεις και τις έγραψα σε ένα χαρτί Α4 που είχα κρεμάσει στον πίνακα της παρεούλας. Οι λέξεις που είπαν τα παιδιά ήταν σε αγαπώ, φιλία, φιλιά, αγκαλιά, αγάπη, φίλος, παιχνίδια, ομορφιά, φωτεινοί (δηλ. λάμπουμε από χαρά όταν είμαστε με τους φίλους μας), χαρά, έκπληξη για τα δώρα που μας κάνουν οι φίλοι μας, αλληλοβοήθεια, συνεργασία, χορός. Έπειτα αφού διαβάσαμε ξανά όλες τις λέξεις, αποφασίσαμε ότι θα φτιάξουμε ένα μεγάλο στεφάνι από λουλούδια και σε κάθε λουλούδι θα γράψουμε κάποιες από αυτές τις λέξεις. Κάθε παιδί, στην παρεούλα, πήρε από ένα λουλούδι και από δύο φύλλα, προσχεδιασμένα σε κανσόν χαρτόνι και ψαλίδι και τα έκοψε. Υπήρξε αλληλοβοήθεια μεταξύ των παιδιών, κυρίως από νήπια προς προνήπια που δυσκολεύονταν στην κοπή με το ψαλίδι. Έπειτα, κάθε παιδί αποφάσιζε ποιες λέξεις ήθελε να

γραφτούνε πάνω στη μαργαρίτα του και αφού τις έγραφα, το παιδί κολλούσε το λουλούδι με τα φυλλαράκια, πάνω σε ένα μεγάλο κίτρινο κανσόν χαρτόνι. Έτσι, φτιάξαμε το στεφάνι μας, με τις λεξούλες που σκεφθήκανε τα παιδιά για τη φίλια.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, Penny Dann, εκδόσεις Παπαδόπουλος.

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Παπαδήμου Δέσποινα, Ικαρίου Μαρία, Παπανικολάου Ευθαλία, Πολυχρόνης Ευάγγελος.

Αφόρμηση για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων φιλίας στο σχολείο υπήρξε η διαφωνία δύο παιδιών στις ελεύθερες δραστηριότητες και η φράση «δεν σ' έχω φίλο» που είπε το ένα από τα παιδιά. Στη γωνιά της συζήτησης τέθηκε το θέμα της φιλίας και συζητήθηκαν οι αντιλήψεις των παιδιών. Η συζήτηση επικεντρώθηκε κάποια στιγμή στο πόσο εύκολα ή δύσκολα δημιουργούνται και χαλάνε οι φιλίες και για ποιους λόγους. Τους παρουσιάσαμε το παραμύθι και τους είπαμε ότι αυτό το βιβλίο έχει μια ωραία ιστορία για τη φιλία. Καλέσαμε τα παιδιά να μαντέψουν την ιστορία με αφορμή το εξώφυλλο (μια αρκούδα που παίζει με μια αλεπουδίτσα) κι αυτά έδωσαν διάφορες εκδοχές. Μετά από διάφορες προσπάθειες των παιδιών διαβάσαμε το παραμύθι χωρίς να δείχνουμε τις εικόνες σε μια προσπάθεια να εξασφαλίσουμε την προσοχή των παιδιών στην αφήγηση, χωρίς τη διάσπαση της εικόνας. Στη συνέχεια ακολούθησε επίδειξη των εικόνων και αναδίηγηση του παραμυθιού από τα ίδια τα παιδιά. Στη συζήτηση που ακολούθησε διαπιστώσαμε με τα παιδιά πως οι εκδοχές τους πλησίαζαν πολύ στο παραμύθι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

- 1. ΠΛΕΓΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: Ζητήσαμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν σε ένα κομμάτι χαρτί τον εαυτό τους. Στη συνέχεια κόλλησε κάθε παιδί τη ζωγραφιά του σε χαρτί του μέτρου το οποίο τοποθετήθηκε στον πίνακα με τις εργασίες μας σε χαμηλό σημείο, ώστε να φτάνουν τα παιδιά. Κάθε παιδί τράβηξε ένα νήμα από τον εαυτό του στον καλύτερο του φίλο-η. Οι νηπιαγωγοί με ένα βέλος σημείωσαν τη φορά του νήματος. Στο τέλος είχε δημιουργηθεί ένα πλέγμα νημάτων που έδειχνε τις κοινωνικές προτιμήσεις των παιδιών.*
- 2. ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ: Στη συνέχεια στρέψαμε τη συζήτηση στο αν είναι προτιμότερο να έχει κανείς μόνο ένα φίλο ή περισσότερους. Προτείναμε στα παιδιά να φτιάξουμε μια κατασκευή, για να το διαπιστώσουμε. Φτιάξαμε ένα λουλούδι από αφρώδες υλικό, κόκκινο και πράσινο κανσόν. Κάθε παιδάκι έκοψε από ένα πέταλο και έγραψε το όνομά του πάνω σε αυτό. Τοποθετήσαμε το λουλούδι χωρίς τα πέταλά του σε κάποιο σημείο*

της τάξης και κάθε παιδάκι κολλούσε κι από ένα πέταλο. Όταν είχε λίγα πέταλα τα ρωτήσαμε αν τους αρέσει το λουλούδι. Απάντησαν αρνητικά. Στη συνέχεια το λουλούδι απέκτησε όλα του τα πέταλα και τα παιδιά συμφώνησαν πως είναι πολύ ομορφότερο. Το συμπέρασμα στο αρχικό ερώτημα της δραστηριότητας (πολλοί- λίγοι φίλοι) προέκυψε αβίαστα.

3. **ΑΓΚΑΛΙΑΖΩ ΤΗ ΓΗ:** Εξηγούμε στα παιδιά πως αν είμαστε όλοι αγαπημένοι μπορούμε ακόμη και να αγκαλιάσουμε τη Γη. Κάθε παιδί λοιπόν ζωγραφίζει τον εαυτό του, κόβει το περίγραμμα και το κολλάει γύρω από μια ζωγραφιά της Γης που έχουν κάνει οι νηπιαγωγοί σε χαρτόνι κανσόν. Οι ζωγραφιές των παιδιών αγκαλιάζουν τη Γη.
4. **Ο ΗΛΙΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ:** Λέμε στα παιδιά πως είναι ωραία η Γη μας(που δημιουργήσαμε την προηγούμενη μέρα αλλά κάτι της λείπει (ο ήλιος). Κάποια στιγμή και με διακριτική καθοδήγηση κάποιο παιδί λέει την επιθυμητή απάντηση κι έτσι αποφασίζουμε να φτιάξουμε κι έναν ήλιο. Σε χαρτόνι κανσόν κόβουμε έναν ήλιο και οι ακτίνες έγιναν με περιγράμματα των χεριών των παιδιών. Όσο πιο πολλές ακτίνες, τόσο πιο καλά ζεσταίνεται η Γη μας.
5. **ΠΑΙΧΝΙΔΟΤΡΑΓΟΥΔΟ:ΑΝ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ:** Ψάχνουμε πιθανούς τρόπους που μπορούμε να πιαστούμε ώστε να αγκαλιάσουμε τη γη που κατασκευάσαμε, σε προηγούμενη δραστηριότητα. Γύρω- γύρω καθισμένοι, γύρω- γύρω αγκαλιασμένοι, και πιασμένοι χέρι-χέρι σε κύκλο. Με αυτόν τον τελευταίο τρόπο, μαθαίνουμε και χορεύουμε το γνωστό τραγούδι αν όλα τα παιδιά της γης.
6. **ΠΟΙΗΜΑ: ΟΙ 2 ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ,** θέμα του οποίου είναι ο καβγάς ενός σκύλου και μιας γάτας. Η στιχομυθία του οποίου καταλήγει στο να συμφωνήσουν να μη μαλώνουν άλλο πια. Διαβάζουμε το ποίημα, αναγνωρίζουμε ότι είναι ποίημα, το εξηγούμε, αναλύουμε τα στοιχεία του (ποιος γράφει τα ποιήματα), το απαγγέλλουμε με διάφορους τρόπους (χαμηλόφωνα, δυνατά, άφωνα), βρίσκουμε τη χαμένη λέξη (παραλείποντας κάποια επίθετα). Στο τέλος το ζωγραφίζουμε.
7. **Η ΑΛΥΣΙΔΑ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ:** ξεκινώντας το ολοήμερο τμήμα, σε λωρίδα από χαρτόνι, κάθε παιδί γράφει το όνομα του φίλου του και τη στολίζει. Έτσι, κατασκευάζει το δικό του κρίκο και ξεκινά η αλυσίδα. Το ολοήμερο τμήμα στέλνει πρόσκληση στο κλασσικό τμήμα, ώστε να μεγαλώσει η αλυσίδα του και γίνεται πολύ-πολύ μεγάλη.

☞ ΒΙΒΛΙΟ: *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος

☺ *Συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:* Βολογιάννη Ασπασία, Πανίδου Ελένη, Καρεάδου Σάρρα.

- *Δραστηριότητα 1:*

Μια χάρτινη κουκλίτσα, την οποία λένε Φιλίτσα, μας επισκέπτεται στην τάξη την ώρα του κύκλου και μας παρακαλεί να της δώσουμε μια λύση στο πρόβλημά της. Θέλει να την βοηθήσουμε να κάνει φίλους και να αποκτήσει τρόπους καλής συμπεριφοράς. Τα παιδιά στο σχολείο δεν την παίζουν επειδή τους κατέστρεφε τα παιχνίδια και τους μιλούσε άσχημα. Τι μπορεί να κάνει λοιπόν, για να την κάνουν φίλη;

- ✓ *Τα παιδιά πρότειναν τις παρακάτω λύσεις:*
- ✓ *Μπορείς να πεις 'συγγνώμη για όλα.*
- ✓ *Να τους φέρεις λουλούδια!*
- ✓ *Σε παρακαλώ, θέλω να μιλήσουμε.*
- ✓ *Μπορούμε να γίνουμε φίλοι.*
- ✓ *Πρέπει να κάνεις μια καλή πράξη και να είσαι καλός φίλος.*
- ✓ *Δε χαλάμε τα πράγματα των άλλων. Να του πεις σε παρακαλώ, μπορώ να σε βοηθήσω;*

Επίσης, η Φιλίτσα (την λένε Φιλίτσα επειδή της αρέσει να κάνει φίλους) μας ρώτησε τι μπορεί να κάνει, πώς να μιλήσει στον αδερφό της που της παίρνει τα πράγματά της χωρίς να τη ρωτήσει. Η Φιλίτσα του μίλησε πολύ άσχημα και ο αδερφός της στενοχωρήθηκε.

Τα παιδιά πρότειναν:

- ✓ *"Να του έλεγες 'γιατί με πειράζεις';*
- ✓ *Μπορούσες να του πεις, «Σε παρακαλώ μη μου κλέβεις τα παιχνίδια».*
- ✓ *Πες του συγγνώμη,*
- ✓ *Σε παρακαλώ, θέλω να σου μιλήσω.*
- ✓ *Μην φωνάζεις, μίλα του χαμηλά. Πες του σε παρακαλώ να σου ζητήσω συγγνώμη."*

- *Δραστηριότητα 2:*

Το κουτί της φιλίας

Ένα πολύχρωμο κουτί έχει μέσα καρτελάκια με τα ονόματα των παιδιών. Κάθε παιδί με κλειστά μάτια διαλέγει ένα όνομα και με αυτό το παιδί θα είναι φίλος όλη την ημέρα. Στο φαγητό θα κάθονται μαζί, στο διάλειμμα θα παίζουν μαζί (μπορούν να παίζουν και πολλά ζευγάρια φίλων μαζί), στο τρενάκι είναι μαζί χέρι - χέρι, όπως επίσης και στο πλύσιμο των χεριών. Ο ένας φίλος περιμένει τον άλλον να πλυθεί, να φάει κ.τ.λ.

Στο τέλος της ημέρας κάθε ζευγάρι 'επιβραβεύεται' με μια καρδούλα δίπλα από το όνομά τους ανάλογα με το πόσο δυνατή ήταν η φιλία τους και αν προσπάθησαν και οι δυο πραγματικά να γίνουν καλοί φίλοι. Μια καρδούλα σημαίνει ότι προσπάθησαν λίγο, δύο καρδούλες ότι προσπάθησαν πολύ, και καμιά καρδούλα ότι δεν προσπάθησαν καθόλου. Κάθε ζευγάρι αξιολογεί μόνο του την προσπάθειά του στη φιλία και αν δικαιούται να πάρει καρδούλα.

- **Δραστηριότητα 3:**

Κινητικό παιχνίδι (μετά το Κουτί της φιλίας)

Τα παιδιά σκορπίζονται στο χώρο. Βάζουμε μουσική και τα παιδιά χορεύουν ελεύθερα. Στην παύση της μουσικής το κάθε παιδί πρέπει να αναζητήσει το φίλο του (Φίλος της ημέρας) και να αγκαλιαστούν σφιχτά. Η νηπιαγωγός παίζει τον ρόλο του 'ζαβολιάρη' προσπαθεί να τους διαλύσει τη φιλία. Όσο πιο σφιχτή είναι η αγκαλιά των ζευγαριών τόσο πιο δύσκολα διαλύεται, τόσο πιο δυνατή είναι η φιλία τους!

- **Δραστηριότητα 4:**

Κινητικό παιχνίδι: Συνεργατικές μουσικές καρέκλες

Είναι οι γνωστές μουσικές καρέκλες με τη διαφορά ότι όποιος μένει όρθιος δεν βγαίνει έξω από το παιχνίδι αλλά πρέπει να καθίσει σε μια αγκαλιά. Στο τέλος λοιπόν, μένει μόνο μια καρέκλα και τα παιδιά είναι καθισμένα το ένα πάνω στο άλλο. Έτσι κερδίζει όλη η ομάδα.

- **Δραστηριότητα 5:**

Βλέπουμε μια παρουσίαση σε Power Point με τίτλο: «Είμαστε φίλοι», σχολιάζουμε τις εικόνες που βλέπουμε κάνουμε υποθέσεις και συζητάμε.

- **Δραστηριότητα 6:**

Κινητικό παιχνίδι: 'Ο κυνηγός και τα πουλιά'

Σκορπίζουμε στεφάνια στον χώρο. Τα παιδιά είναι πουλάκια και η νηπιαγωγός η κυνηγός. Όσο ο κυνηγός χτυπάει το ντέφι τα πουλάκια πετάνε

έξω από τις φωλιές. Σε κάθε γύρο αφαιρούμε κι από ένα στεφάνι. Στόχος είναι κάθε πουλάκι να βοηθήσει αυτά που δεν έχουν φωλιά. Στο τέλος μένουν δύο φωλιές με όσα παιδιά μπορούν να στριμωχτούν μέσα κρατημένα σε μια αγκαλιά.

- **Δραστηριότητα 7:**

Συζητάμε για το πώς είναι ένας καλός και ένας κακός φίλος και φτιάχνουμε δυο λίστες. Στη λίστα με τον 'καλό φίλο' τα παιδιά είπαν:

- Λέει ευχαριστώ.
- Δεν χτυπάει.
- Λέει, σε παρακαλώ να πάρω το παιχνίδι;
- Μοιράζεται τα παιχνίδια του.
- Αγαπάει το φίλο του.
- Παίζει με το φίλο του.
- Βοηθάει το φίλο του.
- Πιάνει από το χέρι τον φίλο του για να περάσουν το δρόμο.
- Κάνει καλές πράξεις.

Στη λίστα με τον 'κακό φίλο' τα παιδιά μας είπαν:

- Χτυπάει και κλωτσάει.
- Δεν μοιράζεται τα παιχνίδια του.
- Δεν είναι ευγενικός.
- Αρπάζει τα παιχνίδια.

- **Δραστηριότητα 8:**

'Καρδούλες Φιλίας'

Έχουμε σχεδιάσει καρδούλες σε κάνσον χαρτόνι. Τις δίνουμε στα παιδιά για να τις κόψουν και να ζωγραφίσουν τη μια πλευρά τους. Στην άλλη πλευρά μου υπαγορεύουν μια ευχή ή κάτι που θα ήθελαν να πουν στο φίλο τους εκείνης της ημέρας. Μετά περνάμε στις καρδιές ένα σχοινάκι και ο καθένας φοράει την καρδιά που του έφτιαξε ο φίλος του.

- **Δραστηριότητα 9:**

Κινητικό παιχνίδι: 'Το σεντόνι της φιλίας - εμπιστοσύνης'

Καθόμαστε όλοι μαζί σε έναν κύκλο. Έχουμε τοποθετήσει στη μέση του κύκλου ένα απλωμένο σεντόνι. Ένα - ένα τα παιδιά διαδοχικά ξαπλώνουν στο σεντόνι και η υπόλοιπη ομάδα προσπαθεί να τους σηκώσει και να τους πάει

μια βόλτα. Αφού τελειώσει η βόλτα αφήνουμε πάλι κάτω, προσεκτικά, το παιδί με το σεντόνι.

- **Δραστηριότητα 10:**

Παρατηρούμε σε PowerPoint 'Ο καταπληκτικός φίλος'. Τα παιδιά περιγράφουν τις εικόνες και συζητάμε για το αν τα παιδιά στις εικόνες συμπεριφέρονται σωστά ή όχι καθώς και για το πώς συμπεριφέρεται ο 'καταπληκτικός φίλος'.

- **Δραστηριότητα 11:**

Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια (κουτί της φιλίας). Ένα - ένα τα ζευγάρια σηκώνονται όρθια και αφού παρατηρήσουν το ένα παιδί το άλλο γυρίζουν πλάτη με πλάτη. Έπειτα χωρίς να βλέπουν το ένα το άλλο απαντούν σε ερωτήσεις όπως: "Τι χρώμα μάτια έχει ο φίλος σου; Τι χρώμα μαλλιά; Τι χρώμα είναι η μπλούζα του;" κ.ά.

- **Δραστηριότητα 12:**

Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια (κουτί της φιλίας). ακούγεται μουσική και τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στο χώρο. Μόλις σταματήσει η μουσική τα παιδιά βρίσκουν το ζευγάρι τους και ανάλογα με το Εσκιμώοι, Άραβες, στρατιωτικοί, κουνούν το χέρι τους, δίνουν τα χέρια (χειραψία), υποκλίνονται, βγάζουν το καπέλο, αγκαλιάζονται και δίνουν ελαφρύ χτύπημα στην πλάτη.

- **Δραστηριότητα 13:**

Στο τέλος των δραστηριοτήτων φιλίας απονέμεται σε κάθε παιδί «δίπλωμα φιλίας».

- **Δραστηριότητα 14:**

Μουσικοκινητικό παιχνίδι

- ✓ Περπατάμε με τη μουσική ελεύθερα. Κάθε φορά που η μουσική σταματά:
- ✓ Ψάχνουμε τον φίλο μας.
- ✓ Κάνουμε μια αγκαλιά.
- ✓ Χαϊδεύουμε το μάγουλό του.
- ✓ Το 'κολλάμε!'
- ✓ Κάνουμε τις βάρκες σε δυάδες.

✓ Χαιρετάμε με τις μυτούλες μας.

- **Δραστηριότητα 15:**

Συστήνω τον φίλο μου

Στην παρεούλα κάθε παιδί μας συστήνει τον φίλο του (που τον έχει επιλέξει από το κουτί της φιλίας) και μας λέει ποιο είναι το αγαπημένο του φαγητό, το αγαπημένο του παιχνίδι...

- **Δραστηριότητα 16:**

Ένα γράμμα φτάνει στο σχολείο μας. Μας το στέλνει ο Φώτης, ο αδερφός της Φιλίτσας και ζητάει τη βοήθεια μας σε ένα πρόβλημα. Το διαβάζουμε και του δίνουμε λύσεις. Μαζί με το γράμμα μας έχει στείλει και ένα βιβλίο για να το διαβάσουμε. Ο τίτλος του βιβλίου είναι 'Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε'. Αφού το διαβάσουμε συζητάμε και στο τέλος γράφουμε μια λίστα με λέξεις που πληγώνουν και λέξεις που μας δίνουν χαρά. Τοποθετούμε την λίστα σε εμφανές σημείο της παρεούλας για να μας υπενθυμίζει τις λέξεις.

Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας τα ζευγάρια φίλων κάθονται στα τραπεζάκια και αφού ενώσουμε (δέσουμε) με κορδέλα τα χεράκια τους, τους μοιράζουμε από ένα χαρτί και ένα μαρκαδόρο και προσπαθούν να κάνουν μια ζωγραφιά μαζί σε συνεργασία...

Το γράμμα ήταν το εξής:

Παιδιά βοήθεια!!!

Είμαι ο Φώτης, ο αδερφός της Φιλίτσας και πηγαίνω σχολείο στο νηπιαγωγείο του Βροντάδου, την προηγούμενη εβδομάδα συνέβη κάτι συγκλονιστικό στο σχολείο! Πήγα να παίξω με την φίλη μου Βεν 10, εκείνη όμως ήθελε να παίξουμε την Patty. Δεν καταλάβαινε πόσο ηλίθια ήταν η ιδέα της! Στο τέλος εκνευρίστηκα και της είπα ότι έχει τις πιο ανόητες ιδέες του κόσμου και της πήρα την κούκλα. Αυτή άρχισε να κλαίει και τότε νευρίασα πιο πολύ. Της είπα να πάει να χαθεί και ότι ήταν μυζιάρικο. Στο τέλος έφυγε θυμωμένη και έχει να μου μιλήσει μια εβδομάδα. Δεν έχω να παίξω με κανέναν πια και το κουκλοθέατρο δεν έχει πλάκα όταν παίζω μόνος μου. Πείτε μου τι να κάνω, σας παρακαλώ, για να κερδίσω την φίλη μου ξανά.

Ευχαριστώ πολύ

Φώτης

Υ. Γ. Σας έχω στείλει και ένα βιβλίο για να διαβάσετε με την δασκάλα σας.

Οι προτάσεις των παιδιών ήταν:

- *Να της πεις σε παρακαλώ να ξαναγίνουμε φίλοι και συγγνώμη που σου είπα αυτή την κακιά λέξη.*
- *Συγγνώμη, να παίζουμε πάλι μαζί, να είμαστε πάντα φίλοι.*
- *Να παίζουμε πρώτα Patty και μετά Ben 10.*
- *Να είμαστε αγαπημένοι φίλοι και να μην μαλώνουμε.*
- *Συγγνώμη δεν θα το ξανακάνω και θα σου δώσω πίσω την κούκλα.*
- *Να της πει συγγνώμη και να της πάει ένα λουλούδι.*

• *Δραστηριότητα 17:*

Διαθεματική προσέγγιση ενός παραμυθιού (Οι φίλοι είναι για πάντα, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος) με θέμα τη φιλία.

Λίγα λόγια για την ιστορία

Η αλεπουδίτσα Ναταλία και ο αρκούδος Ζαχαρίας είναι δύο πολύ καλοί φίλοι που ζουν στο δάσος. Μοιράζονται τα πράγματά τους και παίζουν αγαπημένα. Όμως μια μέρα, μια παρεξήγηση επιφυλάσσει τους δύο φίλους.. Θα μονιάσουν άραγε;;;

Φάση 1^η

Διαβάζουμε το παραμύθι στο χώρο της παρεούλας και προωθούμε μια συζήτηση με τις εξής ερωτήσεις:

Ποιοι είναι οι φίλοι της ιστορίας που διαβάσαμε;

Ποια ήταν η ερώτηση που έκανε η Ναταλία στον Ζαχαρία για την φιλία;

Ποιο παιχνίδι έπαιξαν οι δύο φίλοι;

Τι είπε η Ναταλία στον Ζαχαρία όταν εκείνος δεν τα κατάφερε στο κρυφό;

Φάση 2^η

Την επόμενη ημέρα προκειμένου να θυμηθούμε την ιστορία που διαβάσαμε, ζητήσαμε από ένα νήπιο να μας την αναδιηγηθεί κρατώντας το βιβλίο.

Φάση 3^η

Δραματοποιούμε το παραμύθι. Έχω ενημερώσει τα παιδιά δύο ημέρες πριν ότι πρόκειται να παίζουμε την ιστορία και είναι κατενθουσιασμένα το

περιμένουν πως και πως. Μοιράσαμε τους ρόλους: η αλεπουδίτσα Ναταλία, ο αρκούδος Ζαχαρίας, το δέντρο - κρυψώνα, δεντράκια του δάσους.

Φάση 4'

Παίζουμε κουκλοθέατρο την ιστορία. Τα παιδιά έπαιξαν την ιστορία με τις χάρτινες κουκλίτσες με μεγάλο ενθουσιασμό. Το κοινό το βρήκε διασκεδαστικό. Τα παιδιά γελούσαν καθώς άκουγαν τους συμμαθητές τους και ξεκαρδίζονταν. Το παίξαμε δύο φορές για να ικανοποιηθούν οι επιθυμίες περισσότερων παιδιών και υποσχθήκαμε να το ξαναπαίζουμε.

Φάση 5'

Εικαστικά: σε ένα μεγάλο χαρτί του μέτρου χρωματίζουμε τους ήρωες του παραμυθιού.

Φάση 6'

Κατασκευάζουμε ένα βιβλίο με τίτλο 'Ένας καλός φίλος..' το βιβλιαράκι έχει το σχήμα της αλεπουδίτσας Ναταλίας. Η νηπιαγωγός λέει τη φράση 'ένας καλός φίλος..' και τα παιδιά την συμπληρώνουν και τη ζωγραφίζουν.

8. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Ένας για όλους και όλοι για έναν*, Weninger Brigitte, εκδόσεις Πατάκη, 2006
2. *Ο μαύρος κότσυφας και ο άσπρος γλάρος*, Κίτυ Κρόουθερ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες, 1998
3. *Ο Ερρίκος ψάχνει για ένα φίλο*, Ray, Hannah, εκδόσεις Σαββάλας, 2005
4. *Για πάντα μαζί*, Alan Durant, εκδόσεις Πατάκη, 2003
5. *Nestor*, Quentin Grenban, Mondo Publishing, 2003
6. *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999
7. *Φίλοι*, Ρομπ Λιούις, εκδόσεις Πατάκη
8. *Η Αργυρώ γελάει*, Willis, Jeanne, εκδόσεις Πατάκη, 2001
9. *Προσοχή! Το πρόβατο δαγκώνει!*, Λήδα Βαρβαρούση, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2002
10. *Πιπίνος, ο μικρός λαγός*, Weninger Brigitte, Tharlet Eve, εκδόσεις Άμμος, 1996
11. *Φίλοι; Φως Φανάρι!*, Φραντζέσκα Αλεξοπούλου - Πετράκη, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2005
12. *Το γενναίο κοτοπουλάκι*, Gooding Beverley, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες, 2004
13. *Η Μιμή με τα μεγάλα αυτιά*, Κέστερ Σλεντς - Αντρέα Χέμπροκ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
14. *Φρειδερίκη. Ένα καθωσπρέπει γουρουνάκι*, Baumgart, Klaus εκδόσεις Καμπανά, 1999
15. *Όλα δικά μου! Δέκα φοβερά κόλπα για να τους τα πάρετε όλα*, Nele Moost, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999
16. *Οι δύο φίλοι*, μτφρ, Γραμμένος Μπάμπης, τόμος 4, Σειρά: Εύθυμες ιστορίες με ζώα, εκδόσεις Άγκυρα, 1975
17. *Οι φίλοι σου*, εκδόσεις Κέδρος
18. *Το δώρο της Παπλωματούς*, Jeff Brumbeau, εκδόσεις Άγκυρα, 2002
19. *Το δέντρο που έδινε*, Σελ Σιλβερστάιν, εκδόσεις Δωρικός
20. *Ο μικρός πρίγκιπας*, Antoine de Saint-Exupery, εκδόσεις Πατάκη
21. *Ο μικρός κάστορας και η ηχώ*, MacDonald, Amy, εκδόσεις Ρώσση, 2000
22. *Ο Κίμων σε αποστολή διάσωσης*, Γιολάντα Τσορώνη - Γεωργιάδη, εκδόσεις Σαββάλας
23. *Οι 24 φίλοι*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Σύγχρονη εποχή

24. *Το ταξίδι της μαγικής μαργαρίτας*, Σοφία Δήμου (βιβλίο και CD), εκδόσεις Στρατής
25. *Άλλος για το πλοίο*, Φρόσω Χατόγλου - Κερασίδου, εκδόσεις Μικρή Μίλητος, 2004
26. *Το βιβλίο των καλών τρόπων*, Ricci, Christine, εκδόσεις Μίνωας
27. *Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε*, Agassi, Martine, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2007
28. *Οι λέξεις δεν είναι για να πληγώνουμε*, Verdick, Elizabeth εκδόσεις Μεταίχμιο
29. *Οι Νεράιδες μας μιλάνε για την αλληλεγγύη*, Cabrera, Aieix, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2010
30. *Οι Νεράιδες μας μιλάνε για την κατανόηση*, Cabrera, Aieix, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2010
31. *Οι Νεράιδες μας μιλάνε για την ευγνωμοσύνη*, Cabrera, Aieix, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2010
32. *Ο Τομ Τριτόμ και η πολιτεία που ήταν χωρισμένη στα δύο*, Χρήστος Μπουλώτης, εκδόσεις Πατάκη, 1999
33. *Κρίμα, έχασα! Γιούπι, κέρδισα!*, Ισαμπέλ Αμπεντί, εκδόσεις Πατάκη, 2008
34. *Ο Ποσειδώνας και η Φρουφρού*, Γιολάντα Τσορώνη - Γεωργιάδη, εκδόσεις Σαββάλας
35. *Φίλοι για θαύματα*, Γιολάντα Τσορώνη - Γεωργιάδη, σειρά: Βιβλία που προάγουν την συναισθηματική νοημοσύνη, εκδόσεις Σαββάλας, 2010
36. *Ο Έλμερ και ο Γουίλλυ*, Ντέιβιντ Μακ Κι
37. *Έλμερ ο παραδαλός ελέφαντας*, Ντέιβιντ Μακ Κι
38. *Θα με συγχωρέσεις;* Sally Grindley, εκδόσεις Παπαδόπουλος
39. *Ένας καλόκαρδος καρχαρίας*, Λήδα Βαρβαρούση, εκδόσεις Παπαδόπουλος
40. *Ο καλόκαρδος λύκος*, Geoffroy de Pennart, εκδόσεις Παπαδόπουλος
41. *Καλημέρα, ειρήνη*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Σύγχρονη εποχή
42. *Λιγουλάκι Χειμώνας*, Paul Stewart, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2000
43. *Ο Πιγκουΐνος που ήθελε να πετάξει*, Rühmann, Karl εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
44. *Ο Κροκόδειλος που πήγε στον οδοντογιατρό*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Κέδρος
45. *Ακούστε με μικροί μου φίλοι*, Βούλα Παπαδοπούλου, εκδόσεις Δίπτυχο
46. *Ο Γεδεών το αρκουδάκι*, Emma Mora, εκδόσεις Όμικρον
47. *Μαθαίνω καλούς τρόπους*, Brian Moses, εκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί

48. *Ο Χιονάνθρωπος και τα τριαντάφυλλα*, Αθηνά Ντάλλας - Ντάμης, εκδόσεις Πάπυρος
49. *Ο Μικρός Κοκκινολαίμης*, Τζαν Φέρνλι, εκδόσεις Κέδρος
50. *Ο καλός Φουρφούρης*, Σεράλ Στερ & Φρέντερικ Στερ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
51. *Πόσο μ' αρέσει να κάνω φίλους*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
52. *Ένας καινούριος φίλος*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
53. *Τι νιώθεις; Φιλία*, Βιολέτα Μονρεάλ, εκδόσεις Φλώδας
54. *Ένα κουτάβι νιώθει μοναξιά*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
55. *Το γεύμα των λύκων*, Geoffroy de Pennart, εκδόσεις Παπαδόπουλος
56. *Το κοτοπουλάκι και το παπάκι*, Μπριγκίττε Σιντγιανσκι, εκδόσεις Πατάκη
57. *Ο Φουρφούρης μετακομίζει*, Σεράλ Στερ - Φρεντερικ Στερ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
58. *Η Μεριλού και ο καυγός των μαγισσών*, Lachner Unzner, εκδόσεις Αίσωπος
59. *Ο Καλοκάντζαρος σώζει το Καλικανταροχωριό*, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη
60. *Το φαγκρί και το σκουμπρί*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
61. *Πετρόσουπα*, Τζον Μούθ, εκδόσεις Άγκυρα
62. *Το μικρό αρκουδάκι μαλώνει με το φίλο του*, Γιούτα Λανγκρόιτερ, εκδόσεις Ψυχογιός
63. *Δε σ' έχω φίλη*, Γεωργία Λάττα, εκδόσεις Διάπλους
64. *Δικό μου, δικό σου*, Λίντσεϊ Γκάρντνερ, εκδόσεις Άμμος
65. *Σαν το σκύλο με την γάτα*, Έρικ Μπάτον, εκδόσεις Μεταίχμιο
66. *Ο Λούντβιχ και το σοκολατένιο μπισκότο*, Taylor, Thomas, εκδόσεις Modern Times
67. *Η Ντενεκεδούπολη*, Ευγενία Φακίνου, εκδόσεις Κέδρος
68. *Η συγνωμομηχανή*, Χαραλάς, Κώστας, εκδόσεις Παπαδόπουλος
69. *Τριγωνοφαρούλης εναντίον μεγάλου καρχαρία*, Βαγγέλης Ηλιόπουλος, εκδόσεις Πατάκη
70. *Το λιοντάρι και το ποντίκι*, ΑΙΣΩΠΟΣ, εκδόσεις Παπαδόπουλος
71. *Ο Ασημάκης, το πολύχρωμο ψαράκι*, Πφίστερ, Μάρκους, εκδόσεις Παπαδόπουλος
72. *Ένα χαρούμενο λιβάδι*, Φυλλιώ Νικολούδη, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
73. *Το μαγικό σκουπόξυλο*, Donalson & Scheffler, εκδόσεις Λιβάνης
74. *Βρομοκάτσικο*, Αμπεντί & Νούνεντορφ, εκδόσεις Πατάκης

75. *Βρέθηκε*, Αμπεντί & Νούεντορφ, εκδόσεις Πατάκης
76. *Θέλω μια αγκαλιά*, Τζον Α. Ρόου, εκδόσεις Πατάκη, 2007
77. *Αλήθεια σου λέω, δεν το 'κανα εγώ!*, Αμπεντί & Νούεντορφ, εκδόσεις, Πατάκης
78. *Συγγνώμη!*, Landa & Warnes, εκδόσεις, Κόκκινη Κλωστή δεμένη.
79. *Το ποντικάκι και τα βατόμουρα*, Γκριμσνεϊλ & Λίνσελ, εκδόσεις, Πατάκης
80. *Μ' αυτή την μπάλα παίζουμε όλοι*, Μπριγκίττε Βένιγκερ - Εύα Θάρλετ, εκδόσεις Πατάκη
81. *Το δώρο της φιλίας*, Jane Yolen, Jane Dyer, εκδόσεις Λιβάνη, 1990
82. *Ποτέ πια δεν θα μαλώσουμε!*, Στέφανι Ρόε, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες, 2006
83. *Πόσο μ' αρέσει να κάνω φίλους!*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες, 1999
84. *Χάθηκε! Βρέθηκε!*, Ισαμπέλ Αμπεντί-Σίλβιο Νούεντορφ, εκδόσεις Πατάκη
85. *Όταν νοιάζομαι για τους άλλους*, Spelman Cornelia Maude, Σειρά 'Τα συναισθήματά μου', εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2009
86. *Όταν θυμώνω*, Spelman Cornelia Maude, Σειρά 'Τα συναισθήματά μου', εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2009
87. *Δε σ' έχω φίλη*, Γεωργία Λάττα, Σειρά 'Συναισθηματική - Κοινωνική - Διαπολιτισμική αγωγή', εκδόσεις Διάπλους
88. *Μη μαλώνετε, με πληγώνετε*, Γεωργία Λάττα, Σειρά 'Συναισθηματική - Κοινωνική - Διαπολιτισμική αγωγή', εκδόσεις Διάπλους
89. *Ο κήπος των συναισθημάτων*, Νίκη Κάντζου - Ρένα Δαμιλάκη - Ζέτα Λαμπρινέα, εκδόσεις Δίπτυχο, 2009
90. *Τα φιλαράκια*, Μαρία Μπλαζεγιόφσκι, εκδόσεις Κάκτος
91. *Άλλος για το πλοίο*, Φρόσω Χατόγλου - Κερασίδου, σειρά Μικρή Μίλητος, εκδόσεις Μίλητος, 2004
92. *Αυτός ο φίλος είναι μόνο δικός μου*, Jennings Linda, εκδόσεις Modern Times, 2009
93. *Η καινούργια μαθήτριά*, Ελιζαμπέτ Ντιβάλ, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2009
94. *Το κάτι άλλο*, Κάθριν Κέιβ - Κρις Ρίντελ, εκδόσεις Πατάκη, 1997
95. *Ο καλύτερός μου φίλος*, Χας Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
96. *Το τριανταφυλλάκι που δεν άνθιζε*, Εριφύλη Πασπάτη, Εκδόσεις Φυτράκη
97. *Το ταξίδι της μαγικής μαργαρίτας*, Σοφία Δήμου, εκδόσεις Στρατής
98. *Χρόνια Πολλά, αγαπημένες μας Κορνήλιε*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες
99. *Ο Βάτραχος και ο Ξένος*, Μαξ Βέλθους, εκδόσεις Πατάκη
100. *Τα τρία μικρά λυκάκια*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Μίνωας

101. *Ο Μπούμπης και η Ψίφίνα*, Καρολίν Γκρεγκουάρ, εκδόσεις
Ανεμόμυλος
102. *Η Πεντάμορφη και το Τέρας*
103. *Αγάπη σα θάλασσα*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Πορτοκάλι
104. *Για πού το' βαλες Χορχίτο;*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Μικρή
Μίλητος
105. *Καλή σου νύχτα, φεγγαράκι*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις
Σύγχρονη Εποχή
106. *Για πρώτη φορά*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή
107. *Όχι, όχι, μην τα παρατάς!*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Δ/νση
Α/βαθμιας Εκπ/σης Χίου
108. *Ο Στέλιος και η Λορίτα*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις Σύγχρονη
Εποχή
109. *Η χαρούμενη αλυσίδα*, Φρόσω Χατόγλου, εκδόσεις ΚΤΤΕ Χίου
110. *Ο Πρασινοπασχαλιάς*, Χρύσα Δημουλίδου, εκδόσεις Λιβάνη
111. *Ο Άρχοντας του Χειμώνα και η Νεράιδα του Καλοκαιριού*,
Μαίρη Λίστερ, εκδόσεις Άμμος
112. *Δεν έφταιγα εγώ*, Έλενα Αρτζανίδου, εκδόσεις Ψυχογιός
113. *Ευχαριστώ, παρακαλώ ευγενικά θα πώ!*, Barbara Joosse, εκδ.
Παπαδόπουλος
114. *Καλοί τρόποι*, Mario Gomboli, εκδ. Φλούδας
115. *Ο μικρός σκατζόχοιρος μια χειμωνιάτικη μέρα*, Μπάτλερ
Κριστίνα, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες.
116. *Μανούλα από χιόνι*, Μος Μίριαμ, εκδόσεις Άγκυρα
117. *Η παράξενη φα-φάλαινα*, Βελετά-Βασιλειάδου Μαρία, εκδόσεις,
Ελληνικά γράμματα.
118. *Ποτέ πια δεν θα μαλώσουμε*, Στέφανι Ρόε, εκδόσεις Σύγχρονοι
Ορίζοντες, 2006.
119. *Αγάπη*, Τρέις Μορόνι, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2011
120. *Ναφθαλίνη, θα το πω στη μαμά μου*,
121. *Ο Εγλωιστής γίγαντας*, Όσκαρ Ουάιλντ, εκδόσεις Καστανιώτη,
1998.
122. *Μικροί κύριοι - Μικρές κυρίες*, εκδόσεις Modern Times 1998.
123. *Ο Αιμίλιος και η Αμάντα φίλοι για πάντα*, εκδόσεις Σαββάλας,
2005.
124. *Το ταξίδι της μαγικής μαργαρίτας*, Σοφία Δήμου, εκδόσεις
Στρατής, 2008.
125. *Σταμάτα να με πειράζεις*, Pat Thomas, εκδόσεις Modern
Times.

126. *Η Μίλι, η Μόλι και οι ξεχωριστοί τους φίλοι*, Gill Pittar, εκδόσεις Σαββάλας.
127. *Για πάντα μαζί, μια μαγική περιπέτεια με ένα φλάουτο και ένα κλαρινέτο*, Γιάννα Μυράτ, εκδόσεις Καστανιώτη, 2003.
128. *Δικό μου, δικό σου, μια ιστορία με ροζ και θαλασσί*, Λίντσεϋ Γκάρντινερ, εκδόσεις Άμμος.
129. *Σου έχω πει 1000 φορές να μην λες υπερβολές*, Λίζα Βαρβόγλη, εκδόσεις Καστανιώτη, 2002.
130. *Μια παρέα με καρδιά*, Λήδα Βαρβαρούση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009.
131. *Σταμάτα να με πειράζεις*, Pat Thomas, εκδόσεις Modern Times, 2003.
132. *Ο Μηνάς δεν τολμάει να παίξει μπάλα*, Ντουανέτ Μουμί, Σειρά *Οι άλλοι και εγώ*, εκδόσεις Ρεκος, 2004.
133. *Ο Φεγγαροσκεπαστής*, Eric Ruybaret, εκδόσεις Αίσωπος, 2003
134. *Το χρυσόψαρο που το φώναζαν Γατούλη*, Χρήστος Μπουλώτης, εκδόσεις Πατάκη, 2005.
135. *Ο Ριζωμένος Γίγαντας*, εκδόσεις ΑΛΦΩΛΕ.
136. *Θέλω μόνο να παίξω μαζί σου*, Μερκούριος Αυτζής, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2004.
137. *Μια παρέα με... Καρδιά!*, Λήδα Βαρβαρούση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, 2009.
138. *Η νεράιδα της φιλίας*, Ashmore Diane, εκδόσεις Modern Times-Μικρά Πέταλα, 2010.
139. *Το μεγάλο βιβλίο της Αγάπης*, Τρέισυ Μορόνι, εκδόσεις Ψυχογιός, 2010.
140. *Το φτερωτό βαγονάκι*, Μαρία Μηνιάδου, εκδόσεις Τζιβανάκη, Θεσ/νικη 1999.
141. *Οι φίλοι μου από τα λιβάδια και τους αγρούς*, Vedere d' Auria Pascale, σειρά Στην Καρδιά της Φύσης, εκδόσεις Ρέκος, 2007.
142. *Ο Ρίκκο Κοκορίκο*, Σοφία Μαντούβαλου, σειρά Τα Μικρά και τα Μεγάλα του κόσμου, εκδόσεις Μικρή Μίλητος, 2003.
143. *Τι κι αν είμαι ασβός*, Μάιρα Παπαθανασοπούλου, εκδόσεις Πατάκη, 2001.
144. *Ο πράσινος λύκος*, Rene Gouichoux, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2008.
145. *Η Μίλι, η Μόλι και ο Άλφ*, Pittar Gill, εκδόσεις Σαββάλας, 2004.
146. *Σαν το σκύλο με τη γάτα*, Ερίκ Μπατού, εκδόσεις Μεταίχιμο, 2007.

147. *Η Μίλι, η Μόλι και οι σπόροι του Τζίμι*, Pittar Gill, εκδόσεις Σαββάλας, 2004.
148. *Το πιάτο του Αλέξανδρου*, Αγγελική Βαρελλά, εκδόσεις Πορτοκάλι, 2006.
149. *Το τραγούδι του ποταμού*, Βαρίς Μαιϊα, εκδόσεις Πατάκη, 2001.
150. *Νίνο, ο μικρός κλόουν*, Ερίκ Μπατού, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2004.
151. *Ματού, ο Κόκκινος Γάτος*, Eric Battut, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2001.
152. *Το κοτοπουλάκι και το αλεπουδάκι*, Μπριγκίττε Σιντγιανσκι, εκδόσεις Πατάκη, 2007.
153. *Δε θα σου ξαναπώ ψέματα*, Χανς Βίλχελμ, εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες.
154. *Ο κάστορας και η ηχώ*, Ανθολόγιο για το Νηπιαγωγείο, ΟΕΔΒ.
155. *Φιλία*, Βιολέτα Μονρεάλ, εκδόσεις Φλούδας, 2008.
156. *Μοναξιά*, Βιολέτα Μονρεάλ, εκδόσεις Φλούδας, 2008.
157. *Τι νοιώθεις;* Βιολέτα Μονρεάλ, εκδόσεις Φλούδας, 2008.
158. *Το παραπονεμένο ελεφαντάκι*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Κέδρος, 1992.
159. *Το πουλί που το λέγανε Αγάπα με*, Τζόις Νηπάνμπαρ, Σόφι Φάτους, εκδόσεις Άγκυρα, 2002.
160. *Η Κυρά - Δημοκρατία*, Κωνσταντίνα Αρμενιάκου, εκδόσεις Κέδρος, 2006.
161. *Η Λένα και ο Παύλος*, Άνια Ρίγκερ, εκδόσεις Ανεμόμυλος
162. *Δέντρο από αγάπη*, Τασούλα Τσιλιμένη, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2007
163. *Φίλοι στο βυθό*, Πόπη Ποριώτη, <http://vithos-psihis.pblogs.gr/2010/08/filoi-sto-bytho-paramythi.html>
164. *Το Γαϊτανάκι*, Ζωρζ Σαρρή, εκδόσεις Πατάκη, 1996
165. *Φίλες για πάντα*, 11^ο Νηπιαγωγείο, 2011
166. *σειρά από.. ως.. Οι φίλοι σου- από τους παλιούς ως τους καινούργιους*, εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ
167. *Είναι δικό μου!*, Ewa Lipniacka - Jane Massey, εκδόσεις Modern Times, 2009
168. *Ο Λύκος γύρισε*, DeRemart, εκδόσεις Παπαδόπουλος
169. *Ο Λόξυγκας της αλεπούς*, Nick Butterworth, εκδόσεις Καστανιώτη, 1996
170. *Ο Δόκτωρ Μπλουμ σε υποβρύχιες περιπέτειες*, Leo Timmers, Εκδόσεις Δίπτυχο, 2009
171. *Ένα κουτάβι νιώθει μοναξιά*, Ευγένιος Τριβιζάς, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

172. *Το μαγικό σκουπόξυλο*, Τζούλια Ντόναλτσον εκδοτικός οίκος Α.Α. Λιβάνη, 2002.
173. *Οι φίλοι είναι για πάντα*, Sally Grindley, Penny Dann, εκδόσεις Παπαδόπουλος, 1999.
174. *Θέλω μια αγκαλιά*, Τζον Α. Ρόου, εκδόσεις Πατάκη, 2007.
175. *Πέντε φίλοι μουσικοί*, Τσιόατο Τασίρο, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2008.

DVD/ΤΑΙΝΙΕΣ

- «Αζού και Ασμάρ»
- Παρακολούθηση ταινιών κινούμενων σχεδίων στον κινηματογράφο 'Διάνα' δυο βράδια. Οι γονείς τα αφήνουν και τα παίρνουν με το πέρας της ταινίας. Θέμα ταινιών η προστασία του περιβάλλοντος και η δύναμη της αγάπης: *Οι περιπέτειες του Σαμ, Μαλλιά κουβάρια.*
- «Η ομαδική ζωή των ελεφάντων»